ΟΙ ΤΡΟΜΕΡΟΙ ΓΟΝΕΙΣ

Ζαν Κοκτώ

Ραδιοφωνική προσαρμογή του έργου «Les Parents terribles» (1938)

Μετάφραση

Αλέξης Σολομός

Κριτικό – φιλολογικό και θεατρολογικό ντοσιέ

Βιβλιοθήκη Ραδιοφωνικού Θεάτρου

Τόμος 6

Greece2Day Editions

Αθήνα · 2026

Πρόλογος — Μια οικογένεια που αγαπά μέχρι ασφυξίας

Στους «Τρομερούς Γονείς» το σπίτι δεν προστατεύει από τον κόσμο: τον αποκλείει. Το «τσαντίρι» της Υβόν, του Ζορζ, του Μισέλ και της Λεονί έχει τους δικούς του κανόνες, τη δική του γλώσσα, την παράξενη οικειότητα που μετατρέπει κάθε επιθυμία ανεξαρτησίας σε προδοσία.

Η πρώτη μεγάλη ρωγμή εμφανίζεται όταν ο Μισέλ ερωτεύεται τη Μαντλέν. Ο έρωτας του νεαρού θα μπορούσε να αποτελέσει μια συνηθισμένη ιστορία ενηλικίωσης. Γίνεται όμως τραγωδία επειδή η ίδια γυναίκα συνδέεται με τον πατέρα του. Έτσι η οικογενειακή κρίση δεν πηγάζει από έναν εξωτερικό εχθρό αλλά από μια αλήθεια που κυκλοφορεί ήδη μέσα στην οικογένεια.

Ο Κοκτώ κινεί τα πρόσωπά του ανάμεσα στην κωμωδία της συμπεριφοράς και στην οδύνη του δράματος. Οι γρήγορες ατάκες, οι μικρές γελοιότητες και οι σκληρές αποκαλύψεις είναι πλευρές του ίδιου μηχανισμού: η αγάπη αποδεικνύεται ικανή να γίνει εξουσία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 — Ο Ζαν Κοκτώ: ζωή και καλλιτεχνική διαδρομή

Ο Ζαν Κοκτώ (Jean Cocteau, 1889–1963) υπήρξε Γάλλος ποιητής, δραματουργός, μυθιστοριογράφος, εικαστικός και κινηματογραφιστής. Η πολύπλευρη παρουσία του τον έφερε σε επαφή με τις πρωτοπορίες του εικοστού αιώνα, χωρίς να περιορίζεται σε ένα μόνο αισθητικό ρεύμα.

Η θεατρική του παραγωγή συνδυάζει την καθημερινή συνομιλία με τον μύθο, την ψυχολογική ένταση με την τελετουργία. Σε άλλα έργα του επανέρχεται στον Ορφέα και σε αρχαία μυθικά σχήματα· εδώ επιλέγει ένα αστικό διαμέρισμα και μια οικογένεια που αδυνατεί να αποδεχθεί τα όρια ανάμεσα στους ανθρώπους.

Ανάμεσα στα γνωστά έργα του συγκαταλέγονται τα «Ορφέας» (Orphée), «Η ανθρώπινη φωνή» (La Voix humaine) και «Οι τρομεροί γονείς». Ο ίδιος σκηνοθέτησε επίσης κινηματογραφική μεταφορά των «Τρομερών Γονέων» το 1948. Η μεταφορά αυτή αποτελεί διαφορετικό καλλιτεχνικό τεκμήριο από την ελληνική ραδιοφωνική εκδοχή του παρόντος τόμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 — Ταυτότητα και ιστορική θέση του έργου

• Πρωτότυπος τίτλος: Les Parents terribles. • Συγγραφέας: Jean Cocteau. • Χρονολογία έργου: 1938. • Γλώσσα πρωτοτύπου: γαλλικά. • Δομή: τρεις πράξεις.

• Πρόσωπα: Υβόν, Λεονί (Λεό), Ζορζ, Μισέλ, Μαντλέν. • Κύριοι χώροι: το δωμάτιο της Υβόν και το σπίτι της Μαντλέν. • Είδος: οικογενειακό και ψυχολογικό δράμα με στοιχεία τραγικωμωδίας.

Η σύνθεση ανήκει στο ευρωπαϊκό θέατρο του Μεσοπολέμου. Αντί να παρουσιάζει έναν ευρύ κοινωνικό καμβά, ο Κοκτώ περιορίζει τη δράση σε ένα στενό πλέγμα πέντε ανθρώπων. Η συμπύκνωση αυτή επιτρέπει κάθε πληροφορία να αλλάζει αμέσως τις ισορροπίες όλων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 — Τα δραματικά πρόσωπα

Υβόν

Μητέρα του Μισέλ και σύζυγος του Ζορζ. Έχει μετατρέψει τη μητρότητα σε αποκλειστική σχέση και δυσκολεύεται να αναγνωρίσει τον γιο της ως ενήλικο άντρα. Η αγωνία της είναι γνήσια· η κτητικότητά της εξίσου γνήσια. Η τραγική της θέση προκύπτει από αυτή την αξεδιάλυτη συνύπαρξη.

Μισέλ

Νεαρός είκοσι δύο ετών. Ο έρωτάς του για τη Μαντλέν είναι η πρώτη ουσιαστική απόπειρα απομάκρυνσης από το οικογενειακό «τσαντίρι». Η αθωότητά του δεν είναι άγνοια του κόσμου μόνο, αλλά αδυναμία να φανταστεί πόσο περίπλοκες είναι οι σχέσεις των γονιών του.

Ζορζ

Πατέρας, εφευρέτης και εραστής της Μαντλέν. Η σχέση του με τη νεαρή γυναίκα αποκαλύπτει την απομόνωσή του μέσα στον γάμο, χωρίς να αίρει την ευθύνη του για τα ψέματα που ακολουθούν. Κινείται ανάμεσα στην αμηχανία, στον φόβο και στην ανάγκη να προστατεύσει τον εαυτό του.

Λεονί (Λεό)

Αδελφή της Υβόν και οργανωτική δύναμη της οικογένειας. Βλέπει καθαρότερα από τους άλλους, αλλά η διορατικότητα δεν την απαλλάσσει από παλαιότερους δεσμούς και προσωπικές επιθυμίες. Παρεμβαίνει ως διαχειρίστρια της κρίσης, κάποτε με αποφασιστικότητα και κάποτε με οδυνηρές συνέπειες.

Μαντλέν

Νεαρή γυναίκα που βρίσκεται στο κέντρο της σύγκρουσης χωρίς να είναι απλό αντικείμενο διεκδίκησης. Καλείται να επιλέξει ανάμεσα στην αλήθεια και στον εκβιασμό, στην προσωπική ευτυχία και στην προστασία του Μισέλ. Η σιωπή της γίνεται δραματική πράξη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 — Δραματουργικός χάρτης των τριών πράξεων

Πρώτη πράξη — Το δωμάτιο της Υβόν

Η απουσία του Μισέλ προκαλεί πανικό. Η Λεονί περιγράφει τις παθολογίες του σπιτιού και η Υβόν αρνείται ότι ο γιος της έχει ερωτική ζωή. Η επιστροφή του Μισέλ και η αποκάλυψη της Μαντλέν διαλύουν την ισορροπία. Η οικογένεια καλείται να αντιμετωπίσει την επιθυμία του γιου να φύγει.

Δεύτερη πράξη — Το σπίτι της Μαντλέν

Η μετάβαση στον τακτοποιημένο χώρο της Μαντλέν ανατρέπει την εικόνα του οικογενειακού χάους. Η συνάντηση της νεαρής γυναίκας με τον Ζορζ αποκαλύπτει το κρυφό τρίγωνο. Ο Ζορζ απαιτεί ψέματα για να προστατεύσει το μυστικό του· οι υπόλοιποι δεν γνωρίζουν το πλήρες διακύβευμα.

Τρίτη πράξη — Επιστροφή στο δωμάτιο της Υβόν

Οι συνέπειες των ψεμάτων επιστρέφουν στον αρχικό χώρο. Η προσπάθεια αποκατάστασης της αλήθειας έρχεται αντιμέτωπη με τη συναισθηματική απόγνωση της Υβόν. Το τέλος καταργεί την ψευδαίσθηση ότι η οικογένεια μπορεί απλώς να επανέλθει στην προηγούμενη κατάσταση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 — Κεντρικά θέματα

Η μητρότητα ως κατοχή

Η Υβόν αγαπά τον Μισέλ, αλλά συγχέει την αγάπη με το δικαίωμα να ορίζει τη ζωή του. Το πέρασμα από το «παιδί» στον «άντρα» δεν γίνεται αποδεκτό ως φυσική εξέλιξη αλλά βιώνεται ως απώλεια.

Η επιθυμία και η οικογενειακή απαγόρευση

Ο Μισέλ και ο Ζορζ συνδέονται με την ίδια γυναίκα. Το εύρημα μετατρέπει μια ιδιωτική ερωτική σχέση σε σύγκρουση γενεών, ευθύνης και εξουσίας.

Το ψέμα ως προστασία και βία

Τα πρόσωπα συχνά επικαλούνται την ανάγκη να προστατεύσουν κάποιον. Όμως η προστασία επιβάλλεται με ψέματα, αποσιωπήσεις και αποφάσεις που λαμβάνονται ερήμην εκείνου που υποτίθεται ότι ωφελείται.

Τάξη και αταξία

Το «τσαντίρι» δεν είναι απλώς ένα ακατάστατο δωμάτιο. Είναι τρόπος ζωής που δικαιολογεί την αδράνεια και την εξάρτηση. Το σπίτι της Μαντλέν λειτουργεί ως αντιπαράδειγμα.

Η ενοχή και η ευθύνη

Κανένα πρόσωπο δεν είναι αποκλειστικά θύμα ή θύτης. Η τραγικότητα γεννιέται από τις μικρές παραλείψεις, τις άστοχες παρεμβάσεις και τις επιλογές που μοιάζουν προσωρινά αναγκαίες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 — Ο σκηνικός και ηχητικός κόσμος

Η πρώτη και η τρίτη πράξη εκτυλίσσονται στον ίδιο χώρο: το δωμάτιο της Υβόν. Η επιστροφή στον αρχικό τόπο δημιουργεί έναν κύκλο, αλλά η τελική εικόνα δεν είναι επανάληψη της αρχικής. Η απουσία και η σιωπή έχουν αποκτήσει άλλη βαρύτητα.

Στο ραδιόφωνο, η αλλαγή χώρου πρέπει να γίνεται αντιληπτή με τον ρυθμό, τις αποστάσεις των φωνών και τις παύσεις. Τα χτυπήματα στην πόρτα, το κουδούνι, τα βήματα, οι μετακινήσεις προς το διπλανό δωμάτιο και η ξαφνική σιωπή είναι δραματουργικά συμβάντα, όχι απλές ηχητικές διακοσμήσεις.

Ιδιαίτερα κρίσιμος είναι ο χρόνος ανάμεσα στην αποκάλυψη και στην αντίδραση. Ένα σύντομο κενό μετά την αναγνώριση του Ζορζ από τη Μαντλέν μπορεί να μεταφέρει στον ακροατή περισσότερη πληροφορία από μια επεξηγηματική ατάκα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 — Η γλώσσα, ο ρυθμός και η υποκριτική

Η γλώσσα του έργου είναι καθημερινή, συχνά παιγνιώδης, αλλά λειτουργεί με την ακρίβεια μηχανισμού. Η επανάληψη μιας οικογενειακής φράσης, η αλλαγή προσφώνησης ή η απότομη μετάβαση από την τρυφερότητα στην επίπληξη δείχνουν μεταβολές εξουσίας.

Η Υβόν μπορεί μέσα σε ελάχιστες ατάκες να μετακινηθεί από τη μητρική στοργή στην οργή. Ο Ζορζ συχνά καλύπτει τον φόβο με επισημότητα. Η Λεονί χρησιμοποιεί την ειρωνεία ως όργανο ελέγχου. Ο Μισέλ

διατηρεί τον αυθορμητισμό του ακόμη και όταν αυτός τον καθιστά ευάλωτο. Η Μαντλέν χρειάζεται να φανερώσει τη σύγκρουση και με όσα δεν λέει.

Οι εντός αγκυλών οδηγίες της παρούσας ελληνικής επιμέλειας προσφέρονται ως ερμηνευτική ανάγνωση. Ο ηθοποιός δεν δεσμεύεται από μια μοναδική ψυχολογική εκφορά, αλλά οφείλει να διατηρήσει τη λογική των σχέσεων και την ακολουθία των αποκαλύψεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8 — Η θέση του έργου στο σύγχρονο θέατρο

Οι «Τρομεροί Γονείς» παραμένουν επίκαιροι επειδή δεν καταγγέλλουν απλώς την αυταρχική οικογένεια. Δείχνουν πώς μια οικογένεια μπορεί να ασκεί έλεγχο ακόμη και όταν μιλά διαρκώς τη γλώσσα της αγάπης.

Η σύγχρονη σκηνοθεσία καλείται να αποφύγει δύο ευκολίες: να παρουσιάσει την Υβόν ως καρικατούρα «κακής μητέρας» ή να εξαγνίσει τους υπόλοιπους. Η δύναμη του έργου βρίσκεται στην αμφισημία, στην ταυτόχρονη κατανόηση και κριτική των προσώπων.

DOSSIER ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ — Συνοπτικός οδηγός

Κεντρική σύγκρουση

Ο έρωτας του Μισέλ για τη Μαντλέν συγκρούεται με την κτητική μητρότητα της Υβόν και με τη μυστική σχέση του Ζορζ με την ίδια γυναίκα.

Κύρια μοτίβα

Το οικογενειακό «τσαντίρι», η τακτοποιημένη κατοικία της Μαντλέν, οι πόρτες και οι μετακινήσεις, το τηλέφωνο, το κουδούνι, οι παύσεις.

Βασικός δραματουργικός μηχανισμός

Η ασυμμετρία της γνώσης: ο θεατής ή ακροατής αντιλαμβάνεται σχέσεις και κίνητρα που ορισμένα πρόσωπα αγνοούν.

Τελική εικόνα

Η οικογενειακή σιωπή μετά την τραγωδία και η καθημερινή αναγγελία ότι «όλα είναι εντάξει».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9 — Η ελληνική ραδιοφωνική διάσταση

Το θεατρικό κείμενο της παρούσας έκδοσης συνδέεται με ελληνόγλωσση ηχητική απόδοση. Η ακρόαση ενός έργου που βασίζεται σε μυστικά και σε σχέσεις αλληλεξάρτησης αναδεικνύει ιδιαίτερα τις παύσεις, τις διακοπές και την αλλαγή του τόνου.

Η ελληνική ραδιοφωνική παράδοση προσέφερε σε τέτοια έργα μια ιδιαίτερη σκηνή χωρίς ορατό σκηνικό. Ο ακροατής ανασυνθέτει τον χώρο από τις φωνές, τις προσφωνήσεις και τις ηχητικές ενδείξεις. Η παρούσα εκδοτική αποτύπωση, με σκηνικές οδηγίες σε αγκύλες, επιδιώκει να κάνει αυτή την ακουστική δραματουργία αναγνώσιμη.

Η διανομή και οι βασικοί συντελεστές της συγκεκριμένης ελληνικής ηχογράφησης:

Μετάφραση: **Αλέξης Σολωμός**

Μουσική επιμέλεια: **Γιάννης Καρμπέρης**

Ραδιοσκηνοθεσία: **Μιχάλης Μπούκλης**

Διανομή:

Υβόν - **Μαίρη Αρώνη**

Ζορζ - **Νίκος Τζόγιας**

Λεονί –

Έλσα Βεργή

Μισέλ - **Γιάννης Φέρτης**

Μαντλέν - **Αντιγόνη Βαλάκου**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11 — Οι Τρομεροί Γονείς στην ελληνική σκηνή: παραστάσεις και πηγές

Το έργο γράφτηκε το 1938 και γνώρισε σημαντική συνέχεια στο θέατρο και στον κινηματογράφο. Η κινηματογραφική ταινία Les Parents terribles (1948), σε σκηνοθεσία του ίδιου του Ζαν Κοκτώ, είναι ένα από τα καθοριστικά τεκμήρια της μεταφοράς του.

Το ακόλουθο χρονολόγιο συντάχθηκε από στοιχεία και συνδέσμους που προσκόμισε ο επιμελητής της έκδοσης. Οι χρονολογίες και οι διανομές παρατίθενται ως στοιχεία της εν εξελίξει έρευνας· δεν έχουν όλες οι εγγραφές επαληθευθεί ανεξάρτητα με πρωτότυπα προγράμματα ή αρχειακές πηγές. Η ημερομηνία ενός δημοσιεύματος δεν ταυτίζεται κατ’ ανάγκην με το έτος πρώτης παρουσίασης μιας παράστασης.

1952 — Θίασος Κατερίνας Ανδρεάδη, Θέατρο Κυβέλης

Θέατρο: Κυβέλης· στο υλικό της έρευνας υπάρχει επίσης αναφορά στο Θέατρο Βρετάνια για την ίδια περίοδο, που απαιτεί ειδική διασταύρωση. Μετάφραση και σκηνοθεσία: Αλέξης Σολομός. Σκηνικά: Γιάννης Τσαρούχης. Διανομή: Υβόν - **Κυβέλη**· Λεονί - **Κατερίνα Ανδρεάδη**· Μισέλ - **Αλέκος Αλεξανδράκης**· Ζορζ - **Λάμπρος Κωνσταντάρας**· Μαντλέν - **Χάρις Καμίλη**.

1979 Θίασος Έλλης Λαμπέτη

Σκηνοθεσία: Πέτρος Φυσσούν. Διανομή: Υβόν – **Δέσπω Διαμαντίδου**· Λεονί – **Έλλη Λαμπέτη**· Ζορζ – **Πέτρος Φυσσούν**· Μισέλ – **Κώστας Αρζόγλου**· Μαντλέν – **Βέρα Κρούσκα**.

1996 — Θέατρο Βρετάνια

Σκηνοθεσία: Βαγγέλης Θεοδωρόπουλος. Διανομή: Υβόν - **Μίρκα Παπακωνσταντίνου**· Λεονί - **Άννα Παναγιωτοπούλου**· Ζορζ - **Μίμης Χρυσομάλλης**· Μισέλ - **Χριστόφορος Παπακαλιάτης**· Μαντλέν - **Ρένια Λουιζίδου**.

2009 - Η παράσταση στο Θέατρο Ήβη

Σκηνοθεσία: Πέτρος Φιλιππίδης. Διανομή: **Ελένη Γερασιμίδου**, **Χρήστος Σιμαρδάνης**, **Αλεξάνδρα Παλαιολόγου**, **Όθωνας Μεταξάς** και η **Ιωάννα Τριανταφυλλίδου**.

2023 — Θέατρο Ραντάρ (Radar Theater)

Σκηνοθεσία: Αναστασία Παπαθανάση. Διανομή: Υβόν – **Μαρία Μαυρογιατάκη**· Λεονί – **Αναστασία Παπαθανάση**· Ζορζ – **Χρήστος Ευθυμίου**· Μισέλ – **Πάνος Κούλης**· Μαντλέν – **Ευδοκία Ασπρομάλλη**.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12 — Αναγνωστικός και θεατρολογικός οδηγός

Κατά την ανάγνωση της πρώτης πράξης αξίζει να παρακολουθεί κανείς πόσες φορές ο Μισέλ αποκαλεί τη μητέρα του με παιδικά προσωνύμια και πόσο απότομα αλλάζει η συμπεριφορά της όταν ακούει για τη Μαντλέν.

Στη δεύτερη πράξη κεντρικό ερώτημα είναι ποιος γνωρίζει τι και πότε. Η αναγνώριση του Ζορζ δεν είναι μόνο δραματική έκπληξη: αλλάζει το ηθικό νόημα κάθε επόμενης φράσης.

Στην τρίτη πράξη η επανάληψη του χώρου, η αδυναμία αποκατάστασης της εμπιστοσύνης και η τελική ειρωνεία της καθημερινότητας συνθέτουν το τραγικό αποτέλεσμα. Το έργο μπορεί να διαβαστεί ως ιστορία ενηλικίωσης που δεν της επιτράπηκε να ολοκληρωθεί.

ΜΕΡΟΣ Β΄ — ΤΟ ΠΛΗΡΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΡΑΜΑΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΖΑΝ ΚΟΚΤΩ - ΟΙ ΤΡΟΜΕΡΟΙ ΓΟΝΕΙΣ

ΠΡΑΞΗ ΠΡΩΤΗ — Το δωμάτιο της Υβόν

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

[Ο Ζορζ τρέχει από το λουτρό στην πόρτα της Λεονί, χτυπά και φωνάζει. Η Υβόν εμφανίζεται χλωμή, με δυσκολία να σταθεί. Η Λεονί τη στηρίζει και τη βάζει στο κρεβάτι.]

ΖΟΡΖ *[Πανικόβλητος· φωνάζει πίσω από την πόρτα, κοφτή αναπνοή]* Λεό! Λεό! Γρήγορα! Πού είσαι; Λεό, γρήγορα!

ΛΕΟΝΙ *[Από μέσα, ανήσυχη]* Είχατε ειδήσεις για τον Μισέλ;

ΖΟΡΖ *[Βιαστικά, σχεδόν την κόβει]* Ναι, ναι, ναι, για τον Μισέλ πρόκειται. Έλα γρήγορα!

ΛΕΟΝΙ *[Ανοίγει την πόρτα· επιτακτικά]* Τι συμβαίνει;

ΖΟΡΖ *[Με τρόμο]* Η Υβόν δηλητηριάστηκε!

ΛΕΟΝΙ *[Σοκαρισμένη, μία σύντομη παύση]* Τι;

ΖΟΡΖ *[Σπεύδει να εξηγήσει]* Με την ινσουλίνη. Φαίνεται πως γέμισε τη σύριγγα.

ΛΕΟΝΙ *[Αποφασιστικά]* Πού είναι;

ΖΟΡΖ *[Δείχνει προς το λουτρό]* Εκεί, στο μπάνιο.

[Η Υβόν ανοίγει την πόρτα του μπάνιου, χλωμή και παραπαίουσα· η Λεονί διασχίζει το δωμάτιο και τη συγκρατεί.]

ΛΕΟΝΙ *[Τρέχει κοντά της, με συγκρατημένη αγωνία]* Υβόν! Υβόν, τι έκανες; Υβόν, μίλησέ μας! Ζορζ, βοήθα με να την ξαπλώσουμε στο κρεβάτι.

ΖΟΡΖ Υβόν!

ΛΕΟΝΙ Υβόν!

ΥΒΟΝ *[Σχεδόν άηχη, εξαντλημένη]* Ζάχαρη…

ΖΟΡΖ *[Αποδιοργανωμένος]* Θα τηλεφωνήσω στην κλινική. Μα είναι Κυριακή…Ο καθηγητής λείπει. Δεν θα βρούμε κανέναν!

ΛΕΟΝΙ *[Σταθερά, αναλαμβάνει τον έλεγχο]* Στάσου, τα ’χεις χαμένα! Φέρε από το μπάνιο το ποτήρι με τη λιωμένη ζάχαρη. Ευτυχώς που είμαι κι εγώ εδώ. Δεν έμαθες ακόμα πως μετά την ινσουλίνη, πρέπει κανείς να παίρνει ζάχαρη.

[Η Λεονί ξαπλώνει την Υβόν και την αναγκάζει να πιει· ο Ζορζ πηγαίνει στο μπάνιο και επιστρέφει με ποτήρι.]

ΖΟΡΖ Θεέ μου! Θεέ μου!

ΛΕΟΝΙ *[Σκύβει επάνω της, στοργικά αλλά προστακτικά]* Έλα, έλα Υβόν, πιες. Προσπάθησε! Βάλε τα δυνατά σου. Και μη αφήνεις τον εαυτό σου. Έλα. Δεν θέλεις βέβαια να πεθάνεις προτού να ξαναδείς τον Μισέλ!

ΖΟΡΖ *[Με ανακούφιση και ενοχή]* Τι ζώο που είμαι! Χωρίς εσένα, Λεό, θα είχε πεθάνει. Την άφηνα να πεθαίνει χωρίς να το καταλαβαίνω.

ΛΕΟΝΙ Έλα, έλα, πως αισθάνεσαι;

ΥΒΟΝ *[Αδύναμα, έπειτα καθαρότερα]* Είμαι καλύτερα… Σας ζητώ συγγνώμη. Ήμουνα γελοία.

ΖΟΡΖ Ο καθηγητής το’ χε πει. Προπάντων όχι ζάχαρη οικιακής χρήσεως. Σπανίως είναι ζάχαρη. Αγοράστε ζάχαρη από ζαχαροκάλαμο. Έτσι το ποτήρι ήταν πάντα έτοιμο από πριν και η ζάχαρη λιωμένη.

ΥΒΟΝ Εγώ φταίω.

ΛΕΟΝΙ *[Μισοεπιπληκτικά, μα με ανακούφιση]* Με μια τρελή σαν εσένα…

ΥΒΟΝ Σήμερα ήμουνα πιο τρελή από άλλοτε.

ΖΟΡΖ Γι΄αυτό κι’ εγώ γελάστηκα. Νόμιζα…

ΥΒΟΝ Όμως η Λεό δεν είναι τρελή; Πιστεύεις πως ήθελα να ετοιμάσω στον Μισέλ μου μια τόσο χαριτωμένη έκπληξη;

ΖΟΡΖ Αυτός πάντως, δεν θα’ χε τύψεις.

ΥΒΟΝ *[Σιγά, εξηγεί, ο ρυθμός της επιταχύνεται]* Ευχαριστώ, Λεό. Να λοιπόν τι ακριβώς έγινε. Ήτανε πέντε. Η ώρα που κάνω συνήθως την ένεσή μου. Σκέφτηκα πως έτσι θα μου περνούσε λίγο και η πλήξη. Όταν είχα τελειώσει πια την ένεση, μου φάνηκε πως άκουσα το ασανσέρ να σταματάει στην πόρτα μας. Έτρεξα στον διάδρομο, μα ήτανε λάθος. Γυρνώντας πίσω στο μπάνιο, αισθανόμουν άσχημα κιόλας. Ο Ζορζ έφτασε ως εκ θαύματος.

ΖΟΡΖ *[Συγκλονισμένος]* Ναι, ως εκ θαύματος!

ΛΕΟΝΙ *[Με ξερή ειρωνεία για το «θαύμα»· η επίπληξη απευθύνεται στον Ζορζ.]* Να χαρώ τα θαύματά σας. Δούλευε στο φεγγάρι, άκουσες να χτυπάει πέντε η ώρα, φυσικά όχι στο φεγγάρι και τότε πήρες το δρόμο του φεγγαριού ως την κάμερα της Υβόν.

ΥΒΟΝ *[Ανακουφισμένη, με τρυφερή ευγνωμοσύνη προς τον άντρα της· η φωνή παραμένει αδύναμη.]* Ναι, ως εκ θαύματος, καλέ μου Ζορζ. Χωρίς εσένα...

ΖΟΡΖ *[Παρεμβαίνει αμέσως, διορθώνοντας την παράλειψη της Λεονί με ζωηρή έμφαση.]* …και χωρίς τη Λεό!

ΥΒΟΝ *[Η ευγνωμοσύνη σβήνει· η τελευταία φράση βγαίνει με ενοχή και αυτομομφή.]* Χωρίς εσάς τους δυο θα είχα κάνει ένα μεγάλο κακό για να ανταποδώσω ένα μικρό κακό.

ΖΟΡΖ *[Αρπάζεται από τη λέξη «μικρό»· αγανάκτηση που κορυφώνεται στο «τερατώδες».]* Μικρό; Το λες μικρό Υβόν; Εγώ ένα πράγμα ξέρω: Πώς Ο Μισέλ δεν γύρισε χθες το βράδυ, πως ξενοκοιμήθηκε και πως δεν έδωσε κανένα σημείο ζωής. Ο Μισέλ σε ξέρει, θα μαντεύει βέβαια τα χάλια σου. Τα νεύρα σου είναι τόσο σακατεμένα που ξέχασες να πάρεις τη ζάχαρη. Είναι τερατώδες!

ΥΒΟΝ *[Δεν ακούει την επίπληξη· μιλά με αυξανόμενο φόβο για την ασφάλεια του γιου της.]* Φτάνει να μην έπαθε τίποτα. Και Κυριακή, από ποιον να μάθει κανείς; Μπορεί κανένας φίλος του να μην τολμάει να μας τηλεφωνήσει, να μας αναγγείλει…

ΖΟΡΖ *[Κόβει απότομα τις υποθέσεις της· αγανακτισμένος, σχεδόν ανήμπορος.]* Όχι, όχι. Αυτό είναι άνω ποταμών.

ΥΒΟΝ *[Δύο σύντομες, αγωνιώδεις ερωτήσεις· ψάχνει απάντηση, όχι καβγά.]* Πού μπορεί να ναι; Πού είναι;

ΛΕΟΝΙ *[Ήρεμη αλλά αδιαπραγμάτευτη· προστατεύει την Υβόν και απομακρύνει τον Ζορζ.]* Άκουσε Υβόν, ύστερα από τον κλονισμό που πέρασες, δεν πρέπει να ταράζεσαι. Ζορζ, γύρνα στη δουλειά σου, θα σε φωνάξω αν σε χρειαστούμε.

ΥΒΟΝ *[Προσπαθεί να φανεί καθησυχαστική προς τον Ζορζ, χωρίς να κρύβει την ταραχή της.]* Ναι, Ζορζ, προσπάθησε να δουλέψεις.

ΖΟΡΖ *[Με απογοητευμένη παραδοχή· αφήνει να ακουστεί η αδυναμία συγκέντρωσής του.]* Αραδιάζω νούμερα, ύστερα τα μπερδεύω και ξαναρχίζω.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΗ – Υβόν, Λεονί

ΥΒΟΝ *[Οι ερωτήσεις πυκνώνουν· ο φόβος μετατρέπεται σε παράπονο προς τον απόντα Μισέλ.]* Λεό, πού κοιμήθηκε αυτό το παιδί; Πώς δεν συλλογιέται, πώς θα τρελαθώ, γιατί δεν μου τηλεφωνάει; Τέλος πάντων, δεν είναι δύσκολο να τηλεφωνήσει κανείς.

ΛΕΟΝΙ *[Απαντά με προσεκτική ψυχραιμία· μικρή έμφαση στο «ψέματα».]* Εξαρτάται. Όταν πρόκειται για ψέματα, τα αγνά, τίμια και αδέξια πλάσματα σαν το Μισέλ, μισούνε το τηλέφωνο.

ΥΒΟΝ *[Ακαριαία, προσβεβλημένη αντίδραση· το «μου» δηλώνει κτητικότητα.]* Και γιατί ο Μικ μου θα’ λεγε ψέματα;

ΛΕΟΝΙ *[Σαν να εκθέτει δύο ενδεχόμενα· καταλήγει χαμηλότερα, αποφασιστικά, στο «κάτι μας κρύβει».]* Ένα από τα δύο συμβαίνει. Ή δεν τολμάει ούτε να γυρίσει ούτε να τηλεφωνήσει, ή περνάει τόσο καλά εκεί που είναι, που δεν σκέφτεται ούτε το ένα ούτε το άλλο. Έτσι κι αλλιώς όμως, κάτι μας κρύβει.

ΥΒΟΝ *[Αντιστέκεται με πείσμα· η βεβαιότητα καταλήγει σε πανικό μπροστά στον «θανάσιμο κίνδυνο».]* Τον ξέρω το Μικ, δεν θα μου τον μάθεις εσύ. Να ξέχασε να γυρίσει αποκλείεται. Κι αν δεν τολμάει να πάρει τηλέφωνο είναι ίσως γιατί βρίσκεται σε θανάσιμο κίνδυνο. Ίσως να μην μπορεί να τηλεφωνήσει.

ΛΕΟΝΙ *[Κοφτά και χωρίς παρηγοριά· διαχωρίζει το «μπορεί» από το «δεν θέλει».]* Πάντα μπορεί κανείς να τηλεφωνήσει. Ο Μισέλ μπορεί, αλλά δεν θέλει.

ΥΒΟΝ *[Παρατηρεί τη Λεονί με ξαφνική καχυποψία· η τελευταία φράση σαν κατηγορία.]* Απ’ το πρωί σήμερα μου φαίνεσαι κάπως περίεργη. έχεις είναι υπερβολικά ήρεμο ύφος. Κάτι ξέρεις εσύ.

ΛΕΟΝΙ *[Ατάραχη, με λεπτή ειρωνεία· καθαρή παύση πριν από το «Δεν είναι το ίδιο».]* Δεν ξέρω απολύτως τίποτα, αλλά μυρίζομαι πολλά. Δεν είναι το ίδιο.

ΥΒΟΝ *[Ανυπόμονη, σχεδόν ψιθυριστά· ζητά να αποκαλυφθεί το μυστικό.]* Τι μυρίζεσαι;

ΛΕΟΝΙ *[Αποφεύγει ακόμη την αποκάλυψη· σαρκάζει την οικογενειακή έκφραση για να κερδίσει χρόνο.]* Δεν αξίζει να στο πω, γιατί δεν θα το πιστέψεις. Θα φωνάξεις άνω ποταμών. Γιατί είναι πραγματικά άνω ποταμών πως όλοι σας μεταχειρίζεστε αυτή τη φράση εδώ και λίγο καιρό.

ΥΒΟΝ *[Απλή διόρθωση, με μια μικρή νότα περηφάνειας για τον Μισέλ.]* Είναι φράση του Μισέλ.

ΛΕΟΝΙ *[Στοχαστική ειρωνεία· απολαμβάνει την εικόνα της φράσης ως «έκθετου παιδιού».]* Πιθανόν, συχνά όμως μια φράση καταφθάνει απ ‘έξω και η οικογένεια την υιοθετεί. Τη φέρνει μαζί του πότε ο ένας, πότε ο άλλος. Αυτό το άνω ποταμών μοιάζει σαν έκθετο παιδί.

ΥΒΟΝ *[Αυτοσαρκάζεται, αλλά αμύνεται· απαριθμεί τα επίθετα με παιγνιώδη πρόκληση.]* Δεν είναι καθόλου παράξενο όταν πρόκειται για τρελούς, για μανιακούς, για τσιγγάνους, για κλέφτες παιδιών, για μια οικογένεια που κάθεται σε ένα γύφτικο τσαντίρι.

ΛΕΟΝΙ *[Δεν γελά μαζί της· το πείραγμα γίνεται ευθεία μομφή για το σπίτι.]* Χωρατεύεις Υβόν, επειδή συχνά σας λέω πως το σπιτικό σας είναι σαν γύφτικο τσαντίρι. Μα είναι αλήθεια, όσο αλήθεια είναι πως είστε και τρελοί.

ΥΒΟΝ *[Παραδέχεται τα μισά με χιούμορ· το «Ποιος φταίει» στρέφει την επίθεση στη Λεονί.]* Τσαντίρι το παραδέχομαι, τρελοί, το παραδέχομαι. Ποιος φταίει όμως;

ΛΕΟΝΙ *[Σαν να ξέρει εκ των προτέρων το επιχείρημα· κουρασμένο, πειρακτικό κόψιμο.]* Α, θα ξεθάψεις πάλι τον παππού,

ΥΒΟΝ *[Ζωντανεύει με τη γελοία ιστορία του παππού· στο τέλος η αστεία ανάμνηση γίνεται υπεράσπιση.]* Τον παππού, που έκανε συλλογή από άνω τελείες. Μετρούσε τις άνω τελείες στα βιβλία του Μπαλζάκ. Έλεγε: Έχω 37 χιλιάδες άνω τελείες στην Ευγενία Γκραντέ. Ύστερα νόμιζε πως έκανε λάθος και ξανάρχιζε τους λογαριασμούς του απ ‘την αρχή. Μόνο που στην εποχή του δεν λέγανε είναι τρελός, αλλά μανιώδης συλλέκτης. Σήμερα με λίγη καλή θέληση, όλος ο κόσμος μπορεί να περάσει για τρελός.

ΛΕΟΝΙ *[Παραχωρεί ειρωνικά τη λέξη «μανιώδεις»· ζητά ρητή παραδοχή.]* Ας πούμε λοιπόν πως είστε όλοι σας μανιώδεις. Αυτό το αναγνωρίζεις.

ΥΒΟΝ *[Σβέλτα, με μικρή νικηφόρα αιχμή προς τη Λεονί.]* Κι ‘εσύ η πρώτη και η καλύτερη.

ΛΕΟΝΙ *[Αποδέχεται το χτύπημα· μετατοπίζεται σε σοβαρή εξήγηση για την περιουσία.]* Ίσως. Μανιώδης για την τάξη, όπως εσείς είστε μανιώδεις για την αταξία. Ξέρεις γιατί ο θείος άφησε σε μένα τη μικρή του περιουσία; Υπονοούσε με τρόπο, πως εγώ θα σας συντηρούσα.

ΥΒΟΝ *[Αυθόρμητη διαμαρτυρία· πληγώνεται από την υπόνοια οικονομικής εξάρτησης.]* Λεονία!

ΛΕΟΝΙ *[Κατεβάζει τον τόνο· διαβεβαιώνει με ειλικρίνεια ότι δεν παραπονιέται.]* Μη θυμώνεις, δεν εκφράζω παράπονα. Άλλωστε κανένας δεν θαυμάζει το Ζορζ όσο εγώ. Και είμαι πολύ ευτυχισμένη που χάρη σε αυτό το κληροδότημα μπορεί να συνεχίζει τα πειράματά του.

ΥΒΟΝ *[Από γνήσια έκπληξη σε περιπαικτική δυσπιστία για τις εφευρέσεις του Ζορζ.]* Ε, αυτό δεν το χωράει ο νους μου. Εσύ, εσύ να παίρνεις στα σοβαρά τα πειράματα του Ζορζ; Μα ο Ζορζ είναι ο πραγματικός τύπος του μανιώδους. Προσπαθεί να τελειοποιήσει το υποβρύχιο τουφέκι. Μεταξύ μας τώρα, είναι γελοίο στην ηλικία του.

ΛΕΟΝΙ *[Υπερασπίζεται τον Ζορζ με ασυνήθιστη θέρμη· το «Είσαι άδικη» είναι προσωπικό.]* Ο Ζορζ είναι παιδί. Δεν έχει διαβάσει άλλο από τα σχολικά του βιβλία και από τον Ιούλιο Βερν. Είναι πολυτεχνίτης, μα και εφευρέτης. Είσαι άδικη.

ΥΒΟΝ *[Παίζει με την εικόνα του τσαντιριού· στην αναφορά του Μικ διστάζει και μαλακώνει.]* Ξέρεις τι; Έλειπε από το τσαντίρι μας ο υποβρύχιος πυροβολητής. Εγώ με τις πασιέντζες μου και τις παλιές μου ρόμπες, είμαι η χαρτού. Εσύ η θηριοδαμάστρια, και ο Μικ…ο Μικ…

ΛΕΟΝΙ *[Συμπληρώνει τη φράση με στεγνή, διαπεραστική ειρωνεία.]* Το 8ο θαύμα του κόσμου.

ΥΒΟΝ *[Πληγωμένη από το αστείο· σύντομη, παιδική έκρηξη.]* Είσαι κακιά!

ΛΕΟΝΙ *[Αρχίζει με εξήγηση· σοβαρεύει στα «παιδιά» και χαμηλώνει απειλητικά στο «εγκλήματα».]* Δεν είμαι κακιά, αλλά έτσι που σε βλέπω από χθες Υβόν, χαίρομαι που έχω φέρει έστω και λίγη τάξη αυτό το τσαντίρι. Στον κόσμο που ζούμε υπάρχουν δύο ειδών άνθρωποι, τα παιδιά και οι μεγάλοι. Εγώ ανήκω δυστυχώς στους μεγάλους. Εσύ, ο Ζορζ, ο Μισέλ ανήκετε στη ράτσα των παιδιών, που δεν θα πάψουν ποτέ να΄ναι παιδιά, και που μπορούν να κάνουν ακόμα και εγκλήματα.

ΥΒΟΝ *[Την κόβει για να ακούσει· έπειτα επιστρέφει αμυντικά στη βαριά λέξη «εγκληματίες».]* Πάψε, άκου! Όχι. Μου φάνηκε πως άκουσα αυτοκίνητο. Λοιπόν μιλούσες για εγκλήματα. Αν δεν κάνω λάθος, μας βγάζεις τώρα και εγκληματίες.

ΛΕΟΝΙ *[Με υπομονή που εξαντλείται· το «μισοσκόταδο» να ακουστεί ως πραγματικός φόβος.]* Ακούς πολύ άσχημα. Σου μίλησα για τα εγκλήματα που μπορεί κανείς να κάνει από αδιαφορία. Δεν είπα πως είστε εγκληματίες, απεναντίας. Μια αληθινή εγκληματική φύση είναι καμιά φορά προτιμότερη από αυτό το μισοσκόταδο που σας γοητεύει όλους εσάς και που εμένα με φοβίζει.

ΥΒΟΝ *[Φτιάχνει βιαστικά μια αθώα ιστορία για τον Μικ· κάθε νέο «ίσως» προδίδει αμφιβολία.]* Ο Μικ θα ήπιε. Δίχως άλλο, θα ήπιε μια σταλιά σαμπάνια. Αυτό είναι, δεν είναι συνηθισμένος. Θα' μεινε το βράδυ σε κανέναν φίλο του. Ίσως να κοιμάται ακόμα, ίσως να ντρέπεται που ξεπόρτισε. Είναι ασυγχώρητος να με κάνει να περάσω μια νύχτα γεμάτη αγωνία και μια ατέλειωτη μέρα. Μα σου ομολογώ πως δεν τον θεωρώ εγκληματία,

ΛΕΟΝΙ *[Ελέγχει αν η Υβόν υποκρίνεται· χαμηλή, δύσπιστη ερώτηση.]* Υβόν, θα 'θελα να ξέρω αν με κοροϊδεύεις,

ΥΒΟΝ *[Αιφνιδιασμένη, σχεδόν χωρίς ανάσα.]* Ε;

ΛΕΟΝΙ *[Ζητά να την κοιτάξει· η βεβαιότητα μετατρέπεται σε σκληρή διαπίστωση.]* Κοίταξέ με στα μάτια! Α, όχι, νόμιζα πως το κάνεις από περηφάνεια. Πως παίζεις ένα ηρωικό ρόλο, έκανα λάθος, Βλέπω πως είσαι θεόστραβη.

ΥΒΟΝ *[Αμυντικά, με φόβο για όσα πρόκειται να ακούσει.]* Τι θες να πεις;

ΛΕΟΝΙ *[Η αποκάλυψη χωρίς κραυγή· καθαρά, αμετάκλητα, με παύση μετά.]* Ο Μικ πέρασε τη νύχτα του με μια γυναίκα.

ΥΒΟΝ *[Σαν να μην αναγνωρίζει το όνομα· μικρή, άπιστη ερώτηση.]* Ο Μισέλ;

ΛΕΟΝΙ *[Επιβεβαιώνει χωρίς υπεκφυγή· χαμηλά και σταθερά.]* Ο Μισέλ.

ΥΒΟΝ *[Απορρίπτει την πληροφορία· επιμένει στη λέξη «παιδί» σαν σε ασπίδα.]* Δεν είσαι στα καλά σου, ο Μικ είναι παιδί.Το πες και μόνη σου πριν από λίγο.

ΛΕΟΝΙ *[Επιμένει στη διάκριση ανάμεσα στο «παιδί» και στον «άντρα»· κοφτή κατάληξη.]* Εσύ δεν είσαι στα καλά σου. Είπα πως εσείς οι τρεις ανήκετε σε μια ράτσα παιδιών. Μια επικίνδυνη ράτσα, μα ο Μισέλ δεν είναι παιδί όπως εσύ το φαντάζεσαι. Είναι άντρας.

ΥΒΟΝ *[Προσφέρει το στρατιωτικό ως αφελές τεκμήριο· επιμένει αμυντικά.]* Δεν πήγε ακόμα στρατιώτης.

ΛΕΟΝΙ *[Ελαφρά πικρή ειρωνεία για την απαλλαγή· καθαρή έμφαση στα «22 χρονών».]* Χάρη στα βροχικά του και στον υπουργό. Χρυσή μου Υβόν, το στρατιωτικό θα ελευθέρωνε τον Μισέλ. Είναι πια 22 χρονών.

ΥΒΟΝ *[Απορεί ειλικρινά, χωρίς να συλλαμβάνει ακόμη το υπονοούμενο.]* Ε, κι ύστερα;

ΛΕΟΝΙ *[Χρησιμοποιεί την εικόνα της σοδειάς σαν προειδοποίηση· μετρημένος ρυθμός.]* Είσαι περίεργη. Σπέρνεις, σπέρνεις και ούτε βλέπεις τη σοδειά σου.

ΥΒΟΝ *[Απορημένη και ενοχλημένη· επαναλαμβάνει τις λέξεις που δεν καταλαβαίνει.]* Τι σπέρνω, ποια σοδειά;

ΛΕΟΝΙ *[Απαριθμεί τα ίχνη αταξίας· στο «πνίγεται» αποκαλύπτεται η πραγματική κατηγορία.]* Κοίταξε γύρω σου, έσπειρες βρώμικα ρούχα, στάχτες, αποτσίγαρα, κοίταξε, κι εγώ δεν ξέρω τι άλλο. Και η σοδειά σου είναι πως ο Μισέλ πνίγεται μέσα στο γύφτικο τσαντίρι και θέλει να ανασάνει καθαρόν αέρα.

ΥΒΟΝ *[Με πικρό σαρκασμό· ελέγχει αν η Λεονί την κατηγορεί ευθέως.]* Και η γνώμη σου είναι, πως το τσαντίρι μας ανάγκασε τον Μισέλ να ζητήσει αλλαγή περιβάλλοντος στο σπίτι μιας γυναίκας;

ΛΕΟΝΙ *[Σύντομη, αιχμηρή μετατόπιση της συζήτησης στον Ζορζ.]* Και δεν είναι ο μόνος.

ΥΒΟΝ *[Αναστατωμένη· το όνομα του συζύγου βγαίνει με δυσπιστία.]* Εννοείς τον Ζορζ;

ΛΕΟΝΙ *[Στεγνή επιβεβαίωση, χωρίς διάθεση να την προστατεύσει.]* Εννοώ τον Ζορζ.

ΥΒΟΝ *[Η ερώτηση ανεβαίνει από δυσπιστία σε προσβολή.]* Κατηγορείς τον Ζορζ πως με απατά;

ΛΕΟΝΙ *[Αντιστρέφει την κατηγορία, ήσυχα αλλά σκληρά.]* Μήπως κι εσύ δεν τον απατάς;

ΥΒΟΝ *[Αληθινή έκπληξη· οι τρεις ερωτήσεις διαχωρισμένες με μικρές παύσεις.]* Εγώ; Τον Ζορζ; Με ποιον;

ΛΕΟΝΙ *[Χωρίς θριαμβολογία· εξηγεί αργά την εγκατάλειψη του Ζορζ, με πόνο στην τελευταία φράση.]* Από την ημέρα που γεννήθηκε ο Μισέλ, απατάς τον Ζορζ. Έπαψες να ασχολείσαι με τον Ζορζ, για να ασχοληθείς αποκλειστικά με τον Μισέλ. Τον λάτρευες. Ήσουν τρελή για αυτόν. Και η αγάπη σου όσο μεγαλώνει ο Μισέλ μεγαλώνει κι αυτή. Και ο Ζορζ έμενε μόνος. Και τώρα απορείς πως γυρεύει να βρει άλλου στοργή.

ΥΒΟΝ *[Προσπαθεί να λογικέψει τις αποκαλύψεις· η μακρά υπόθεση καλύπτει βαθιά αμηχανία.]* Αν υποθέσουμε πως όλες αυτές οι ανοησίες είναι αληθινές, πώς ο Ζορζ - που δεν σκοτίζεται για τίποτα άλλο έξω από τις δήθεν εφευρέσεις του - έχει ερωμένη, και πως ο Μισέλ που μου τα λέει όλα και που του είμαι μια πραγματική φίλη, πέρασε τη νύχτα του με μια γυναίκα, τότε γιατί άργησες τόσο να με πληροφορήσεις;

ΛΕΟΝΙ *[Απολογείται για τη σιωπή της, αλλά η πικρία ξεφεύγει στο «στραβή».]* Γιατί δεν ήξερα πως ήσουνα μπιτ για μπιτ στραβή. Έλεγα είναι αδύνατο. Η Υβόν τα βολεύει, κάνει απλώς τα στραβά μάτια.

ΥΒΟΝ *[Σχεδόν αδιάφορη για την απιστία του Ζορζ· μιλά σαν να δικαιολογεί μια αναπόφευκτη φθορά.]* Ο Ζορζ, ο Ζορζ τουλάχιστον θα ‘ταν δικαιολογημένος. Ύστερα από 20 χρόνια συζυγικής ζωής, ο έρωτας αλλάζει μορφή. Υπάρχει μια συγγένεια ανάμεσα στους συζύγους, έτσι που ορισμένα πράγματα γίνονται…γίνονται ενοχλητικά, τέλος πάντων, άσεμνα, σχεδόν ασύλληπτα.

ΛΕΟΝΙ *[Αυθόρμητα, με λύπη και αδυναμία να την κατανοήσει.]* Είσαι περίεργη γυναίκα Υβόν.

ΥΒΟΝ *[Εξομολογητικά· συγκρίνει τις δυο γυναίκες με αυξανόμενη αυτοϋποτίμηση.]* Όχι, μα σου φαίνομαι περίεργη, γιατί με βλέπεις από πολύ μακριά. Για σκέψου, εσύ ήσουν πάντα όμορφη, καλοχτενισμένη, πάντα του κουτιού, κομψή, έξυπνη. Ενώ εγώ, ήρθα στον κόσμο συναχωμένη, αναμαλλιασμένη, με ρόμπες πάντα γεμάτες τρύπες από τσιγάρα, κι όταν βάλω πούδρα ή κοκκινάδι γίνομαι ίδια κοκότα.

ΛΕΟΝΙ *[Με γυμνή ακρίβεια· η σύγκριση ηλικιών κρύβει παλιό τραύμα.]* Εσύ είσαι 45 χρονών και εγώ 47.

ΥΒΟΝ *[Χωρίς ειρωνεία· παραδέχεται τη ζήλια της για τη νεότητα της Λεονί.]* Κι' όμως εσύ φαίνεσαι πιο νέα.

ΛΕΟΝΙ *[Η ανάμνηση του αρραβώνα επιστρέφει συγκρατημένα· αποφεύγει το μελόδραμα.]* Τι τα θες; Ο Ζορζ εσένα διάλεξε. Είμαστε αρραβωνιασμένοι. Ξαφνικά αποφάσισε πως εσένα αγαπούσε και πως εσένα θα παντρευόταν.

ΥΒΟΝ *[Προσπαθεί να ελαφρύνει το παρελθόν· μια αθώα, σχεδόν αδέξια παρατήρηση.]* Δεν σκοτίστηκες και πολύ. Θα' λεγε μάλιστα κανείς πως σχεδόν μας έσπρωξες τον ένα στον άλλον.

ΛΕΟΝΙ *[Προστατεύει την αξιοπρέπειά της· η εξήγηση για την αγάπη γίνεται οδυνηρά προσωπική.]* Αυτός είναι δικός μου λογαριασμός. Σέβομαι τον Ζορζ, και φοβήθηκα πως το δικό μου το αίσθημα βρισκόταν εδώ στο κεφάλι μου, ενώ το δικό σου βρισκόταν στην καρδιά σου και στα σπλάχνα σου. Δεν ήξερα πως ήθελες με τόση δύναμη να έχεις ένα γιο, και πως θα τρελαινόσουνα για αυτόν τον γιο στο σημείο να αφήσεις τον Ζορζ.

ΥΒΟΝ *[Σαν να προσφέρει μια αυτονόητη λύση· δεν καταλαβαίνει το πλήγμα που προκαλεί.]* Ο Ζορζ μπορούσε να βρει καταφύγιο κοντά σου.

ΛΕΟΝΙ *[Αιφνίδια, πικρή ειρωνεία· το «Ευχαριστώ» κόβει κάθε υπονοούμενο.]* Θα ' 'θελες ίσως να κοιμηθώ με τον Ζορζ για να τον ξεφορτωθείς. Ευχαριστώ, προτιμώ να μείνω γεροντοκόρη.

ΥΒΟΝ *[Πάει να τη σταματήσει· ήπια, συμφιλιωτικά.]* Άκουσε, Λεό.

ΛΕΟΝΙ *[Αυτοϋποτίμηση που γίνεται προειδοποίηση· τονίζει τη λέξη «νιάτα».]* Άλλωστε δεν έχω τα προσόντα, δεν θα με ήθελε. Ο Ζορζ γυρεύει νιάτα.

ΥΒΟΝ *[Μικρή αμήχανη άρνηση· δεν θέλει να δεχτεί το υπονοούμενο.]* Μπα, μπα, μπα.

ΛΕΟΝΙ *[Με δισταγμό πριν από την καταγγελία· η «πολύ νέα γυναίκα» λέγεται προσεκτικά.]* Δεν μ' αρέσουν οι σπιουνιές, μα υπάρχουν ενδείξεις πως το φάντασμα μιας γυναίκας, μιας πολύ νέας γυναίκας φτερουγίζει μέσα σ' αυτό το σπίτι.

ΥΒΟΝ *[Αντανακλαστική αγανάκτηση· η γνώριμη έκφραση ξεσπά μόνη της.]* Άνω ποταμών!

ΛΕΟΝΙ *[Αρπάζεται από τη φράση ως απόδειξη· ειρωνεία που θυμίζει προηγούμενη συζήτηση.]* Να, ακριβώς αυτό το άνω ποταμών που σου' λεγα. Μας ήρθε από τον Ζορζ, το πέρασε στον Μισέλ και εκείνος πάλι σε σένα, σαν κακιά αρρώστια.

ΥΒΟΝ *[Η λέξη «απατούσε» της ξεφεύγει· διορθώνει αμέσως τον εαυτό της με ντροπή.]* Δίχως άλλο λοιπόν, και ο Μισέλ με απατούσε. Δηλαδή θέλω να πω, μου 'λεγε ψέματα.

ΛΕΟΝΙ *[Δεν της επιτρέπει να πάρει πίσω τη λέξη· σταθερή, αμείλικτη επανάληψη.]* Η λέξη ήταν σωστή, περιττό να την παίρνεις πίσω. Σε απατούσε και σε απατά.

ΥΒΟΝ *[Τρεις διαδοχικές αρνήσεις· από απορία σε πείσμα και τελικά φόβο.]* Δεν μπορώ να το φανταστώ. Είναι αδύνατο. Δε θέλω να το φανταστώ.

ΛΕΟΝΙ *[Συγκρίνει την αντίδρασή της για Ζορζ και Μισέλ· αφήνει το συμπέρασμα να τη χτυπήσει.]* Πως ο Ζορζ σε απατάει; Αυτό μπορείς να το φανταστείς. Κι' όμως η ιδέα σε αφήνει ατάραχη. Ο Μισέλ είναι άλλο ζήτημα.

ΥΒΟΝ *[Ξεσπά αμυντικά· προσπαθεί να πείσει κυρίως τον εαυτό της.]* Λες ψέματα! Για τον Μισέλ ήμουνα πάντα ένας πολύ καλός φίλος. Μου τα λέει όλα.

ΛΕΟΝΙ *[Σαν οδυνηρή διάγνωση· διαχωρίζει καθαρά «φίλη», «κατάσκοπο», «ζηλιάρα γυναίκα».]* Καμιά μητέρα δεν είναι φίλη του γιου της. Ο γιος μαντεύει γρήγορα πίσω από τη φίλη την κατάσκοπο, και πίσω από την κατάσκοπο τη ζηλιάρα γυναίκα.

ΥΒΟΝ *[Με βεβαιότητα που τρέμει· η φράση είναι περισσότερο ευχή παρά γνώση.]* Ο Μικ δεν με βλέπει σαν γυναίκα.

ΛΕΟΝΙ *[Εξηγεί χωρίς να υποχωρεί· η μομφή για την παραμέληση του εαυτού της γίνεται σκληρή.]* Εδώ είναι που κάνεις λάθος. Έχει μείνει για σένα ο μικρός Μικ, που τον κουβάλαγες στο κρεβάτι του, και τον άφηνες να παίζει μέσα στο μπάνιο την ώρα που πλενόσουνα. Στα μάτια του όμως έγινες γυναίκα. Και ήταν μεγάλο σφάλμα που δεν περιποιόσουνα καθόλου τον εαυτό σου. Ο Μισέλ σε παρατήρησε και σε καταδίκασε. Γι' αυτό άφησε γεια στο τσαντίρι.

ΥΒΟΝ *[Ψάχνει πρακτικό επιχείρημα για να απορρίψει την άλλη γυναίκα.]* Μα πού θα 'βρισκε τον καιρό ο καημένος ο Μισέλ να αφιερωθεί σε αυτή τη μυστηριώδη γυναίκα που λες;

ΛΕΟΝΙ *[Ήρεμη, σχεδόν διδακτική· μικρή έμφαση στο «αλλού».]* Ο χρόνος είναι ελαστικός. Με λίγη επιτηδειότητα μπορεί κανείς πάντα να δίνει την εντύπωση πως βρίσκεται σε ένα μέρος και να βρίσκεται πάντα σε ένα άλλο.

ΥΒΟΝ *[Προβάλλει τα σχέδια ως αδιάσειστη απόδειξη της αφοσίωσης του γιου της.]* Μου δείχνει πάντα τα σχέδια που κάνει στο μάθημα.

ΛΕΟΝΙ *[Ερώτηση-παγίδα· αφήνει χώρο να απαντήσει η Υβόν.]* Πιστεύεις πως ο Μικ έχει ταλέντο στη ζωγραφική;

ΥΒΟΝ *[Με υπερηφάνεια μητέρας· γρήγορη, αυτονόητη απάντηση.]* Έχει ταλέντο για χίλια δύο πράγματα,

ΛΕΟΝΙ *[Παίρνει την απάντηση και την ανατρέπει· σαρκασμός με υποψία θλίψης.]* Ακριβώς, έχει ταλέντο για λίγο από όλα, αυτό είναι το κακό. Και νομίζεις πως θα έφτιαχνε αυτά τα σχέδια που μας δείχνει αν πραγματικά πήγαινε στα μαθήματα; Είμαι βέβαιη πως θα 'ταν λίγο καλύτερα.

ΥΒΟΝ *[Σχεδόν περήφανη για την απαγόρευση· δεν αντιλαμβάνεται πόσο αποκαλυπτική είναι.]* Του είχα απαγορεύσει τα μαθήματα του γυμνού.

ΛΕΟΝΙ *[Αυθόρμητη αγανάκτηση· μια κοφτή ερώτηση, όχι μακρύ κήρυγμα.]* Μπόρεσες να φανείς τόσο γελοία;

ΥΒΟΝ *[Απολογητικά· τονίζει το «μόνο» σαν επαρκή δικαιολογία.]* Μα ήτανε μόνο 18 χρονών.

ΛΕΟΝΙ *[Με πραγματική απορία για την τύφλωση της Υβόν απέναντι στην ηλικία του γιου της.]* Δεν έχεις την παραμικρότερη αίσθηση ηλικίας και φίλου;

ΥΒΟΝ *[Αλλάζει θέμα προς την εργασία, ψάχνοντας λογικό έρεισμα.]* Έπρεπε να εργαστεί.

ΛΕΟΝΙ *[Διορθώνει αποφασιστικά· το «εσύ δεν ήθελες» αποτελεί τον πυρήνα της κατηγορίας.]* Α, όχι, ο Μισέλ ποτέ δεν εργάστηκε, γιατί εσύ δεν ήθελες να εργάζεται. Του προσφέρανε διάφορες θέσεις.

ΥΒΟΝ *[Απορρίπτει τις θέσεις με περιφρόνηση· το «παλιανθρώπους» σχεδόν παιδικό.]* Ήταν ανόητες θέσεις. Και θα' χε να κάνει παρέα με παλιανθρώπους.

ΛΕΟΝΙ *[Χωρίς περιστροφές· τονίζει το «φοβόσουν» και αφήνει να ακουστεί η κτητικότητα.]* Μια είναι η αλήθεια. Φοβόσουν να μη χάσεις τον Μισέλ, τον ήθελες πάντα κολλημένο στη φούστα σου.

ΥΒΟΝ *[Ρίχνει την ευθύνη στον Ζορζ· ενοχλημένη, υπεκφεύγει.]* Ο Ζορζ του έβρισκε τις πιο απίθανες δουλειές.

ΛΕΟΝΙ *[Αντιπαραθέτει συγκεκριμένο παράδειγμα· καθαρή αιχμή στο «Μαρόκο».]* Μια από αυτές ήταν περίφημη, μα θα έπρεπε βλέπεις να ταξιδέψει. Να πάει στο Μαρόκο. Του απαγόρευσες να φροντίσει.

ΥΒΟΝ *[Αμυντική βεβαιότητα, αλλά χωρίς ισχυρή επιχειρηματολογία.]* Κάνω εκείνο που νομίζω πως είναι σωστό.

ΛΕΟΝΙ *[Προειδοποιεί με χαμηλή φωνή· η εικόνα των «διχτυών» να είναι αιχμηρή.]* Και έχεις την αφέλεια να πιστεύεις πως ο Μισέλ δεν θα ξεγλιστρήσει από τα δίχτυα σου.

ΥΒΟΝ *[Επιμένει στην εκδοχή της· σχεδόν παρακλητικά.]* Ο Μισέλ ο ίδιος δεν ήθελε να βγαίνει από το σπίτι.

ΛΕΟΝΙ *[Τρεις ερωτήσεις που στενεύουν τον κλοιό· η τελευταία, για τον γάμο, καθοριστική.]* Του 'δωσες μήπως ποτέ την ευκαιρία; Τον άφησες ποτέ να κάνει παρέα με αγόρια ή κορίτσια; Συλλογίστηκες ποτέ στα σοβαρά το γάμο του;

ΥΒΟΝ *[Σοκαρισμένη· μεγάλη εσωτερική αντίσταση στη λέξη «γάμο».]* Τι; Τον γάμο του Μικ;

ΛΕΟΝΙ *[Μονολεκτική, απόλυτη επιβεβαίωση.]* Ακριβώς.

ΥΒΟΝ *[Σαν να προσπαθεί να επαναφέρει τον χρόνο πίσω· παιδική άρνηση.]* Μα ο Μικ είναι ακόμα μωρό.

ΛΕΟΝΙ *[Χαμηλόφωνη πρόκληση· την αναγκάζει να σκεφτεί το ενδεχόμενο.]* Κι αν δεν ήταν;

ΥΒΟΝ *[Βιαστική διαβεβαίωση· θέλει να δείξει ότι δεν είναι εγωίστρια.]* Εγώ πρώτη θα γύρευα τότε να του βρω γυναίκα.

ΛΕΟΝΙ *[Αποκαλύπτει την κρυφή επιθυμία ελέγχου· ήρεμα, χωρίς περιττή οξύτητα.]* Μια κοπέλα κουτή και άσχημη που θα σ ' άφηνε να διατηρήσεις το ρόλο σου και να παρακολουθείς το γιο σου.

ΥΒΟΝ *[Πρώτα θιγμένη ειρωνεία· στο άκουσμα της πόρτας απότομη ανατροπή σε λαχτάρα.]* Εγώ; Δεν σε είχα για τόσο σπουδαία ψυχολόγο. Θεέ μου η πόρτα. Ω, τρέχα, Λεό, Λεό, τρέχα.

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ – Υβόν, Λεονί, Ζορζ και μετά Μισέλ

[Η Υβόν, μόνη για μια στιγμή, αρπάζει την τσάντα που ξέχασε η Λεονί. Κοιτάζεται στο καθρεφτάκι, πουδράρεται και προσπαθεί να διορθώσει τα μαλλιά της.]

ΥΒΟΝ Αχ Θεέ μου, θα είναι ο Μικ. Πω πω και έχω τα χάλια μου. Που είναι η τσάντα μου; Να την. Να βάλω λίγη πούδρα, λίγο ρουζ. Πω πω τα μαλλιά μου!

[Μόλις ακούει την πόρτα, πετά την τσάντα στη θέση της. Μπαίνουν η Λεονί και ο Ζορζ. Ο Ζορζ ανάβει το φως.] Ποιος άναψε;

ΖΟΡΖ *[Απολογητικά, σπεύδοντας προς τον διακόπτη.]* Εγώ. Σβήνω, σβήνω. Νόμιζα...

ΥΒΟΝ *[Κοφτά.]* Μ' αρέσει το σκοτάδι. Ποιος ήτανε; Ποιος ήτανε;

ΛΕΟΝΙ *[Πρακτικά.]* Ένας πελάτης για τον γιατρό από πάνω. Έκανε λάθος το πάτωμα. Τον βγάλαμε από τον κόπο. Κάθε Κυριακή ο γιατρός πάει κυνήγι.

ΖΟΡΖ *[Αγωνιώδης ερώτηση.]* Τίποτα νεότερο;

ΥΒΟΝ *[Απογοητευμένη.]* Τίποτα, ως την ώρα που χτύπησε το κουδούνι.

ΖΟΡΖ Και ο καθηγητής έχει πάει κυνήγι. Αν αρρωστήσει κανείς Κυριακή, μπορεί περίφημα να πεθάνει.

ΥΒΟΝ Εξάλλου είμαι ηλίθια, αφού ξέρω πως ο Μικ έχει τα κλειδιά.

[Οι τρεις τους έχουν συγκεντρωθεί στο δωμάτιο. Ο Μισέλ μπαίνει αθόρυβα και τους παρακολουθεί για μια στιγμή, χαρούμενος σαν παιδί που ετοιμάζει φάρσα. Χτυπάει το ρολόϊ.]

[Αφηρημένα.] Τι ώρα χτυπάει;

ΜΙΣΕΛ *[Απροσδόκητα, με χαμόγελο.]* Έξι!

[Οι τρεις τινάζονται ξαφνιασμένοι. Η Υβόν σηκώνεται από το κρεβάτι.]

ΥΒΟΝ Εσύ;

ΜΙΣΕΛ *[Γελώντας.]* Δεν είμαι το φάντασμά μου, εγώ είμαι!

ΖΟΡΖ *[Αυστηρός, αλλά φανερά ανακουφισμένος.]* Μισέλ! Προξένησες στη μητέρα σου έναν τρομερό φόβο. Κοίταξέ την. Πώς μπήκες;

ΜΙΣΕΛ *[Πειραχτικά, λαχανιασμένος.]* Από την πόρτα. Ανέβηκα τα σκαλιά τέσσερα τέσσερα, μου κόπηκε η ανάσα. Σοφία, τι έχεις;

ΖΟΡΖ *[Ενοχλημένος από την οικειότητα.]* Πρώτα πρώτα το βρίσκω άτοπο για την ηλικία σου να εξακολουθείς να λες τη μητέρα σου Σοφία.

ΥΒΟΝ *[Τον αποπαίρνει.]* Ζορζ, είναι ένα παλιό χωρατό που άρχισε από κάποιο παιδικό βιβλίο. Δεν είναι σοβαρό.

ΖΟΡΖ *[Επιμένει.]* Η μητέρα σου δεν είναι διόλου καλά, Μισέλ.

ΜΙΣΕΛ *[Ανησυχεί αμέσως και πλησιάζει το κρεβάτι.]* Σταχτοπούτα, εγώ ήμουν η αιτία να αρρωστήσεις, ε; Έλα να σε φιλήσω. Έλα.

[Ο Μισέλ σκύβει να τη φιλήσει· η Υβόν τον απωθεί.]

ΥΒΟΝ *[Πληγωμένη.]* Άσε με!

ΜΙΣΕΛ *[Ξαναγυρίζει στο πείραγμα, προσπαθώντας να ελαφρύνει την ατμόσφαιρα.]* Τι μούτρα που έχετε! Θα έλεγε κανένας πως έκανα κανένα έγκλημα.

ΖΟΡΖ *[Βαρύς τόνος.]* Η μητέρα σου παρ' ολίγο να πεθάνει από την ανησυχία.

ΜΙΣΕΛ *[Με αληθινή χαρά που δεν βρίσκει ανταπόκριση.]* Γύριζα τρελός από χαρά για να σας δω, να ξαναβρώ το τσαντίρι, να φιλήσω τη μαμά... Λυπάμαι.

ΖΟΡΖ *[Τον διακόπτει.]* Και πρέπει να λυπάσαι. Από πού γυρίζεις;

ΜΙΣΕΛ *[Ζητά χρόνο.]* Ε, αφήστε με πρώτα να πάρω ανάσα! Έχω ένα σωρό να σας πω.

ΛΕΟΝΙ Βλέπεις;

ΜΙΣΕΛ *[Στρέφεται προς τη θεία του.]* Όπως πάντα, η θεία Λεό είναι η μόνη που δεν παραφρόνησε.

ΛΕΟΝΙ *[Σοβαρά, χωρίς το συνηθισμένο της χιούμορ.]* Θα μπορούσε κανείς να παραφρονήσει, Μισέλ, και δεν το λέω στ' αστεία. Είναι η πρώτη φορά που δεν βρίσκω τη μητέρα σου υπερβολική.

ΜΙΣΕΛ *[Απορεί.]* Μα τι έκανα;

ΖΟΡΖ *[Απαριθμεί τις παραλείψεις.]* Δεν γύρισες χθες το βράδυ. Ξενοκοιμήθηκες. Δεν μας ειδοποίησες τι ώρα θα γυρίσεις.

ΜΙΣΕΛ *[Με αμηχανία, αλλά και αυτοπεποίθηση.]* Είμαι είκοσι δύο χρονών, μπαμπά, και είναι η πρώτη φορά που ξενοκοιμάμαι. Παραδέξου πως...

ΥΒΟΝ *[Ανυπόμονη.]* Από πού έρχεσαι; Ο πατέρας σου σε ρώτησε από πού έρχεσαι.

ΜΙΣΕΛ *[Παρασύρεται από τη χαρά του, ύστερα διορθώνει τον τόνο.]* Ακούστε, παιδιά μου... Συγγνώμη. Άκου, μπαμπά, άκου, θεία Λεό. Μη μου χαλάτε την ευχαρίστηση. Ήθελα να...

ΥΒΟΝ *[Τον μιμείται, ερεθισμένη.]* Ήθελες, ήθελες, ήθελες! Ο πατέρας σου διατάζει εδώ μέσα. Άλλωστε θέλει να σου μιλήσει. Θα τον ακολουθήσεις στο γραφείο του.

ΛΕΟΝΙ: Άνω ποταμών!

ΜΙΣΕΛ *[Με χιούμορ που κρύβει την ανάγκη να μείνει μόνος με τη μητέρα του.]* Όχι, Σοφία. Πρώτα πρώτα ο μπαμπάς δεν έχει γραφείο, έχει ένα ακατάστατο δωμάτιο. Ύστερα θα ήθελα να σου μιλήσω εσένα. Εσένα μοναχή σου.

ΖΟΡΖ *[Αρχίζει να διαμαρτύρεται.]* Αγαπητό μου παιδί, δεν ξέρω αν αντιλαμβάνεσαι...

ΜΙΣΕΛ *[Τον κόβει, κοιτάζοντας γύρω.]* Αντιλαμβάνομαι πως εδώ μέσα είναι σκοτεινά σαν τάφος. Ανάβω!

[Ο Μισέλ ανάβει τη μικρή λάμπα.]

ΥΒΟΝ *[Αποφασίζει να επιβάλει την επιθυμία του γιου της.]* Αφού του είναι πιο εύκολο να μιλήσει πρώτα σε μένα, αφήστε μας.

ΛΕΟΝΙ *[Με συγκρατημένη ειρωνεία.]* Φυσικά.

ΥΒΟΝ *[Προς τους άλλους.]* Αν ο Μικ έχει κανένα μυστικό, είναι φυσικό να θέλει να το εμπιστευτεί στη μητέρα του. Ζορζ, πήγαινε πίσω στη δουλειά σου. Πάρ' τον, Λεό.

ΜΙΣΕΛ *[Καθησυχαστικά.]* Μπαμπά, θεία, δεν θα με παρεξηγήσετε. Θα σας τα πω όλα.

ΥΒΟΝ *[Αγωνιώδης.]* Δεν είναι τίποτα σοβαρό, δεν είναι έτσι, Μικ;

ΜΙΣΕΛ *[Διστακτικά.]* Όχι... Ναι και όχι.

ΛΕΟΝΙ *[Προς τον Ζορζ.]* Καλή τύχη. Πάμε, Ζορζ. Δεν θες να σβήσω; Είχες μαλώσει τον Ζορζ επειδή άναψε.

ΥΒΟΝ *[Διορθώνει.]* Η μικρή λάμπα δεν με πειράζει.

[Η Λεονί κατευθύνεται προς την έξοδο.]

ΖΟΡΖ *[Στο κατώφλι, αυστηρά.]* Έχω κι εγώ να σου μιλήσω, νεαρέ μου. Δεν ξοφλήσαμε.

ΜΙΣΕΛ *[Υπάκουα.]* Σύμφωνοι, μπαμπά.

[Ο Ζορζ και η Λεονί βγαίνουν. Η πόρτα κλείνει.]

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ Μόνοι η Υβόν και ο Μισέλ

ΜΙΣΕΛ *[Ξαναγίνεται τρυφερό παιδί. Ορμά κοντά της και τη φιλά.]* Σοφία! Μικρή μου Σοφία, αγαπημένη μου Σοφία, είσαι θυμωμένη μαζί μου, ε;

ΥΒΟΝ *[Προσπαθεί να τον απομακρύνει, ενοχλημένη από την ορμή του.]* Δεν μπορείς να με φιλήσεις χωρίς να με κάνεις άνω κάτω; Μη με φιλάς στ' αυτί, το σιχαίνομαι αυτό, Μικ!

ΜΙΣΕΛ *[Απολογητικά.]* Δεν το 'κανα επίτηδες.

ΥΒΟΝ *[Ξερά.]* Αυτό θα μας έλειπε.

ΜΙΣΕΛ *[Την παρατηρεί από κοντά και γελά.]* Σοφία! Α, τι βλέπω; Βάλαμε κοκκινάδι!

ΥΒΟΝ *[Αμήχανη.]* Εγώ;

ΜΙΣΕΛ *[Πειραχτικά.]* Ναι, εσύ! Και πούδρα. Για δες τρόπους! Και για ποιον αυτά τα λούσα; Ε; Για ποιον; Είναι άνω ποταμών!

ΥΒΟΝ *[Αποφεύγει το βλέμμα του.]* Ήμουνα χλωμή. Δεν ήθελα να τρομάξω τον πατέρα σου.

ΜΙΣΕΛ *[Την εμποδίζει να σκουπιστεί.]* Α, μην το σκουπίζεις! Σου πάει θαύμα.

ΥΒΟΝ *[Με πικρό παράπονο.]* Πολύ που με κοιτάς.

ΜΙΣΕΛ *[Αυθόρμητα.]* Εγώ σε ξέρω απ' έξω κι ανακατωτά.

ΥΒΟΝ *[Με έμφαση στη διάκριση.]* Μπορεί να με ξέρεις απ' έξω κι ανακατωτά, μα δεν με κοιτάς. Δεν με βλέπεις.

ΜΙΣΕΛ *[Παίζει τον ευγενικό κοσμικό κύριο.]* Λάθος, αγαπητή κυρία. Σας κοιτάζω με τη γωνιά του ματιού. Βρίσκω μάλιστα πως παραμελείτε τον εαυτό σας. Αν με αφήνατε να σας χτενίζω, να σας βάφω...

ΥΒΟΝ *[Ειρωνικά.]* Θα προκόβαμε!

ΜΙΣΕΛ *[Τρυφερά.]* Σοφία, μου κάνεις μούτρα; Είσαι θυμωμένη;

ΥΒΟΝ *[Κρατιέται.]* Δεν κάνω μούτρα ούτε είμαι θυμωμένη. Θα 'θελα απλώς να μάθω τι συμβαίνει.

ΜΙΣΕΛ *[Αναβάλλει την εξομολόγηση.]* Υπομονή και θα τα μάθετε όλα.

ΥΒΟΝ Μπα!

ΜΙΣΕΛ Α, όχι επίσημο ύφος, μαμά! Όχι επίσημο ύφος!

ΥΒΟΝ *[Σοβαρά.]* Ακούω.

ΜΙΣΕΛ *[Την παρακαλεί.]* Ορκίσου πως δεν θα πάρεις το οικογενειακό ύφος, αλλά το ύφος του τσαντιριού. Ορκίσου πως δεν θα βάλεις τις φωνές και πως θα μ' αφήσεις να σου εξηγήσω ως το τέλος. Ορκίσου!

ΥΒΟΝ *[Αμετακίνητη.]* Δεν ορκίζομαι τίποτα πριν ακούσω.

ΜΙΣΕΛ *[Απογοητευμένος.]* Βλέπεις; Σοφία, πάω στον μπαμπά. Θα κάνει πως τελειώνει έναν υπολογισμό και θα μου πει κι αυτός τα ίδια.

ΥΒΟΝ *[Τον επιπλήττει.]* Μην ειρωνεύεσαι την εργασία του πατέρα σου.

ΜΙΣΕΛ *[Αντιτείνει.]* Εσύ δεν παύεις να κοροϊδεύεις το υποβρύχιο τουφέκι.

ΥΒΟΝ *[Αμυντικά.]* Εγώ δεν είμαι... δεν είναι το ίδιο. Είναι κιόλας αρκετό που δεν σου απαγορεύω να με λες Σοφία, εκτός βέβαια όταν είμαστε σε κόσμο.

ΜΙΣΕΛ *[Αστειεύεται.]* Ε, δεν είμαστε ποτέ σε κόσμο.

ΥΒΟΝ *[Ξαναπιάνει το ύφος της αυστηρής μητέρας.]* Τέλος πάντων, σου επιτρέπω να με λες Υβόν. Έλα, σ' άφησα να πάρεις πολύ αέρα και δεν φρόντισα να περιορίσω την ακαταστασία σου. Η κάμαρά σου είναι ένας στάβλος.

ΜΙΣΕΛ Μα, Σοφία!

ΥΒΟΝ Όχι, άφησέ με να μιλήσω! Ένας στάβλος, ναι. Δεν μπορείς να μπεις απ' τα άπλυτα ρούχα.

ΜΙΣΕΛ *[Διαμαρτύρεται.]* Τα άπλυτα ρούχα είναι δουλειά της θείας. Κι άλλωστε μου 'χεις πει χίλιες φορές πως σου αρέσει να βλέπεις τα ρούχα μου πεταμένα, πως αντιπαθείς τις ντουλάπες, τα συρτάρια, τη ναφθαλίνη.

ΥΒΟΝ *[Τον διακόπτει.]* Δεν είπα τέτοιο πράγμα!

ΜΙΣΕΛ *[Με βεβαιότητα.]* Με συγχωρείς, είπες.

ΥΒΟΝ *[Αναπολεί, ύστερα σκληραίνει.]* Είπα πως τον παλιό καιρό μ' άρεσε να βλέπω τα μωρουδίστικά σου πεταμένα εδώ κι εκεί. Μια μέρα όμως αντιλήφθηκα πως τα «μωρουδίστικα» ρούχα ήτανε κάλτσες ανδρικές, πουκάμισα ανδρικά, σώβρακα ανδρικά. Το δωμάτιό μου έμοιαζε σαν... σαν δωμάτιο εγκλήματος. Σε παρακάλεσα τότε να μη σπέρνεις πια τα ρούχα σου εδώ μέσα.

ΜΙΣΕΛ *[Ξαφνικά σοβαρός.]* Μαμά...

ΥΒΟΝ *[Με μια πικρή νίκη.]* Α! Δεν έχει πια Σοφία, ε;

ΜΙΣΕΛ *[Επιχειρεί να ανακτήσει την παλιά οικειότητα.]* Θυμάσαι που δεν ήθελες να με κουβαλήσεις και παίξαμε ξύλο;

ΥΒΟΝ *[Με τρυφερή ανάμνηση.]* Σε κουβαλούσα στο κρεβάτι. Ίσαμε που έγινες 11 χρονών. Ύστερα ήσουνα πολύ βαρύς γι' αυτό. Κρεμιόσουνα στον λαιμό μου και έβαζες τα γυμνά σου ποδαράκια πάνω στις παντούφλες μου και περπατούσαμε μαζί ως το κρεβάτι σου. Ένα βράδυ με κορόιδεψες που σε κουβαλούσα. Τότε σε έστειλα να πας να πλαγιάσεις μόνος σου.

ΜΙΣΕΛ *[Βγάζει τα παπούτσια και ξαπλώνει δίπλα της, όπως παλιά.]* Υβόν, άσε με να ξαπλώσω στο κρεβάτι σου. Βγάζω τα παπούτσια μου. Αχ, να χωθώ δίπλα σου, να ακουμπήσω το κεφάλι μου στον ώμο σου. Θα κοιτάμε κι οι δυο μαζί ίσια μπροστά μας, στα παράθυρα του απέναντι σπιτιού.

ΥΒΟΝ *[Υποψιάζεται τι έρχεται.]* Αυτές οι προετοιμασίες δεν προμηνάνε ευχάριστα νέα.

ΜΙΣΕΛ *[Χαμηλόφωνα.]* Μου υποσχέθηκες πως θα 'σαι πολύ, πολύ καλή.

ΥΒΟΝ *[Αρνείται.]* Δεν υποσχέθηκα τίποτα.

[Μένουν για λίγο δίπλα δίπλα, στραμμένοι προς το απέναντι παράθυρο. Η οικειότητα της στάσης τους έρχεται σε αντίθεση με την ένταση της στιγμής.]

ΜΙΣΕΛ *[Σαν παιδί που παραπονιέται.]* Αχ, τι κακιά που είσαι!

ΥΒΟΝ *[Ανυπόμονη.]* Άσε τα τσαλιμάκια. Αν έχεις κάτι να μου πεις, πες το. Όσο το τραβάς, τόσο γίνεται πιο δύσκολο. Μικ, έχεις χρέη;

ΜΙΣΕΛ *[Ενοχλημένος.]* Υβόν, πάψε, μη λες ανοησίες!

ΥΒΟΝ *[Αυστηρά.]* Μισέλ!

ΜΙΣΕΛ *[Υποχωρεί.]* Πάψε...

ΥΒΟΝ *[Προσπαθεί να ηρεμήσει.]* Παύω, παύω, Μικ. Λοιπόν, λέγε. Σ' ακούω.

ΜΙΣΕΛ *[Μιλά γρήγορα, χωρίς να την κοιτάζει. Καθώς μιλά, η έκφραση της Υβόν αλλάζει από προσμονή σε βαθιά ταραχή.]* Υβόν, είμαι πολύ ευτυχισμένος. Ήθελα πρώτα να βεβαιωθείς για την ευτυχία μου κι ύστερα να σου μιλήσω. Γιατί αν δεν γίνεις κι εσύ ευτυχισμένη μαζί μου, τότε δεν θα 'μαι πια ευτυχισμένος ούτε εγώ. Με νιώθεις; Να, πες λοιπόν πως συνάντησα στη σχολή μια κοπέλα...

ΥΒΟΝ *[Τον διακόπτει ακαριαία.]* Η σχολή δεν είναι μικτή.

ΜΙΣΕΛ *[Παρακαλεί να τον ακούσει.]* Θα μ' ακούσεις; Δεν πήγαινα πάντα στη σχολή ζωγραφικής. Μιλάω για τη σχολή της στενογραφίας. Ο μπαμπάς μού είχε βρει μια θέση γραμματέως και έπρεπε να ξέρω

στενογραφία. Πήγα τρεις φορές και, ως εκ θαύματος, συνάντησα μια κοπέλα. Δηλαδή μια νέα γυναίκα. Με περνούσε τρία χρόνια και ζούσε άνετα χάρη στη γενναιοδωρία ενός πενηντάρη. Ο πενηντάρης την είχε λίγο σαν κόρη του. Ήτανε χήρος κι είχε χάσει μια κόρη που της έμοιαζε. Το γεγονός είναι πως μου άνοιξε την καρδιά της κι ήταν τόσο συγκινητικό. Την ξανάδα. Λιγόστεψα τα μαθήματα της ζωγραφικής, έφτιαχνα τα σχέδια από πριν. Δεν θα τολμούσα ποτέ να σου κάνω λόγο προτού εκείνη αποφασίσει μονάχη της να παρατήσει αυτόν τον φουκαρά τον γέρο, να ξεκαθαρίσει τη θέση της και ν' αρχίσει πάλι από το μηδέν. Με λατρεύει, μαμά, κι εγώ τη λατρεύω. Κι εσύ θα τη λατρέψεις. Και το όνειρό μου είναι να σας οδηγήσω στο σπίτι της, εσένα, τον μπαμπά και τη Λεό, αύριο κιόλας. Απόψε θα σκάσει την μπόμπα στον γέρο. Του 'χει πει πως η αδελφή της από την επαρχία καθότανε μαζί της, κι έτσι αυτός έχει πάψει να πηγαίνει. Σχεδόν δεν τη συναντούσε πια. Είχε νοικιάσει μια γκαρσονιέρα. Φυσικά. δεν υπήρχε λόγος να ζηλεύω. Δεν ήθελα όμως, για σένα, για όλους μας, για το σπίτι, να δεχτώ μια μπερδεμένη κατάσταση.

ΥΒΟΝ *[Έπειτα από μια βαριά παύση, με φωνή που προσπαθεί να μείνει σταθερή.]* Και αυτή η γυναίκα σε βοηθούσε; Θέλω να πω, εσύ δεν έχεις ποτέ δεκάρα στην τσέπη σου. Σίγουρα θα σε συντηρούσε.

ΜΙΣΕΛ *[Ειλικρινά, σχεδόν αθώα.]* Δεν μπορώ τίποτα να σου κρύψω, Υβόν. Ε, κανένα γεύμα, τσιγάρα, ταξί. Είμαι ευτυχισμένος, Υβόν. Ευτυχισμένος! Ευτυχισμένος! Υβόν, είσαι κι εσύ ευτυχισμένη;

[Η Υβόν απομακρύνεται απότομα. Η συσσωρευμένη ζήλια και ο φόβος της εγκατάλειψης ξεσπούν.]

ΥΒΟΝ *[Με πικρή, σχεδόν υστερική οργή.]* Ευτυχισμένη;

ΜΙΣΕΛ Ω!

ΥΒΟΝ Λοιπόν αυτή είναι η αμοιβή μου! Γι' αυτό λοιπόν σε κράτησα στην κοιλιά μου, σε γέννησα, σε χάιδεψα, σε φρόντισα, σε μεγάλωσα, σ' αγάπησα σαν τρελή! Γι' αυτό παραμελούσα τον καημένο τον Ζορζ! Για να 'ρθει μια γριά και να σε πάρει, να σε κλέψει από μας και να σε μπλέξει στις βρομοδουλειές της!

ΜΙΣΕΛ *[Προσπαθεί να παρέμβει.]* Μαμά...

ΥΒΟΝ *[Συνεχίζει, αμείλικτη.]* Και να σου δώσει και λεφτά! Πιστεύω πως ξέρεις πώς λέγεται αυτό!

ΜΙΣΕΛ *[Αγανακτισμένος.]* Μαμά τρελάθηκες; Τι είναι αυτά που λες; Η Μαντλέν είναι νέα.

ΥΒΟΝ Ορίστε και το όνομα.

ΜΙΣΕΛ Δεν είχα σκοπό να στο κρύψω.

ΥΒΟΝ *[Σαρκαστικά.]* Και νόμιζες πως αρκούσε να με αγκαλιάσεις, ε; Να με κολακέψεις; Δεν με κολακεύουν εμένα. Για να παραδεχτώ με το χαμόγελο να συντηρείται ο γιος μου απ' τον εραστή μιας γριάς με κίτρινα μαλλιά!

ΜΙΣΕΛ *[Την διορθώνει με αγανάκτηση.]* Η Μαντλέν έχει ξανθά μαλλιά, το βρήκες, μα όχι κίτρινα! Και σου ξαναλέω πως είναι είκοσι πέντε χρονών. Θα μ' ακούσεις; Δεν έχει άλλον εραστή από μένα.

ΥΒΟΝ *[Αρπάζεται από τη λέξη.]* Α! Το ομολογείς!

ΜΙΣΕΛ *[Απελπισμένος.]* Τι ομολογώ; Μια ώρα τώρα σου διηγούμαι την ιστορία με όλες τις λεπτομέρειες.

ΥΒΟΝ *[Χάνει τον έλεγχο.]* Θα τρελαθώ!

ΜΙΣΕΛ *[Προσπαθεί να την καθησυχάσει.]* Ησύχασε, πλάγιασε.

ΥΒΟΝ *[Αποκρούει την προτροπή.]* Να πλαγιάσω; Είμαι πλαγιασμένη από χθες το βράδυ, σαν να 'μουνα πτώμα. Δεν θα 'πρεπε να 'χα πιει εκείνη τη ζάχαρη! Όλα θα είχαν τελειώσει τώρα. Δεν θα πέθαινα τώρα από ντροπή!

ΜΙΣΕΛ *[Σοκαρισμένος.]* Μιλάς για αυτοκτονία επειδή αγαπάω μια κοπέλα;

ΥΒΟΝ *[Απότομα, με ηθική καταδίκη.]* Ο θάνατος από ντροπή είναι χειρότερος από την αυτοκτονία. Αν αγαπούσες μια κοπέλα, αν μου διηγόσουνα μια περιπέτεια καθαρή, ευπρεπή, που αρμόζει σε σένα και σε

μας, ίσως, είναι πιθανόν, να σ' είχα ακούσει δίχως θυμό. Αντίς γι' αυτό, δεν τολμάς να με κοιτάξεις στο πρόσωπο και μου αραδιάζεις μια σιχαμερή ιστορία.

ΜΙΣΕΛ *[Την διακόπτει, οργισμένος.]* Σου απαγορεύω!

ΥΒΟΝ *[Απειλητικά.]* Τι είπες;

ΜΙΣΕΛ *[Με μια τελευταία προσπάθεια συμφιλίωσης.]* Υβόν, φίλησέ με.

ΥΒΟΝ *[Τον απωθεί.]* Φύγε! Έχεις κοκκινάδια στο πρόσωπο!

ΜΙΣΕΛ *[Πικρά.]* Είναι το δικό σου.

ΥΒΟΝ *[Σκληρά.]* Δεν μπορώ να σε φιλήσω χωρίς αηδία.

ΜΙΣΕΛ *[Πληγωμένος.]* Υβόν, δεν είναι αλήθεια!

ΥΒΟΝ *[Απειλεί να τον κρατήσει στο σπίτι.]* Ο πατέρας σου κι εγώ θα αναγκαστούμε να σε κλείσουμε μέσα στο σπίτι, να σ' εμποδίσουμε να ξαναδείς αυτή τη γυναίκα, να σε προστατέψουμε από τον ίδιο τον εαυτό σου. *[Ο Μισέλ κινείται νευρικά και χτυπά την καρέκλα. Η αντιπαράθεση γίνεται σωματική.]* Δεν θα ησυχάσεις τέλος πάντων αν δεν σπάσεις αυτή την καρέκλα;

ΜΙΣΕΛ *[Με οδύνη και ειρωνεία.]* Είσαι μητέρα, Υβόν. Αληθινή μητέρα. Νόμιζα πως ήσουνα φίλος μου. Μου το 'πες μόνη σου τόσες φορές.

ΥΒΟΝ *[Πεισματικά.]* Είμαι η μητέρα σου. Μα κι ο καλύτερος φίλος σου θα 'κανε ακριβώς ό,τι κάνω κι εγώ. Και είναι πολύς καιρός που άρχισε αυτό το πανηγύρι;

ΜΙΣΕΛ *[Χαμηλά.]* Τρεις μήνες.

ΥΒΟΝ *[Η επανάληψη την πληγώνει περισσότερο.]* Τρεις μήνες! Τρεις μήνες γεμάτοι ψέματα, άτιμα ψέματα!

ΜΙΣΕΛ *[Αμυντικά.]* Δεν σου 'πα ποτέ ψέματα, μαμά.

ΥΒΟΝ *[Απαριθμεί, με οργή.]* Τρεις μήνες ψέματα, απάτη, υπολογισμούς, ύπουλα χάδια!

ΜΙΣΕΛ *[Εξηγεί.]* Ήθελα να πέσει στα μαλακά.

ΥΒΟΝ *[Σαρκαστικά.]* Ευχαριστώ. Εγώ δεν έχω ανάγκη να πέσω στα μαλακά. Εσύ μάλλον πρέπει να προσέχεις.

ΜΙΣΕΛ *[Ξαφνιασμένος.]* Εγώ;

ΥΒΟΝ *[Προσβλητικά.]* Ναι, εσύ. Εσύ, εσύ δύστυχο κουτορνίθι, να πέσεις στα νύχια μιας γυναίκας πιο μεγάλης από σένα, που δίχως άλλο λέει ψέματα για τα χρόνια της!

ΜΙΣΕΛ *[Αντιδρά.]* Δεν έχεις παρά να δεις τη Μαντλέν!

ΥΒΟΝ *[Περιφρονητικά.]* Ο Θεός να με φυλάει! Η θεία σου η Λεονί εύκολα περνάει για τριάντα χρονών. Δεν τις ξέρεις τις γυναίκες;

ΜΙΣΕΛ *[Σκοτεινά.]* Αρχίζω να τις μαθαίνω.

ΥΒΟΝ *[Θιγμένη.]* Φτάνουν οι προστυχές!

ΜΙΣΕΛ *[Με πραγματική απορία.]* Μα τέλος πάντων, Υβόν, γιατί θα γύρευα αλλού μια αγάπη που έχω εδώ πέρα κατά τον πιο ιδανικό τρόπο; Για ποιο λόγο θα πήγαινα να βρω μια γυναίκα της ηλικίας σου;

ΥΒΟΝ *[Ακούει μόνο την αιχμή για την ηλικία.]* Με βρίζεις;

ΜΙΣΕΛ Ε;

ΥΒΟΝ Μην προσπαθήσεις να σηκώσεις κεφάλι, φιλαράκο μου. Μπορεί να έχω το ύφος γριάς, αλλά είναι μονάχα το ύφος. Σε βάζω κάτω!

ΜΙΣΕΛ *[Προσπαθεί να ανακόψει την κλιμάκωση.]* Η σιωπή είναι προτιμότερη. Μας παρασέρνει ο θυμός, μας ξεφεύγουν λόγια, πληγωνόμαστε.

ΥΒΟΝ *[Εκρηκτικά.]* Εύκολη λύση! Όχι, όχι, όχι! Θα μιλήσω. Ο καθένας με τη σειρά του. Κι όσο είμαι εγώ ζωντανή, ποτέ δεν θα παντρευτείς αυτή τη βρόμα!

ΜΙΣΕΛ *[Έξαλλος, σηκώνεται απότομα.]* Πάρε πίσω τα λόγια σου!

ΥΒΟΝ *[Τον προκαλεί.]* Βρόμα! Βρόμα! Βρόμα!

[Ο Μισέλ την πιάνει για να την εμποδίσει να συνεχίσει· η Υβόν αντιστέκεται, πέφτει και σηκώνεται μέσα στη σύγχυση.]

ΜΙΣΕΛ Μπαμπά!

ΥΒΟΝ *[Απομακρύνει τα χέρια της.]* Μη μ' αγγίζεις!

ΜΙΣΕΛ *[Προσπαθεί να τη σηκώσει, ταραγμένος.]* Μαμά, σήκω πάνω, μαμά. Σήκω!

ΥΒΟΝ *[Ουρλιάζει, αρνούμενη τον μητρικό της ρόλο.]* Δεν υπάρχει μαμά. Υπάρχει μια γριά που σπαράζει, που θα βάλει τις φωνές και θα ξεσηκώσει την πολυκατοικία! *[Χτυπήματα ακούγονται από γειτονικό διαμέρισμα.] [Πεισματικά, δυνατά.]* Να, η γειτόνισσα μάς άκουγε! Χτυπάει! Θα το κάνω τώρα το σκάνδαλο! Θα το κάνω! Δολοφόνε! Δολοφόνε! *[Πονά καθώς προσπαθεί να την συγκρατήσει.]* Μη, μου στραμπούληξες το χέρι! Κοίτα τα μάτια σου!

ΜΙΣΕΛ Και τα δικά σου!

ΥΒΟΝ *[Κοιτάζει επίμονα τον γιο της.]* Θα με σκότωναν αν ήτανε τουφέκια! Θα 'θελες να με σκοτώσεις, ε;

ΜΙΣΕΛ Σοβαρά μιλάς;

ΥΒΟΝ Δολοφόνε! Δεν θα σ' αφήσω να βγεις! Θα πω να σε συλλάβουνε! Θα φωνάξω την αστυνομία. Στο παράθυρο! Στο παράθυρο! Θα αναστατώσω τον δρόμο! Πιάστε τον! Πιάστε τον!

[Η Υβόν κινείται προς το παράθυρο. Ο Μισέλ προσπαθεί να την κρατήσει μακριά του.]

ΜΙΣΕΛ Θεία, θεία, μπαμπά, θεία!

ΛΕΟΝΙ Υβόν!

ΥΒΟΝ Άφησέ με και συ!

ΖΟΡΖ Υβόν!

ΥΒΟΝ *[Σαν να μιλά στον εαυτό της.]* Το νερό με τη ζάχαρη! Δεν έπρεπε να το 'χα πάρει το νερό με τη ζάχαρη! Δεν έπρεπε, Λεό! Παράτα με, σου λέω! Άσε με, μη με τραβάς, Λεό! Άσε με ν' ανοίξω το παράθυρο, να φωνάξω!

[Η Λεονί και ο Ζορζ μπαίνουν αναστατωμένοι από τον θόρυβο.]

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ – Υβόν, Μισέλ, Λεονί, Ζορζ

[Η Υβόν, ο Μισέλ, η Λεονί και ο Ζορζ.]

ΛΕΟΝΙ *[Επιβάλλεται πάνω από τις φωνές.]* Η γειτόνισσα χτυπάει.

ΥΒΟΝ Σκοτίστηκα.

ΖΟΡΖ Εγώ όμως σκοτίστηκα στ' αλήθεια. Είναι η εικοστή φορά που έχω φασαρίες για τον θόρυβο που κάνετε. Στο τέλος πια θα μας πετάξουν στον δρόμο!

ΥΒΟΝ *[Με υστερικό σαρκασμό.]* Α, στον δρόμο! Όχι στον δρόμο! Τι διαφορά κάνει τώρα πια; Ζορζ, ο γιος σου είναι ένας άθλιος! Με έβρισε, με χτύπησε, σου λέω!

ΜΙΣΕΛ *[Διαμαρτύρεται.]* Δεν είναι αλήθεια!

ΖΟΡΖ *[Αποφασιστικά, στον Μισέλ.]* Έλα μαζί μου.

ΜΙΣΕΛ *[Ανακουφισμένος που θα μιλήσει στον πατέρα του.]* Θα μιλήσω του μπαμπά. Υπάρχουν πράγματα που δεν μπορεί να τα καταλάβει παρά μονάχα ένας άντρας.

[Ο Μισέλ και ο Ζορζ βγαίνουν. Η πόρτα κλείνει δυνατά.]

ΥΒΟΝ *[Προς τη Λεονί, με υποψία.]* Λεό, Λεό, τον ακούς;

ΛΕΟΝΙ Το σπίτι με τις πόρτες που βροντούν!

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ – Υβόν, Λεονί

ΥΒΟΝ Λεό, άκουγες απ' την πόρτα, ε; Τον άκουσες;

ΛΕΟΝΙ *[Χωρίς υπεκφυγή.]* Δεν μπορούσα να το αποφύγω.

ΥΒΟΝ *[Με απελπισμένη δικαίωση.]* Λεό, είχες δίκιο. Είναι ερωτευμένος. Αγαπάει μια δακτυλογράφο ή ξέρω κι εγώ, κάτι τέτοιο! Θα μας άφηνε όλους γι' αυτήν. Με πέταξε χάμω. Με κοίταζε σαν τέρας. Δεν μ' αγαπάει πια.

ΛΕΟΝΙ *[Ήρεμα.]* Αυτό δεν έχει καμιά σχέση.

ΥΒΟΝ *[Αμφισβητεί.]* Ναι; Λέω ότι ό,τι δίνουμε στον έναν το παίρνουμε από τον άλλον. Δεν γίνεται αλλιώς.

ΛΕΟΝΙ Ένας νέος στην ηλικία του Μισέλ πρέπει να ζήσει και οι μητέρες πρέπει να κλείνουν τα μάτια σε ορισμένα πράγματα. Ένας νέος μπορεί να 'χει μια γυναίκα μέσα στην καρδιά του. Δεν καταλαβαίνω σε τι...

ΥΒΟΝ *[Τη διακόπτει, με φωνή που ανεβαίνει.]* Δεν καταλαβαίνεις σε τι; Δεν καταλαβαίνεις σε τι; Εμείς οι μητέρες, δεν τα 'χαμε μέσα στην καρδιά μας; Κι εκείνα δεν μας είχαν ακόμα και μες στις φλέβες τους; Τον είχα μέσα στην κοιλιά μου και τον έβγαλα απ' την κοιλιά μου, μικρούλα μου. Απ' αυτά βέβαια εσύ χαμπάρι δεν έχεις.

ΛΕΟΝΙ *[Δέχεται το χτύπημα χωρίς να χάνει την ψυχραιμία της.]* Πιθανόν. Είναι στιγμές όμως που είμαστε υποχρεωμένοι να κάνουμε μια τρομερή προσπάθεια αυτοκυριαρχίας.

ΥΒΟΝ *[Ψάχνει νευρικά γύρω της.]* Εύκολο είναι να μιλάς. Πού είναι τα τσιγάρα μου; Δώσ' μου τα τσιγάρα μου! Θα μπορούσες όμως να την κάνεις εσύ αν χρειαζότανε;

ΛΕΟΝΙ *[Με υποδόρια πίκρα.]* Κάποτε την έκανα.

ΥΒΟΝ *[Αντιλέγει.]* Θα 'ταν άλλη περίπτωση.

ΛΕΟΝΙ *[Σκοτεινά.]* Ήταν μια αρκετά τρομακτική περίπτωση. Ζείτε στο φεγγάρι όλοι σας, πάει καλά. Μα ο εγωισμός σας, ο εγωισμός σου, ξεπερνάει κάθε όριο.

ΥΒΟΝ *[Πληγωμένη.]* Ο εγωισμός μου;

ΛΕΟΝΙ *[Η καταπιεσμένη οδύνη πολλών ετών ξεσπά, χωρίς να γίνει μελοδραματική.]* Τι νομίζεις λοιπόν πως κάνω μέσα σ' αυτό το σπίτι είκοσι τρία χρόνια τώρα; Θεόστραβη, θεόκουφη! Υποφέρω. Αγαπούσα κάποτε τον Ζορζ και τον αγαπώ ακόμα και θα τον αγαπώ δίχως άλλο ως τον θάνατο. Μη με διακόπτεις. Όταν διέλυσε τον αρραβώνα μας χωρίς κανένα λόγο, έτσι για το κέφι του, κι αποφάσισε να παντρευτεί εσένα, και ήρθε να με συμβουλευτεί με μια απίστευτη αναισθησία, έκανα πως παίρνω το χτύπημα ελαφριά. Να παλέψω; Θα γινόμουνα δυστυχισμένη. Να σ' απομακρύνω; Θα τον έχανα κι αυτόν. Έτσι, κουτά κι ανόητα, θυσιάστηκα. Ναι, όσο απίστευτο κι αν φαίνεται. Γιατί ήμουνα νέα, ερωτευμένη, μυστικοπαθής, ηλίθια. Σκέφτηκα πως εσύ ανήκες στην ίδια ράτσα μ' αυτόν κι έτσι θα 'σουνα καλύτερη σύζυγος και μητέρα. Πάντρεψα την ακαταστασία με την ακαταστασία κι αφιερώθηκα στο τσαντίρι σας για να σας φροντίζω. Τι είμαι είκοσι τρία χρόνια τώρα, σε ρωτώ; Μια δούλα!

ΥΒΟΝ *[Ταραγμένη.]* Λεό, με μισείς;

ΛΕΟΝΙ *[Με κούραση και ειλικρίνεια.]* Όχι. Θα μπορούσα να σε μισήσω γιατί αγαπούσες υπερβολικά τον Μισέλ και παραμελούσες τον Ζορζ. Όχι. Νιώθω για σένα ένα αίσθημα που είναι μάλλον συνήθεια της καρδιάς. Δεν είσαι κακιά, Υβόν, είσαι ανεύθυνη. Μπορεί να κάνεις κακό χωρίς να το καταλάβεις. Δεν αντιλαμβάνεσαι τίποτα, τίποτα. Πάψε να ρίχνεις τις στάχτες στο πάτωμα. Πάρε αυτό το τασάκι. Θυμάσαι εκείνο το εμετικό που ο Μισέλ βρήκε στο δωμάτιό μου εδώ και έξι μήνες, και που σας έκανε όλους να ξεκαρδιστείτε στα γέλια; Μόλο που φημίζομαι για τη υγεία μου, ήμουνα σακατεμένη, άρρωστη. Είχε πάθει το συκώτι μου, είχα κάνει μαύρη χολή, όπως λένε. Είχε σακατευτεί το συκώτι μου από τα νεύρα, και τα νεύρα μου για τον Ζορζ. Ναι, μυριζόμουνα ότι κάποιος το ’σκαγε σαν μαθητής, στις μύτες των ποδιών, και σε είχα άχτι που δεν το καταλάβαινες και που δεν έκανες τίποτα για να εμποδίσεις τον Ζορζ να σου φύγει. Γιατί ήξερα πως κυνηγούσε αλλού την ευτυχία και πως αντί γι’ αυτήν θα έβρισκε μια καινούργια πίκρα. Και όταν ο Μισέλ, χωρίς να το ξέρει, μιμήθηκε τον πατέρα του και το ’σκασε κι αυτός, δεν μπορούσα να κρατηθώ πια και να μη σου μιλήσω, να μη σε προειδοποιήσω.

ΥΒΟΝ *[Πληγωμένη, μετατρέπει την εξομολόγηση σε κατηγορία.]* Ήσουνα όμως ευτυχισμένη. Ο Μισέλ έπαιρνε εκδίκηση για τον Ζορζ.

ΛΕΟΝΙ *[Ξεσπά με πικρό σαρκασμό· το «τόσο το καλύτερο» επανέρχεται σαν σφυροκόπημα.]* Αυτή είναι η κακία σου, η απανθρωπιά σου, η μαχαιριά πάνω στην πλάτη που συνηθίζεις. Τόσο το καλύτερο, λοιπόν, που ο Μισέλ παίρνει λεφτά από αυτή τη γυναίκα. Αυτό θα σε μάθει ίσως να μην αφήνεις έναν κοτζάμ άντρα με τόσο λίγα λεφτά, όσα του φτάνουν για μια τσίχλα. Τόσο το καλύτερο που ο Μισέλ θα παντρευτεί μια πόρνη. Τόσο το καλύτερο για το γύφτικο τσαντίρι να γκρεμιστεί, να γίνει κομμάτια, να σαπίσει μέσα στον βούρκο. Τόσο το καλύτερο! Δεν θα κουνήσω το δαχτυλάκι μου για να σας βοηθήσω. Είκοσι τρία χρόνια! Και η ζωή είναι μακριά, πουλάκι μου, μακριά, μακριά, μακριά…

[Ακούγεται ο Ζορζ να πλησιάζει. Η Λεονί αλλάζει ακαριαία ύφος και θέμα, προσποιούμενη αδιάφορη συζήτηση για ρούχα.]

ΛΕΟΝΙ *[Απότομα ανάλαφρη, με επιτηδευμένη φυσικότητα.]* …και η ζακέτα κοντή. Κι αν βγάλεις τη ζακέτα, είσαι με φόρεμα ντεκολτέ και μπορείς να πας το βράδυ όπου να ’ναι.

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ– Υβόν, Λεονί, Ζορζ

ΖΟΡΖ *[Εμφανίζεται καταβεβλημένος, προσπαθώντας να κρατηθεί.]* Α, εσείς μπορείτε να μιλάτε για φουστάνια. Είστε τυχερές.

ΥΒΟΝ *[Παρατηρεί ξαφνικά το πρόσωπό του.]* Τι έχεις, Ζορζ; Είσαι πράσινος.

ΖΟΡΖ *[Κοφτά, με κρυμμένη ταραχή.]* Άκουσα τώρα δα τον Μισέλ.

ΥΒΟΝ *[Ανυπόμονα.]* Λοιπόν;

ΖΟΡΖ Λοιπόν…Λυπάται που σου πόνεσε το χέρι. Λυπάται που βάλατε τις φωνές. Θέλει να σε δει.

ΥΒΟΝ *[Με πικρή δυσπιστία.]* Γι’ αυτά μόνο λυπάται;

ΖΟΡΖ *[Με κόπο, αλλά επιτακτικά· αποφεύγει να κοιτάξει τη Λεονί.]* Υβόν, θέλει να σε δει. Είναι στενοχωρημένος. Μην τον αναγκάσεις να ζητήσει συγγνώμη ή καμιά άλλη τέτοια ανοησία. Είναι αρκετά σοβαρό. Εγώ θα μείνω με τη Λεό. Θα προτιμούσα να είσαι μόνη με τον Μισέλ, και μάλιστα στο δωμάτιό του. Σε παρακαλώ, Υβόν, κάν’ το για εκείνον και για μένα.

ΥΒΟΝ Ελπίζω πως ο Μισέλ δεν κατάφερε να σε τυλίξει, να σε πείσει.

ΖΟΡΖ *[Ήρεμα και με ασυνήθιστη αποφασιστικότητα.]* Υβόν, στο ξαναλέω. Δεν πρόκειται να με πείσει ή να μη με πείσει. Το παιδί είναι ερωτευμένο. Αυτό είναι γεγονός. Μην του κάνεις ερωτήσεις. Είναι πεσμένος μπρούμυτα πάνω σε έναν σωρό άπλυτα ρούχα. Κάτσε κοντά του και δώσ' του το χέρι.

ΛΕΟΝΙ Αυτό είναι το φρονιμότερο.

ΥΒΟΝ Θα πάω υπό έναν όρο…

ΖΟΡΖ *[Τη διακόπτει τρυφερά και την οδηγεί προς την πόρτα.]* Πήγαινε, άνευ όρων.

[Η Υβόν βγαίνει για να συναντήσει τον Μισέλ. Ο Ζορζ μένει μόνος με τη Λεονί· μόλις κλείνει η πόρτα, χάνει την προσποιητή ψυχραιμία του.]

ΣΚΗΝΗ ΟΓΔΟΗ –Λεονί, Ζορζ

ΛΕΟΝΙ *[Τον πλησιάζει ανήσυχη.]* Ζορζ, είσαι ράκος. Τι συμβαίνει;

ΖΟΡΖ *[Χαμηλόφωνα και πυρετωδώς.]* Γρήγορα, Λεό! Μπορούν να γυρίσουν όπου να 'ναι.

ΛΕΟΝΙ Με τρομάζεις.

ΖΟΡΖ Υπάρχει σοβαρός λόγος. Μου φάνηκε πως γκρεμίστηκε η πολυκατοικία στο κεφάλι μου.

ΛΕΟΝΙ Περί τίνος πρόκειται; Για τον Μισέλ;

ΖΟΡΖ Για τον Μισέλ. Δηλαδή, κατάλαβα πως δεν υπάρχει καμιά φάρσα, καμιά απίθανη κωμωδία που να ξεπερνάει σε μπέρδεμα το δράμα το δικό μας.

ΛΕΟΝΙ *[Τον συγκρατεί, απαιτώντας να μιλήσει.]* Έλα λοιπόν, λέγε, Ζορζ. Ζορζ!

ΖΟΡΖ *[Εξομολογείται ασθμαίνοντας, με ντροπή· οι λεπτομέρειες βγαίνουν σαν ανεξέλεγκτη ομολογία.]* Ναι… ναι… ναι… Είχα ξεχάσει πού βρίσκομαι. Συγχώρεσέ με, Λεό. Έκανα μια τρέλα και την πληρώνω ακριβά. Εδώ και έξι μήνες νόμιζα πως είχα ανάγκη από μια στενογράφο. Μου δίνουν μια διεύθυνση και κάνω τη γνωριμία μιας κοπέλας είκοσι πέντε χρονών. Δυστυχισμένης, νόστιμης, απλής, ιδανικής, τέλειας. Ένιωθα πολύ μόνος στο σπίτι. Εσύ τρέχεις από δω κι από κει. Η Υβόν έχει στον νου της μονάχα τον Μισέλ. Και ο Μισέλ… Τέλος πάντων, παρουσιάζομαι με ψεύτικο όνομα, λέω πως είμαι χήρος, πως είχα μια κόρη που πέθανε, πως της μοιάζει…

ΛΕΟΝΙ *[Με βαθιά συμπόνια.]* Καημένε μου Ζορζ. Ποιος θα σε κατηγορούσε; Είχες ανάγκη από αέρα. Εδώ μέσα σκάει κανείς.

ΖΟΡΖ Εκείνη μου λέει πως με αγαπάει, πως όλοι οι νεαροί είναι ντενεκέδες, και τα λοιπά, και τα λοιπά. Ύστερα από τρεις μήνες ξαφνικά αλλάζει η στάση. Κάποια αδερφή της από την επαρχία ήρθε να κάτσει μαζί της και είναι, λέει, πολύ αυστηρών αρχών και θεοφοβούμενη. Τότε ήρθα και σου δανείστηκα, θυμάσαι, ένα μεγάλο ποσό…

ΛΕΟΝΙ *[Συγκρατημένα.]* Ναι. Μου είχανε μπει ψύλλοι στ' αυτιά.

ΖΟΡΖ *[Σταματά πριν από το όνομα του γιου του· η αποκάλυψη τον συντρίβει.]* Από ποιον μπορούσα να δανειστώ, αν όχι από σένα; Το ποσό που θα χρησίμευε για τη δουλειά μου χρησίμεψε για ένα ελεεινό ισόγειο, όπου μπορούσα να τη συναντώ. Τώρα τελευταία όμως λιγόστεψε τις επισκέψεις της. Τα υπόλοιπα μπορείς να τα μαντέψεις. Η αδερφή από την επαρχία ήταν ένας νεαρός. Και ο νεαρός ήταν ο Μισέ!. Τώρα δα το πληροφορήθηκα από το στόμα του.

ΛΕΟΝΙ *[Σχεδόν ψιθυριστά.]* Κι αυτός το υποψιάζεται;

ΖΟΡΖ Κάθε άλλο. Είναι μακάριος. Απέδωσε την ταραχή μου στους ίδιους λόγους που προκάλεσαν και την ταραχή της μητέρας του.

ΛΕΟΝΙ Και τι σε ήθελε;

ΖΟΡΖ Η Μαντλέν, μου είχε δώσει ραντεβού για σήμερα. Όπως με πληροφόρησε ο Μισέλ, ο σκοπός της συνάντησης αυτής ήτανε… πώς να το πω…

ΛΕΟΝΙ *[Συμπληρώνει ψύχραιμα.]* Να σου δώσει τα παπούτσια στο χέρι.

ΖΟΡΖ *[Η απελπισία περνά σε πικρό, σχεδόν υστερικό χιούμορ.]* Και να μου τα ομολογήσει όλα, έτσι φαίνεται. Να τα ομολογήσει όλα στον γέρο, για να είναι οι δυο τους ελεύθεροι, καθαροί, αντάξιοι ο ένας του άλλου. Πάω να σκάσω, Λεό. Είμαι τρελός γι' αυτήν.

ΛΕΟΝΙ Δεν ξέρω αν είναι δράμα ή φάρσα. Μια φορά είναι αριστούργημα…

ΖΟΡΖ Αριστούργημα κακοδαιμονίας! Μα πώς μπορούν να συμβούν τέτοιες συμπτώσεις μέσα σε μια πόλη;

ΛΕΟΝΙ Για σας που αγαπάτε τα θαύματα, να ένα πρώτης γραμμής. Είναι το ίδιο παράξενο σαν να σου πέσει το λαχείο.

ΖΟΡΖ Ναι, το πρώτο νούμερο.

ΛΕΟΝΙ *[Τον εξετάζει προσεκτικά.]* Από την ανάποδη. Και τι νιώθεις για τον Μισέλ;

ΖΟΡΖ Α, μια φοβερή ντροπή. Δεν είμαι θυμωμένος. Δεν φταίει αυτός.

ΛΕΟΝΙ Τι σκοπεύεις να κάνεις;

ΖΟΡΖ Θα την ειδοποιήσω πως δεν θα πάω απόψε.

ΛΕΟΝΙ *[Προσπαθεί να βάλει σε τάξη τις αποκαλύψεις.]* Τώρα καταλαβαίνω γιατί το γύφτικο τσαντίρι έδειχνε πιο τακτικό τελευταία. Όταν έβγαινε ο ένας, έμενε μέσα ο άλλος. Καημένε μου, Ζορζ!

ΖΟΡΖ Όλες οι ντροπές μού πέσαν μαζεμένες. Ο Μισέλ έλεγε για μένα «ο γέρος της» και μου ομολόγησε πως η Μαντλέν τον χαρτζιλίκωνε.

ΛΕΟΝΙ Με τα λεφτά σου.

ΖΟΡΖ Τα δικά σου.

ΛΕΟΝΙ *[Πικρή ειρωνεία που σκεπάζει την ανησυχία της.]* Η τύχη, βλέπεις, κάνει χωρατά. Πάλι καλά όμως που τα λεφτά μας ξαναγυρίζανε στην τσέπη του γιου σου. Και, για να 'μαστε δίκαιοι, αυτό θα σου μάθει πως δεν αφήνουν έναν νέο δίχως φράγκο στην τσέπη στους δρόμους του Παρισιού.

ΖΟΡΖ Έγινα γελοίος. Κι έτσι βέβαια δεν αντιλαμβάνεσαι πόσο υποφέρω.

ΛΕΟΝΙ *[Του πιάνει το χέρι· ξαναβρίσκει την αποφασιστικότητά της.]* Καλέ μου Ζορζ, εγώ θα σε βοηθήσω.

ΖΟΡΖ Πώς;

ΛΕΟΝΙ Δεν μπορεί να γίνει αλλιώς. Χτυπώντας μια γερή τσεκουριά. Παίρνοντας εκδίκηση και εμποδίζοντας τον γάμο. Ο Μισέλ θέλει να πάμε αύριο όλοι μαζί, το τσαντίρι εν σώματι, στο σπίτι της κοπέλας. Πρέπει να πάμε.

ΖΟΡΖ Είσαι τρελή!

ΛΕΟΝΙ Είμαι λογική.

ΖΟΡΖ Η Υβόν δεν θα δεχτεί ποτέ.

ΛΕΟΝΙ Θα δεχτεί.

ΖΟΡΖ Και η σκηνή; Φαντάζεσαι τη σκηνή; Ανοίγει η πόρτα…

ΛΕΟΝΙ Η μικρή θα προτιμήσει να καταπιεί τη γλώσσα της παρά να αποκαλύψει στον Μισέλ…

ΖΟΡΖ Όταν με δει, υπάρχει φόβος να λιποθυμήσει, να βάλει τις φωνές.

ΛΕΟΝΙ *[Με ψυχρή στρατηγική ακρίβεια.]* Θα τα βολέψω. Εσύ βάρα γερά.

ΖΟΡΖ Της αξίζει, Λεό.

ΛΕΟΝΙ Δώσ' της πρώτης τα παπούτσια στο χέρι, κι αν αρνηθεί να διακόψει με τον Μισέλ, φοβέρισέ την πως θα του τα πεις όλα.

ΖΟΡΖ Είσαι ο διάβολος!

ΛΕΟΝΙ *[Χαμηλά, με παλιά τρυφερότητα.]* Σ' αγαπώ πολύ, Ζορζ, και θέλω να προφυλάξω το σπίτι σου.

[Ακούγεται η επιστροφή της Υβόν. Η Λεονί και ο Ζορζ διακόπτουν τη συνωμοτική τους συζήτηση.]

ΣΚΗΝΗ ΕΝΑΤΗ – Υβόν, Λεονί, Ζορζ

ΖΟΡΖ *[Προλαβαίνει να ψιθυρίσει, πριν ανοίξει η πόρτα.]* Και η Υβόν; Ποτέ, ποτέ δεν θα δεχθεί.

ΥΒΟΝ *[Επιστρέφει εξαντλημένη, σαν να έχει γεράσει απότομα.]* Δεν είπαμε λέξη. Του κρατούσα σφιχτά το χέρι. Εκείνος έκλαιγε και τραβούσε το χέρι του και έδειχνε πως ήθελε να μείνει μόνος. Γι' αυτό έφυγα κι εγώ. Αχ, Θεέ μου, είμαι τσακισμένη. Τι να κάνω; Θέλω τόσο να κοιμηθώ, μα ασφαλώς δεν θα μπορέσω. Τι θα γίνουμε; Είναι φανερό πως ο Μισέλ δεν είναι στη φυσιολογική του κατάσταση. Βρίσκεται κάτω από μια ολέθρια επιρροή που του θολώνει το μυαλό.

ΛΕΟΝΙ *[Φαινομενικά αθώα.]* Θα' πρεπε να την ξέραμε αυτή την επιρροή…

ΥΒΟΝ Έννοια σου, εγώ την ξέρω και πολύ καλά μάλιστα.

ΛΕΟΝΙ Και ελπίζεις πως θα εμποδίσεις αυτά τα παιδιά να ξανασυναντηθούνε;

ΥΒΟΝ *[Επιθετικά.]* Ποια παιδιά;

ΛΕΟΝΙ Έλα, καημένη Υβόν. Τον Μισέλ μ' αυτή τη μικρή.

ΥΒΟΝ *[Η φαντασία της πλάθει μια απειλητική αντίπαλο.]* Δεν υπάρχει ίχνος μικρής! Υπάρχει μια γυναίκα που κοιμάται πότε με τον έναν και πότε με τον άλλον, μια γυναίκα που ο Θεός μονάχα ξέρει την ηλικία της, μια σιγανοπαπαδιά που ο Μισέλ, θαμπωμένος, τη βλέπει σαν αγία.

ΛΕΟΝΙ Ένας λόγος παραπάνω να του την παρουσιάσουμε όπως ακριβώς είναι.

ΥΒΟΝ *[Στρέφεται στον Ζορζ, απαιτώντας πατρική πυγμή.]* Ελπίζω πως ο Ζορζ θα δείξει χαρακτήρα για μια φορά τουλάχιστον και θα δώσει μια λύση με το σπαθί του.

ΖΟΡΖ Άλλωστε, κι αν ακόμα παραδεχτούμε όλα τα παραμύθια, και πως αυτή η γυναίκα θέλει πραγματικά να εγκαταλείψει τον προστάτη της, και να ριψοκινδυνέψει τη ζωή της παίρνοντας τον Μισέλ, είναι καθήκον σου να αποτρέψεις τον Μισέλ από αυτή την ευθύνη. Δεν μπορεί να την πάρει από αυτόν τον κύριο και να μας τη φυτέψει εδώ μέσα!

ΛΕΟΝΙ *[Ενθαρρύνει επιδέξια την Υβόν.]* Επιτέλους, να φρόνιμα λόγια.

ΥΒΟΝ Πώς φαντάζεται να ζήσει τη γυναίκα του; Με το κομπόδεμα της θείας του;

ΛΕΟΝΙ Η μικρή μου περιουσία σας ανήκει.

ΥΒΟΝ Δεν ανήκει όμως και σε αυτή τη γυναίκα. Δεν έχω παραισθήσεις πια. Βλέπω καθαρά. Πρέπει ο Ζορζ να κάνει ένα διάβημα. Είναι ο ρόλος του.

ΖΟΡΖ *[Διστακτικά.]* Άλλο να το λέει κανείς…

ΥΒΟΝ Αρκεί να δείξεις πυγμή, να της απαγορέψεις…

ΛΕΟΝΙ Είδες να πιάνουν ποτέ οι προσταγές σε ανθρώπους που αγαπιούνται;

ΥΒΟΝ Ο Μικ δεν την αγαπάει αυτήν. Το φαντάζεται μονάχα. Είναι η πρώτη του περιπετειούλα και πιστεύει πως ανακάλυψε τον ιδανικό έρωτα, τον αιώνιο.

ΛΕΟΝΙ Αν το πιστεύει, είναι το ίδιο σαν να τον αγαπά.

ΥΒΟΝ Μα τέλος πάντων, είστε ανυπόφοροι! Είκοσι δύο χρόνια τώρα παρακολουθώ τον Μικ, και μπορεί μια άγνωστη, μια κυρία Χ, να τον αλλάξει σε τρεις μήνες;

ΛΕΟΝΙ *[Με έμφαση στο «τρία λεπτά».]* Όχι σε τρεις μήνες, Υβόν. Σε τρία λεπτά. Είναι το χαρακτηριστικό του έρωτα.

ΥΒΟΝ Ω, αν ήμουν άντρας, θα της τα' ψαλνα εγώ. Θα 'βρισκα τι πρέπει να της πω.

ΛΕΟΝΙ Αυτό ακριβώς ζητάει και ο Μισέλ.

ΥΒΟΝ Για σταθείτε, για σταθείτε. Αν κατάλαβα καλά, εσύ και ο Ζορζ επιμένετε...

ΖΟΡΖ *[Σπεύδει να αποποιηθεί την πρωτοβουλία.]* Εγώ δεν επιμένω καθόλου!

ΥΒΟΝ Επιτέλους, πώς το λένε; Το βρίσκετε φυσικό να συνοδέψω τον Ζορζ στο σπίτι αυτής της γυναίκας και η Λεό να κλείνει την πομπή;

ΖΟΡΖ Μια απλή αναγνώριση του εχθρού.

ΥΒΟΝ *[Με ανεπαίσθητη ειρωνεία.]* Το τσαντίρι εν απαρτία. Η οικογένεια εν σώματι. Σαν πρωτοχρονιάτικη βίζιτα.

ΛΕΟΝΙ *[Πιέζει στο πιο ευάλωτο σημείο της Υβόν.]* Σκέψου, Υβόν, σκέψου τι θα είναι να ζεις με έναν Μισέλ που δεν θα μιλάει, που θα σε αποφεύγει, που θα σου λέει ψέματα από το πρωί ως το βράδυ; Σκέφτεσαι ακόμα τι θα 'ναι να ζεις χωρίς τον Μισέλ; Σκέφτεσαι τι θα 'ναι να φύγει ο Μισέλ από το σπίτι;

ΥΒΟΝ Πάψε!

ΛΕΟΝΙ Ανόητο πλάσμα! Ξέρεις τι θα γινότανε τότε; Θα 'πεφτες σε κάθε είδους εξευτελισμό. Θα 'τρεχες πίσω του, θα του αγκάλιαζες τα γόνατα, θα ικέτευες αυτή τη γυναίκα...

ΥΒΟΝ Πάψε! Πάψε!

ΛΕΟΝΙ *[Την παρακολουθεί να λυγίζει.]* Ενώ είναι τόσο εύκολο να μεταχειριστείς λίγη πονηριά και να ξανακερδίσεις τον Μισέλ. Α, δεν μου λες πια να πάψω ε;

ΥΒΟΝ *[Αντιστέκεται ακόμη, με σπασμένη φωνή.]* Ε, λοιπόν, όχι. Όχι, όχι, όχι! Δεν θα πατήσω το πόδι μου στο σπίτι αυτής της γυναίκας!

ΛΕΟΝΙ Και κάτι άλλο, Υβόν. Δεν έχεις την περιέργεια να γνωρίσεις την αιτία της δυστυχίας σου; Όταν σου κλέψουν κάτι, δεν προσπαθείς πάντα να δεις με τη φαντασία σου το μέρος που βρίσκεται;

ΥΒΟΝ Εγώ; Εγώ στο σπίτι αυτηνής της κλέφτρας;

ΛΕΟΝΙ *[Με χαμηλή, σχεδόν υπνωτιστική βεβαιότητα.]* Θα πας στο σπίτι της κλέφτρας, Υβόν. Θα πας για να ξαναπάρεις την περιουσία σου. Θα σε συνοδεύσει ο Ζορζ κι εγώ... κι εγώ δεν θα σας εγκαταλείψω.

[Η Υβόν καταρρέει καθισμένη στην άκρη του κρεβατιού. Σκεπάζει τα μάτια της με το χέρι. Η σιωπή της ισοδυναμεί με συγκατάθεση.]

ΥΒΟΝ *[Μόλις ακούγεται.]* Έστω...θα...

ΖΟΡΖ *[Με ανακούφιση, αλλά και αμηχανία.]* Σε θαυμάζω, Υβόν. Είσαι πάντα πιο δυνατή απ' ό,τι περιμένει κανείς.

ΥΒΟΝ Ή πιο αδύνατη...

ΛΕΟΝΙ Να είστε πολύ προσεκτικοί όταν θα ανακοινώσετε το νέο στον Μισέλ. Μπορεί να μυριστεί την παγίδα.

ΖΟΡΖ Λεό, πήγαινε να τον φέρεις. Πες του πως του ετοιμάζουμε μιαν έκπληξη.

ΛΕΟΝΙ *[Βγαίνει για να φέρει τον Μισέλ.]* Κουράγιο!

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ – Υβόν, Ζορζ

ΥΒΟΝ *[Μόνη πια με τον άντρα της.]* Τι εφιάλτης!

ΖΟΡΖ Εμένα μου λες…

ΥΒΟΝ Αν πάμε σε αυτό το υποκείμενο, θα απομακρυνθώ με τη Λεονί, ενώ εσύ θα της μιλάς.

ΖΟΡΖ Σου υπόσχομαι να της μιλήσω τετ α τετ.

ΥΒΟΝ Να μη με αναγκάσεις να της μιλήσω εγώ, Ζορζ. Δεν θα μπορέσω να κρατηθώ. Δεν είμαι συνηθισμένη από τέτοιου είδους γυναίκες.

ΖΟΡΖ *[Με τραγική ειρωνεία που η Υβόν δεν αντιλαμβάνεται.]* Ούτε εγώ, ούτε εγώ. Και σε μια ορισμένη ηλικία είναι δύσκολο να αποκτήσει κανείς νέες συνήθειες.

[Η Λεονί ανοίγει την πόρτα και οδηγεί τον Μισέλ στο δωμάτιο. Ο νέος είναι αναμαλλιασμένος και επιφυλακτικός.]

ΣΚΗΝΗ ΕΝΔΕΚΑΤΗ – Υβόν, Μισέλ, Λεονί, Ζορζ

ΛΕΟΝΙ Άιντε, έλα.

ΖΟΡΖ Έλα μέσα, Μισέλ.

ΜΙΣΕΛ Τι με θέλουνε;

ΖΟΡΖ Η μητέρα σου θα σου το πει.

ΥΒΟΝ *[Μιλά με το κεφάλι χαμηλωμένο· κάθε λέξη απαιτεί προσπάθεια.]* Μικ… Μικ… Ήμουνα σκληρή μαζί σου. Λυπάμαι. Ο πατέρας σου είναι πολύ καλός. Μου μίλησε Μικ, αγάπη μου. Δεν θέλουμε να σου κάνουμε ούτε το παραμικρό κακό, το ξέρεις αυτό. Απεναντίας, επιθυμώ το καλό σου και μισώ την αδικία. Μικ, μας ζήτησες κάτι που είναι σχεδόν αδύνατο…

ΜΙΣΕΛ *[Πάει να τη διακόψει.]* Μα…

ΖΟΡΖ Άσε τη μητέρα σου να μιλήσει.

ΥΒΟΝ *[Σηκώνει επιτέλους το βλέμμα της.]* Αυτό το κάτι που είναι σχεδόν αδύνατο, αυτό το διάβημα που μας ζήτησες, Μικ, αποφασίσαμε για χάρη σου να το κάνουμε. Θα πάμε στη φίλη σου.

ΜΙΣΕΛ *[Πετάγεται όρθιος, ασυγκράτητα χαρούμενος.]* Υβόν! Μπαμπά, είναι αλήθεια; Θεέ μου!

ΖΟΡΖ Ναι, Μισέλ. Σου δίνουμε την άδεια να ειδοποιήσεις αύριο για την επίσκεψή μας.

ΜΙΣΕΛ *[Πλησιάζει τη μητέρα του για να τη φιλήσει.]* Μα, δεν μπορεί! Ονειρεύομαι! Μπαμπά, πώς να σε ευχαριστήσω; Μαμά…

ΥΒΟΝ *[Αποφεύγει το φιλί.]* Μην ευχαριστείς εμάς, αλλά τη θεία σου.

ΜΙΣΕΛ *[Τρέχει στη Λεονί, την αγκαλιάζει και τη σηκώνει από το έδαφος.]* Εσένα, θεία, Λεό; Θεία Λεό! Θεία Λεό!

ΛΕΟΝΙ *[Προσπαθεί να ελευθερωθεί από την αγκαλιά του, με ένα πικρό χαμόγελο.]* Θα με σκάσεις! Τι αρκούδα, Θεέ μου!

ΜΙΣΕΛ Θεία Λεό!

ΛΕΟΝΙ Μα δεν ανακατεύτηκα εγώ. Μη με ευχαριστείς εμένα. Το τσαντίρι να ευχαριστήσεις!

ΠΡΑΞΗ ΔΕΥΤΕΡΗ – Το σπίτι της Μαντλέν

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ – Μαντλέν, Μισέλ

[Μαντλέν, Μισέλ. Ο Μισέλ ετοιμάζεται βιαστικά, έχοντας κάνει μπάνιο στο σπίτι της Μαντλέν. Εκείνη τον βοηθά να στεγνώσει και να ντυθεί.]

ΜΑΝΤΛΕΝ Άνω ποταμών.

ΜΙΣΕΛ Σκέψου ότι όλοι στο σπίτι λένε «άνω ποταμών». *[Πειράζει τη Μαντλέν για την έκφραση «άνω ποταμών».]* Η μαμά, θα τρελαινόταν αν ήξερε πως μιμείται εσένα.

ΜΑΝΤΛΕΝ Δεν καταλαβαίνω γιατί σου κάνει τόση εντύπωση. Το λέω όπως όλος ο κόσμος.

ΜΙΣΕΛ *[Παιγνιωδώς, απολαμβάνοντας το οικογενειακό αστείο.]* Το λες όπως κανένας στον κόσμο! Και για ψύλλου πήδημα. Έτσι τώρα η μαμά, ο μπαμπάς, η θεία Λεό, λένε «άνω ποταμών».

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Αιφνιδιασμένη από τον θόρυβο του νερού.]* Μισέλ!

ΜΙΣΕΛ Τι είναι;

ΜΑΝΤΛΕΝ Το μπάνιο ξεχείλισε!

ΜΙΣΕΛ *[Τρέχει προς το μπάνιο.]* Αχ, ξέχασα να κλείσω τη βρύση!

ΜΑΝΤΛΕΝ Και κάνε γρήγορα. Η μητέρα σου δεν θα πιστέψει ποτέ πως έκανες εδώ πέρα το μπάνιο σου. Θα νομίζει πως το λες για να την κοροϊδέψεις, για να της δείξεις πως είσαι εδώ σαν στο σπίτι σου.

ΜΙΣΕΛ Η θεία Λεό φταίει. Βούλωσε η μπανιέρα μας, και η μπανιέρα είναι στη δικαιοδοσία της. Η θεία Λεό αντιπροσωπεύει την τάξη. Είστε φτιαγμένες για να συνεννοείστε.

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Πρακτικά, προσπαθεί να τον οργανώσει.]* Εμένα η μπανιέρα μου είναι εντάξει. Κάνε γρήγορα, σκουπίσου.

ΜΙΣΕΛ *[Την απειλεί χαριτολογώντας, γεμάτος κέφι.]* Άκου.

ΜΑΝΤΛΕΝ Ακούω.

ΜΙΣΕΛ Όταν θα ’χουμε δικό μας σπίτι, αν μ’ εμποδίζεις να έχω ακαταστασία, θα σε πάρω στο τσαντίρι και θα σε αναγκάσω να μοιραστείς το δωμάτιό μου, τη λεκάνη μου και τ’ άπλυτά μου ρούχα.

ΜΑΝΤΛΕΝ Μέσα σε πέντε λεπτά το δωμάτιό σου θα γίνει αγνώριστο.

ΜΙΣΕΛ *[Γελά.]* Είσαι σατανική! Α, εδώ σε σένα τα αντικείμενα λες και μετακινούνται μόνα τους. Για δες! Βρίσκω εδώ πέρα τις κάλτσες μου ενώ ήμουνα βέβαιος πως τις είχα βγάλει στο μπάνιο.

ΜΑΝΤΛΕΝ Τις είχες βγάλει στο σαλόνι.

ΜΙΣΕΛ *[Παριστάνει τον αφηγητή μιας κωμικής οικογενειακής τραγωδίας.]* Στο σαλόνι! Σε μας δεν μπορεί ούτε να συλλάβει κανείς την έννοια «σαλόνι». Τα δράματα λαβαίνουν χώρα στο δωμάτιο της μαμάς, το δωμάτιο του εγκλήματος. Όταν οι συμπλοκές γίνονται σοβαρές, οι γείτονες της θείας Λεό, μάς χτυπούν τον τοίχο…

ΜΙΣΕΛ Πού είναι το πουκάμισό σου; *[Ενθουσιασμένος, συνεχίζει την ιστορία με υπερβολικές χειρονομίες.]* Μαντλέν, άνω ποταμών! Είναι της ώρας! Πότε πρόλαβες, ε; Όταν λοιπόν οι γείτονες μας χτυπούν τον τοίχο, σηκώνουμε λευκή σημαία και η συνθηκολόγηση, τα συνέδρια της ειρήνης, οι θυελλώδεις σιωπές, γίνονται

μέσα σε μια βρυκολακιασμένη τραπεζαρία ή αίθουσα αναμονής, όπου η παραδουλεύτρα ψευτοξεσκονίζει ένα άσχημο και άγαρμπο τραπέζι.

ΜΑΝΤΛΕΝ Κι ο πατέρας σου μπορεί και ανέχεται όλα αυτά;

ΜΙΣΕΛ *[Αλλάζει θέμα στη μέση της φράσης.]* Α, ο μπαμπάς! Ο μπαμπάς πιστεύει πως τελειοποιεί το υποβρύχιο τουφέκι. Μαντλέν, το παντελόνι μου!

ΜΑΝΤΛΕΝ Δίπλα σου, πάνω στην καρέκλα.

ΜΙΣΕΛ *[Ανακαλεί με στοργική ειρωνεία τα παιδικά του χρόνια· καταλήγει στη χθεσινή οικογενειακή σύγκρουση.]* Κι αυτό σιδερωμένο; Μαντλέν, είσαι χάρμα! Ο μπαμπάς, που λες, λοιπόν, διαβάζει Ιούλιο Βερν. Είναι δέκα χρόνια πιο μικρός από μένα.

ΜΑΝΤΛΕΝ Η μητέρα σου;

ΜΙΣΕΛ Όταν ήμουν κουτσούβελο, ήθελα να παντρευτώ τη μαμά. Ο μπαμπάς μού ’λεγε: «Είσαι πολύ μικρός», κι εγώ απαντούσα: «Θα περιμένω ώσπου να την περνάω δέκα χρόνια».

ΜΑΝΤΛΕΝ Αγάπη μου!

ΜΙΣΕΛ Μια φορά η Υβόν ήταν σπουδαία εχθές, κι ο μπαμπάς κι η Λεό. Όλοι τους. Η παράσταση άρχισε με ένα δράμα…

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Σηκώνει το βλέμμα, ανήσυχη.]* Δράμα;

ΜΙΣΕΛ Η μαμά ήθελε να φωνάξει την αστυνομία να με συλλάβουν!

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Έκπληκτη, σχεδόν γελώντας.]* Την αστυνομία; Γιατί;

ΜΙΣΕΛ Γιατί; Γιατί έτσι αντιδρά η μαμά.

ΜΑΝΤΛΕΝ Αυτό είναι άνω…

ΜΙΣΕΛ Άνω ποταμών!

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Τον προσγειώνει με τρυφερή αυστηρότητα.]* Και ποιος φταίει, Μισέλ;

ΜΙΣΕΛ Εγώ. Εσύ. Δεν μπόρεσα να κρατηθώ και να μη μείνω μαζί σου εκείνη τη νύχτα. Όμως το άλλο πρωί, το άλλο πρωί…

ΜΑΝΤΛΕΝ Το άλλο πρωί, το άλλο πρωί είχες τρεμούλες. Εκατό φορές σου είπα να τηλεφωνήσεις.

ΜΙΣΕΛ *[Ψάχνοντας στο πάτωμα.]* Τα παπούτσια μου!

ΜΑΝΤΛΕΝ Βρες τα.

ΜΙΣΕΛ Είναι άνω ποταμών! Εδώ και ένα λεπτό.

ΜΑΝΤΛΕΝ Ψάξε.

ΜΙΣΕΛ Ξέρεις που είναι, ε;

ΜΑΝΤΛΕΝ Τα βλέπω τώρα που σου μιλάω. Μου τρυπάνε τα μάτια.

ΜΙΣΕΛ *[Στα τέσσερα, παίζοντας το παιχνίδι.]* Ζέστη;

ΜΑΝΤΛΕΝ Παγωνιά. *[Δείχνει μπροστά στην καρέκλα.]* Νάτα κουτέ! Εκεί μπροστά στην καρέκλα!

ΜΙΣΕΛ *[Σηκώνει επιτέλους το παπούτσι.]* Α, αυτό πάει πολύ! Η μαμά θα τα είχε ψαρέψει στο κρεβάτι.!

ΜΑΝΤΛΕΝ Πρέπει να είναι πολύ συμπαθητικιά η μαμά σου. Κρίμα που έχω τέτοιο φόβο.

ΜΙΣΕΛ Η μαμά νομίζει πως είναι άσχημη, ενώ είναι πιο όμορφη παρά να ήταν στ' αλήθεια όμορφη. Για να έρθει εδώ θα γίνει τριάντα ενός. Ίσως η θεία Λεό να την αναγκάσει να βαφτεί και να βγάλει τη γούνα της από τη ναφθαλίνη.

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Με αυξανόμενο τρακ.]* Φοβάμαι... Φοβαμ...Πάντα βγαίνετε έτσι, εν σώματι;

ΜΙΣΕΛ Η Υβόν δεν βγαίνει ποτέ. Ο μπαμπάς βγαίνει, η θεία Λεό βγαίνει για τα ψώνια. Εγώ... εγώ βγαίνω γιατί αγαπώ.

ΜΑΝΤΛΕΝ Μ' αγαπάς;

ΜΙΣΕΛ *[Περιστρέφεται επιδεικτικά, ντυμένος πια.]* Κοίτα! Είμαι πεντακάθαρος, έτοιμος για την αίτηση εις γάμον! Ξέρεις, νομίζουν πως έρχονται να επισκεφτούν μια γριά με κίτρινα μαλλιά.

ΜΑΝΤΛΕΝ Μήπως δεν είμαι μια γριά με κίτρινα μαλλιά; Σε περνάω τρία χρόνια.

ΜΙΣΕΛ Ξέρεις, έχω μια προαίσθηση, πως η γριά με τα κίτρινα μαλλιά θα τους μαγέψει.

ΜΑΝΤΛΕΝ Χτύπα ξύλο!

ΜΙΣΕΛ Μαντλέν, θα μπορούσες να κατακτήσεις τον καθένα. Ένα πράγμα μονάχα με βασανίζει, με τρώει

ΜΑΝΤΛΕΝ Ποιο;

ΜΙΣΕΛ Θα ήθελα εκείνη η υπόθεση να είχε τελειώσει κιόλας. Να είχε ανοίξει ο δρόμος, να είχε καθαρίσει ο τόπος.

ΜΑΝΤΛΕΝ Μου ανέβαλε το ραντεβού για απόψε το βράδυ.

ΜΙΣΕΛ Τι ατυχία!

ΜΑΝΤΛΕΝ Αύριο όλα θα είναι εντάξει. Όταν ο Ζορζ μού τηλεφώνησε χθες, δεν επέμεινα. Φάνηκα δειλή.

ΜΙΣΕΛ Ζορζ λένε και τον μπαμπά.

ΜΑΝΤΛΕΝ Καταλαβαίνεις τι πράγμα θα είναι αυτή η συνάντηση με τον πρώτο Ζορζ. Κι όμως, σχεδόν δεν με φοβίζει καθόλου πλάι στη συνάντηση με τον άλλον Ζορζ.

ΜΙΣΕΛ *[Η ζήλια εμφανίζεται απροκάλυπτα.]* Δεν τον αγαπάς, ε;

ΜΑΝΤΛΕΝ Πως.

ΜΙΣΕΛ Τον αγαπάς;!

ΜΑΝΤΛΕΝ Η καρδιά δεν είναι τόσο απλό πράγμα, Μισέλ. Δεν αγαπώ άλλον από σένα, μα αγαπώ τον Ζορζ.

ΜΙΣΕΛ Μα την πίστη μου!

ΜΑΝΤΛΕΝ Αν δεν τον αγαπούσα, Μισέλ, δεν θα' μουν άξια και να σ' αγαπήσω. Πρώτα πρώτα, δεν θα σε είχα γνωρίσει. Θα ήμουν πεθαμένη. Με έσωσε από την αυτοκτονία.

ΜΙΣΕΛ Νομίζω πως του έδειξες την ευγνωμοσύνη σου με το παραπάνω.

ΜΑΝΤΛΕΝ Όχι, Μισέλ. Είναι κάτι περισσότερο από ευγνωμοσύνη.

ΜΙΣΕΛ Δεν καταλαβαίνω.

ΜΑΝΤΛΕΝ Πρέπει να με καταλάβεις, χρυσέ μου. Πολλοί άντρες μού είχαν προτείνει τα ίδια που μου πρόσφερε κι ο Ζορζ. Είχα αρνηθεί. Κι αν δεν αρνήθηκα σ' αυτόν, είναι γιατί τον αγαπούσα. Δεν τον αγαπούσα όμως τόσο, που να πάψω να περιμένω τον μεγάλο έρωτα. Και σ' εσένα βρήκα τον μεγάλο έρωτα. Τον αγαπούσα όμως αρκετά για να του το κρύψω, για να μη διακόψω αμέσως μαζί του και για να δέχομαι τη βοήθειά του.

ΜΙΣΕΛ Άνω ποταμών!

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Με αγωνιώδη ανάγκη να την καταλάβει.]* Μισέλ, πρέπει να είσαι δίκαιος. Αν ήσουν εσύ στη θέση του... Σκέψου: είναι χήρος, έχασε την κόρη του, εγώ της μοιάζω. Αυτό που μου ζητάς είναι η θανατική του καταδίκη. Με θεωρεί ανίκανη να πω ένα ψέμα.

ΜΙΣΕΛ *[Πληγωμένος, απότομα.]* Καλά λοιπόν, κράτα τον! Θα ειδοποιήσω εγκαίρως την οικογένειά μου. Τίποτα το απλούστερο.

ΜΑΝΤΛΕΝ Μην είσαι ανόητος! Μήπως το αρνήθηκα; Όταν κανείς αγαπάει όπως εγώ αγαπώ, μπορεί να κάνει το καθετί. Ακόμα και να σκοτώσει και να πνίξει. Ε, πάει, τέλειωσε. Ας μην ξαναμιλήσουμε γι' αυτό.

ΜΙΣΕΛ Κι αν σου μίλησα, ήταν μονάχα γιατί εγώ...

ΜΑΝΤΛΕΝ Άλλοτε δεν σου μιλούσα γι' αυτό. Κι εκείνος αγνοούσε την ύπαρξή σου. Ήτανε χίλιες φορές καλύτερα.

ΜΙΣΕΛ Ας υποθέσουμε πως εγώ έπρεπε να αφήσω τη μαμά. Δεν θα δίσταζα καθόλου να...

ΜΑΝΤΛΕΝ Θα δίσταζες. Κι ύστερα δεν είναι το ίδιο. Η μητέρα σου έχει τον πατέρα σου, τη θεία σου.

ΜΙΣΕΛ Έχει μονάχα εμένα.

ΜΑΝΤΛΕΝ Α, τότε θα με μισεί!

ΜΙΣΕΛ Εσένα δεν μπορεί να σε μισήσει κανείς, αγάπη μου. Η μαμά θα σ' αγαπήσει μόλις καταλάβει πως εσύ κι εγώ είμαστε το ίδιο, ένας άνθρωπος.

ΜΑΝΤΛΕΝ Δεν έπρεπε να της είχες πει για τον άλλον.

ΜΙΣΕΛ Η Υβόν μού έχει πει αμέτρητες φορές πως είναι σαν μια καλή μου φίλη και πως δεν πρέπει να της κρύβω τίποτε.

ΜΑΝΤΛΕΝ Ας μη μιλήσουμε πια γι' αυτό, σε παρακαλώ. Πες πως ένιωθα για τον Ζορζ την ίδια στοργή που θα είχα για τον πατέρα σου. Που θα' χω για τον πατέρα σου.

ΜΙΣΕΛ Μου θύμωσες;

ΜΑΝΤΛΕΝ Θα σου θύμωνα αν δεν ζήλευες. Θα σου θύμωνα αν ζήλευες. Σ' αγαπώ. Όμως η σημερινή επίσκεψη με φοβίζει.

ΜΙΣΕΛ Η θεία Λεό είναι ο προστάτης άγγελος του τσαντιριού μας. Είναι όμορφη, κομψή, αλύγιστη. Κατηγορεί την ακαταστασία μας, μα κατά βάθος δεν θα μπορούσε να ζήσει χωρίς αυτήν.

[Ακούγεται το κουδούνι. Η Μαντλέν τινάζεται· κοιτά προς τη σκάλα που οδηγεί στο εργαστήριο βιβλιοδεσίας.]

ΜΑΝΤΛΕΝ Το κουδούνι! Φτάσανε! Φεύγω, θα σκαρφαλώσω εκεί επάνω στο εργαστήριο.

ΜΙΣΕΛ Μη μ' αφήνεις μόνο μου!

ΜΑΝΤΛΕΝ Θα ’ρθεις να με φωνάξεις. *[Ανεβαίνει γρήγορα τη μικρή σκάλα και χάνεται. Ο Μισέλ πηγαίνει να ανοίξει.]*

ΜΙΣΕΛ Μαντλέν!

ΜΑΝΤΛΕΝ Ναι, ναι, ναι, ναι.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΗ – Μισέλ, Λεονί

ΜΙΣΕΛ *[Από την είσοδο, ξαφνιασμένος.]* Εσύ είσαι, θεία Λεό; Ήρθες μόνη σου; Δεν άλλαξε τίποτα, ε; Έρχονται;

ΛΕΟΝΙ Έρχονται, έρχονται. Ησύχασε. Τα βόλεψα επίτηδες για να είμαι εδώ πιο μπροστά.

ΜΙΣΕΛ Είσαι χρυσάφι, θεία Λεό!

ΛΕΟΝΙ Α, τι τάξη! Πού είναι η φίλη σου;

ΜΙΣΕΛ Είναι επάνω. Έχει ένα μικρό εργαστήριο βιβλιοδεσίας.

ΛΕΟΝΙ Φώναξέ την.

ΜΙΣΕΛ *[Προς τη σκάλα.]* Μαντλέν! *[Αφουγκράζεται.]* Χαμένος κόπος. Δεν ακούγεται τίποτα από εκεί πάνω.

ΛΕΟΝΙ *[Σαν να επινοεί εκείνη τη στιγμή ένα σχέδιο, ενώ το έχει ήδη έτοιμο.]* Α, έτσι είμαστε τυχεροί.

ΜΙΣΕΛ Γιατί;

ΛΕΟΝΙ Ο πατέρας σου είναι ήρεμος, γενναιόψυχος, έχει καθαρό μυαλό. Θα ‘πρεπε να μιλήσει μόνος με τη φίλη σου. Και είναι περιττό να τ’ ακούει η μητέρα σου και να επέμβει. Καταλαβαίνεις. Όταν εμείς θα κατεβούμε, όλα θα έχουν τελειώσει.

ΜΙΣΕΛ Άγγελέ μου! Θα στη φέρω. Μαντλέν! Μαντλέν!

[Ανεβαίνει βιαστικά, σχεδόν τρέχοντας. Η Λεονί εξετάζει το δωμάτιο, ρίχνει ματιά προς το μπάνιο και στα βιβλία.]

ΛΕΟΝΙ *[Μόνη, θαυμάζοντας τη φροντίδα του χώρου.]* Τι πάστρα! Τι νοικοκυροσύνη! Σίγουρα αυτό το διαμέρισμα δεν μοιάζει με το τσαντίρι μας.

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ – Μισέλ, Λεονί, Μαντλέν

[Η Μαντλέν εμφανίζεται ψηλά στη σκάλα. Ο Μισέλ την ενθαρρύνει και την οδηγεί προς τα κάτω, κρατώντας την από τους ώμους.]

ΛΕΟΝΙ Καλησπέρα, δεσποινίς.

ΜΙΣΕΛ Σου λέω είναι μόνη της. Δεν θα φοβηθείς τώρα τη θεία Λεό. Είναι η πρωτοπορία.

ΜΑΝΤΛΕΝ Κυρία μου.

ΛΕΟΝΙ *[Την κοιτάζει με γνήσια έκπληξη.]* Είστε πολύ όμορφη, δεσποινίς!

ΜΑΝΤΛΕΝ Ξέρετε… ο Μισέλ είχε δίκιο.

ΜΙΣΕΛ *[Αστειζόμενος.]* Της είχα πει πως ήσουνα καμπούρα, κουτσή και αλλήθωρη.

ΜΑΝΤΛΕΝ Δεν μιλάει παρά για την ομορφιά σας, την κομψότητά σας…

ΛΕΟΝΙ Και την τάξη μου! Αλλά βλέπω δεν είμαι η μόνη.

ΜΑΝΤΛΕΝ Ναι, η αταξία με φοβίζει. Με γεμίζει φρίκη.

ΜΙΣΕΛ Μα η Υβόν; Ο μπαμπάς; Πού είναι;

ΛΕΟΝΙ Τους έδωσα ραντεβού εδώ. Αντιπαθώ τις μαζικές εφόδους. Κι' ύστερα ήθελα να φτάσω πρώτη, για να ετοιμάσω το έδαφος.

ΜΙΣΕΛ Δεν σ' το είχα πει, Μαντλέν, πως η θεία Λεό είναι θαύμα, ε;

ΛΕΟΝΙ Να 'μαι λοιπόν συνένοχός σας. *[Δείχνει προς το εργαστήριο.]* Το εργαστήριο τα βολεύει όλα μια χαρά. Φοβόμουν μήπως είχατε μονάχα ένα δωμάτιο. Πέστε μου, απ' αυτή τη σοφίτα μπορεί να ακούσει κανείς τι λένε εδώ κάτω;

ΜΙΣΕΛ Δεν άκουσες όταν σε φώναξα, ε;

ΜΑΝΤΛΕΝ Όχι.

ΛΕΟΝΙ Α, είναι τρομερά σημαντικό.

[Ακούγεται το κουδούνι.]

ΜΙΣΕΛ Τώρα είναι αυτοί, το δίχως άλλο.

ΛΕΟΝΙ Ανεβείτε γρήγορα, δεν πρέπει να σας έχω δει πριν από την αδελφή μου, καταλάβατε; Μαντλέν, δεν σας γνωρίζω. Μόλις τώρα δα έφτασα. Θα πεις πως εσύ Μισέλ αρνήθηκες να μου την παρουσιάσεις. Άντε, άντε, πρώτα η μητέρα σου.

[Ακούγεται ξανά το κουδούνι.]

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ – Υβόν, Μισέλ, Λεονί, Ζορζ

ΛΕΟΝΙ Άνοιξε λοιπόν Μισέλ!

ΖΟΡΖ: Νόμιζα πως είχαμε κάνει λάθος στο πάτωμα.

ΥΒΟΝ: Δεν υπάρχει υπηρέτρια;

ΜΙΣΕΛ Όσο υπάρχει και στο σπίτι μας. Είχες ακούσει εσύ το κουδούνι, θεία Λεό;

ΥΒΟΝ Ήρθες κιόλας η Λεό;

ΛΕΟΝΙ Μόλις έφτασα. Χτύπησα τρεις φορές. Περίεργο πώς δεν συναντηθήκαμε έξω από την πόρτα.

ΥΒΟΝ Έχεις πολλή ώρα εδώ;

ΛΕΟΝΙ Σου ξαναλέω πως μόλις έφτασα. Μισέλ;

ΜΙΣΕΛ Ε; Ναι, νόμιζε μάλιστα πως θα σας έβρισκε εδώ.

ΥΒΟΝ *[Κοιτάζει γύρω καχύποπτα.]* Είστε μόνοι;

ΜΙΣΕΛ Η Μαντλέν είναι επάνω. Έχει ένα μικρό εργαστήριο βιβλιοδεσίας. Είναι μισή ώρα που κρύβεται.

ΥΒΟΝ Κρύβεται;

ΜΙΣΕΛ Δηλαδή, φοβάται ν' αντιμετωπίσει την οικογένεια.

ΥΒΟΝ Δεν είμαστε δράκοι!

ΜΙΣΕΛ Μα αφού κι' εσύ είσαι χλωμή, Υβόν. Είναι φυσικό η Μαντλέν να έχει τρακ.

ΥΒΟΝ *[Περιεργάζεται τον χώρο.]* Τι πολυτέλεια!

ΜΙΣΕΛ Είναι παστρικά.

ΥΒΟΝ Η πάστρα κάνει την πολυτέλεια.

ΛΕΟΝΙ Εγώ την καταλαβαίνω.

ΖΟΡΖ *[Σφιγμένος, επιδιώκει να αρχίσει η συνάντηση.]* Μισέλ, θα' πρεπε να ειδοποιήσεις πως φτάσαμε.

ΜΙΣΕΛ Ναι. Μα μπαμπά, τι κορδωμένος που είσαι! Υβόν, κάθισε. Καθίστε όλοι, πάρτε ένα φυσικό ύφος. Θεία Λεό, τοποθέτησέ τους, κάνε την οικοδέσποινα. Η καημένη η Μαντλέν δεν θα τα καταφέρει.

ΥΒΟΝ Αναρωτιέμαι, παιδί μου, αν πραγματικά αισθάνεσαι τη σοβαρότητα που έχει η σημερινή μας επίσκεψη.

ΛΕΟΝΙ *[Παρεμβαίνει γρήγορα, για να διαλύσει την ένταση.]* Προσπαθεί να λιώσει τον πάγο.

ΥΒΟΝ Ελάτε, ελάτε, ελάτε. Ο Ζορζ είναι συγκινημένος, κι η Λεό είναι συγκινημένη. Σ' αυτές τις στιγμές νιώθει στ' αλήθεια κανείς πως είναι πατέρας, μητέρα, γιος.

ΛΕΟΝΙ Εν πάσει περιπτώσει, καλύτερα μη γίνετε πολύ τυπικοί γονείς.

ΛΕΟΝΙ Μισέλ, πήγαινε να φέρεις τη μικρή.

ΥΒΟΝ *[Μέσα από τα δόντια της.]* Αν υπάρχει μικρή.

ΜΙΣΕΛ *[Έτοιμος να κλάψει από την ένταση.]* Αυτή τη στιγμή κρίνεται η ζωή μου. Για τελευταία φορά σας παρακαλώ να βοηθήσετε τη Μαντλέν. Να μη τη δεχτείτε με καμιά ψυχρολουσία.

ΥΒΟΝ Δεν ήρθαμε μ' αυτόν τον σκοπό.

ΜΙΣΕΛ Υβόν! Μπαμπά! Λεό! Μη θυμώσετε μαζί μου, ε. Τα νεύρα μου είναι σε κακό χάλι.

ΛΕΟΝΙ Ποιος τάχα θα θυμώσει; Λίγο πολύ, είμαστε σαστισμένοι και γι' αυτό παίρνουμε ύφος. Μα γρήγορα το ύφος θα εξατμιστεί. Έλα, έλα, άντε, άντε! Άντε, άντε! Ουστ!

ΜΙΣΕΛ Πάω, πάω!

[Ο Μισέλ ανεβαίνει. Η Υβόν στρέφεται στον Ζορζ, που δείχνει ωχρός.]

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ – Υβόν, Λεονί, Ζορζ

ΥΒΟΝ Ζορζ, εσύ φαίνεσαι ακόμα πιο άρρωστος από μένα.

ΖΟΡΖ Καθίστε, παιδιά μου. Καθίστε. Εγώ θα μείνω όρθιος πίσω από την Υβόν.

ΜΙΣΕΛ Χαμογελάστε!

[Οι τρεις παίρνουν θέσεις. Ο Ζορζ στέκει άκαμπτος, λίγο πιο πίσω, σαν να θέλει να κρυφτεί.]

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ – Υβόν, Μισέλ, Λεονί, Ζορζ, Μαντλέν

[Ο Μισέλ εμφανίζεται στη σκάλα με τη Μαντλέν. Εκείνη κατεβαίνει προσεκτικά, χωρίς αρχικά να διακρίνει τον Ζορζ.]

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Πλησιάζει την Υβόν.]* Κυρία…

ΜΙΣΕΛ Η μαμά!

ΥΒΟΝ *[Σηκώνεται και την υποδέχεται· η ευγένειά της κρύβει αμηχανία.]* Α, είστε γοητευτική, δεσποινίς. Θα σας έπαιρνε κανείς για κοριτσάκι. Πόσων χρονών είστε;

ΜΑΝΤΛΕΝ Είκοσι πέντε, κυρία. Αλλά εγώ θα έλεγα πως εσείς… *[Βλέπει ξαφνικά τον Ζορζ. Η φωνή της κόβεται, παγώνει και κάνει μια κίνηση προς το πλάι.]* Θεέ μου! Με συγχωρείτε. Εσάς, κύριε… Ποιος σας άνοιξε; Ο κύριος από δω…

ΜΙΣΕΛ *[Δεν αντιλαμβάνεται τίποτα· πλησιάζει γελώντας.]* Μπαμπά, σου παρουσιάζω τη Μαντλέν. Είναι ο μπαμπάς.

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Οπισθοχωρεί, σχεδόν ψιθυρίζει.]* Ο πατέρας σου!

ΜΙΣΕΛ Να κι άλλη μια! Κανένας ποτέ δεν πιστεύει πως ο μπαμπάς είναι σε ηλικία να ’ναι μπαμπάς. Αν βγαίναμε ποτέ μαζί, θα μας περνούσαν για συμμαθητές.

ΛΕΟΝΙ *[Επιβάλλει ομαλότητα στην επικίνδυνη στιγμή.]* Εμένα δεν θα με παρουσιάσεις;

ΜΙΣΕΛ Δεν ξέρω πια τι κάνω! Μαντλέν, τι κρύα που είσαι! Πιάσε το χέρι, Λεό.

ΛΕΟΝΙ *[Αγγίζει τα παγωμένα χέρια της Μαντλέν.]* Τα χέρια της είναι παγωμένα. Είμαστε λοιπόν τόσο τρομεροί;

ΜΙΣΕΛ Σφίξε το χέρι της, Λεό.

ΜΙΣΕΛ Κυρία…

ΛΕΟΝΙ Δεσποινίς. Μια γριά, δεσποινίς, που γρήγορα θα πάψει να σας φοβίζει.

ΜΙΣΕΛ Επιτέλους η οικογένεια εν απαρτία! Βλέπεις; Δεν είναι φοβερό το καθάρσιο. *[Η Μαντλέν σωριάζεται στον καναπέ.]* Μαντλέν! Δεν είσαι καλά;

ΜΑΝΤΛΕΝ Όχι, Μισέλ… όχι.

ΥΒΟΝ *[Τη συγκρατεί στη θέση της.]* Ο Μισέλ θα μας δείξει πώς έχετε διαρρυθμίσει τη σοφίτα.

ΜΙΣΕΛ Μα…

ΥΒΟΝ Σε ακολουθούμε, Μισέλ, έλα.

ΖΟΡΖ *[Κάνει κίνηση να ακολουθήσει.]* Κι εγώ ίσως να…

ΥΒΟΝ Εσύ, Ζορζ, να μείνεις.

ΜΙΣΕΛ Υπάρχει επάνω ένα θερμός με ζεστό τσάι και τρία φλιτζάνια. Και ζάχαρη! Και γάλα του κουτιού! Ξέρουμε να δεχόμαστε!

[Η Υβόν πατά στο πρώτο σκαλοπάτι και η Λεονί την ακολουθεί. Ο Μισέλ φιλά τη Μαντλέν, έτοιμος να ανεβεί κι εκείνος.]

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Σηκώνεται έντρομη.]* Μισέλ, μ' αφήνεις μόνη;

ΜΙΣΕΛ Όχι μόνη. Με τον μπαμπά.

ΜΑΝΤΛΕΝ Αδύνατον! Μη μ' αφήσεις μόνη! Άκου, Μισέλ...

ΛΕΟΝΙ *[Από τη σκάλα.]* Μισέλ!

ΜΑΝΤΛΕΝ Κυρία, κυρία μου, θα ανεβώ μαζί σας να σας σερβίρω το τσάι.

ΥΒΟΝ Αφήστε, θα τα καταφέρουμε και μόνες μας. Θα μας βοηθήσει ο Μισέλ. Είμαι περίεργη να δω αν σε λίγο θα υπάρχουν ακόμη τρία φλυτζάνια.

ΖΟΡΖ *[Από τη θέση του, με ψυχρή επισημότητα.]* Μείνετε, δεσποινίς. Μείνετε. Υποσχέθηκα στον Μισέλ να σας μιλήσω. Και στη γυναίκα μου, που είναι πολύ πιο νευρική από μένα. Να σας μιλήσω μόνος. Όσο κι αν με βρίσκει νέο ο Μισέλ, είμαι...είμαι σε αναλογία με εσάς ένας γέρος κύριος. Μη φοβάστε καθόλου.

ΥΒΟΝ *[Από ψηλά.]* Εμπρός, γρήγορα! Κι όταν τελειώσετε, κάντε μας σινιάλο.

ΜΙΣΕΛ Μαντλέν, Θες να σου κατεβάσω ένα φλιτζάνι τσάι;

ΛΕΟΝΙ Μάλλον θα της χρειαστεί κατόπι.

ΜΙΣΕΛ *[Προς τον πατέρα του, γελώντας.]* Να τον κατακτήσεις τον μπαμπά! Να τον κατακτήσεις τον μπαμπά, ε; Και κοίταξε μην το σκάσετε μαζί, ε;

[Ο Μισέλ στέλνει ένα φιλί και χάνεται στη σκάλα πίσω από τις δύο γυναίκες. Η πόρτα του επάνω εργαστηρίου κλείνει. Η Μαντλέν και ο Ζορζ μένουν μόνοι. Μεγάλη, βαριά σιωπή.]

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ – Ζορζ, Μαντλέν

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Σχεδόν χωρίς φωνή.]* Είναι φριχτό... φριχτό!

ΖΟΡΖ *[Παγωμένη ειρωνεία.]* Είναι άνω ποταμών. Αλλά αυτό είναι. Σκέψου όμως: όλοι αυτοί οι κύριοι, οι τραγικοί, έγραψαν τα αριστουργήματά τους γύρω από τέτοια φριχτά γεγονότα. Αυτό είναι που δίνει ενδιαφέρον στα βιβλία τους. Εγώ πάντως δεν είμαι ήρωας τραγωδίας, αλλά κωμωδίας. *[Το πικρό χιούμορ γίνεται επιθετικό.]* Αυτά τα πράγματα αρέσουν στον κόσμο. Τον διασκεδάζουν. Ο ρόλος μου βγάζει γέλιο. Σκέψου να έχεις πιαστεί κορόιδο! Είναι κωμικό να έχεις την ηλικία μου και να σε κοροϊδέψει ο ίδιος σου ο γιος. Ε, τότε πια είναι να ξεκαρδίζεσαι! Είμαστε πρόσωπα κλασικής κωμωδίας. Δεν καμαρώνεις; Εγώ στη θέση σου θα καμάρωνα.

ΜΑΝΤΛΕΝ Ζορζ...

ΖΟΡΖ Μας ακούν από πάνω;

ΜΑΝΤΛΕΝ Το ξέρεις...Ε, Το ξέρετε καλά πως δεν μπορούν να ακούσουν.

ΖΟΡΖ *[Σταματά, πληγωμένος από την απόσταση.]* Μου μιλάς στον πληθυντικό;

ΜΑΝΤΛΕΝ Θα μου ήταν αδύνατον να εξακολουθήσω τον ενικό. Συγχωρέστε με.

ΖΟΡΖ Α, το κέφι σου! Μ' αρέσει που σε ρωτώ αν ακούγεται από πάνω. Με είχες κλείσει εκεί πάνω τις δύο πρώτες φορές που είχε έρθει η αδελφή σου από την επαρχία. Ήταν ο Μισέλ;

ΜΑΝΤΛΕΝ Ναι.

ΖΟΡΖ *[Μια σύντομη, πικρή παύση.]* Θαυμάσια. Κι ύστερα το βρήκες πιο πρακτικό να με κάνεις να νοικιάσω άλλη στέγη. Γιατί ήθελες να συνεχίσεις; Γιατί έλεγες ψέματα; Φυσικά, για να μπορέσεις να ζήσεις. Συντηρούσες και τον Μισέλ;

ΜΑΝΤΛΕΝ Ω Ζορζ. Ο Μισέλ είναι παιδί. Ήταν πιο φτωχός από μένα. Του πλήρωνα το φαΐ του, τα τσιγάρα.

ΖΟΡΖ *[Σαρκαστικά.]* Αυτό τουλάχιστον ήταν πιο αξιοπρεπές, γιατί ουσιαστικά εγώ πλήρωνα.

ΜΑΝΤΛΕΝ Κι εσείς γιατί μου είπατε ψέματα; Αν ήξερα το πραγματικό σας όνομα…

ΖΟΡΖ Δεν θα τον είχες συναντήσει;

ΜΑΝΤΛΕΝ Θα τον είχα αποφύγει.

ΖΟΡΖ Έλα τώρα. Απλώς θα είχαμε χωρίσει πιο γρήγορα. Αντί να με απολύσεις χθες ή σήμερα, θα με είχες απολύσει εδώ και τρεις μήνες. Γιατί δεν έπαιξες με ανοιχτά χαρτιά;

ΜΑΝΤΛΕΝ Δεν με πιστεύετε;

ΖΟΡΖ Αλλά, ο συνδυασμός ήταν βολικός: ένας γέρος κι ένας νέος.

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Αντιδρά με πόνο, χωρίς θεατρινισμούς.]* Όχι, όχι. Σας έλεγα ψέματα γιατί σας αγαπούσα. Γιατί σας αγαπώ.

ΖΟΡΖ Άνω ποταμών!

ΜΑΝΤΛΕΝ Μου είχατε πει για μια πεθαμένη κόρη. Ήσαστε καλός. Δεν μοιάζατε με τους άλλους άντρες. Αφοσιώθηκα σ' εσάς με όλη μου την καρδιά.

ΖΟΡΖ *[Τη διακόπτει, απαιτώντας απάντηση.]* Ένα πράγμα θέλω να μάθω: μ' αγαπούσες; Εγώ σ' αγαπούσα, σε λάτρευα. Και χίλιες φορές σε ρωτούσα «Μ' αγαπάς;» και πρόσθετα «Είναι αδύνατον!». Κι εσύ μου απαντούσες «Μα όχι, Ζορζ, σ' αγαπώ». Είναι αλήθεια ή όχι;

ΜΑΝΤΛΕΝ Υπάρχουν ορισμένες επιφυλάξεις που δεν τις λέει κανείς, μα που ο άλλος τις μαντεύει. Αυτούς τους τελευταίους μήνες… τι εφιάλτης! Έκανα τα αδύνατα δυνατά για να σας ανοίξω τα μάτια. Δεν θέλατε ούτε να δείτε ούτε να καταλάβετε.

ΖΟΡΖ *[Η οργή περνά μέσα από την πληγή.]* Αν μου είχες πει από την αρχή «Δεν σ' αγαπώ θα προσπαθήσω, περίμενε», θα 'ταν αλλιώς. Με έκανες όμως να δεθώ, να παραδοθώ. Κι ύστερα, όταν ο αληθινός έρωτας σού έπεσε από τον ουρανό, επειδή η παρουσία μου σε ενοχλούσε….

ΜΑΝΤΛΕΝ Δεν είναι αλήθεια. Δεν ήθελα να σας λυπήσω. Η ιδέα του χωρισμού αυτού με τυραννούσε. Το' πα στον Μισέλ. Δεν μπορούσα να του δώσω μεγαλύτερο δείγμα αγάπης.

ΖΟΡΖ *[Πλησιάζει απειλητικά.]* Τον αγαπάς τον Μισέλ;

ΜΑΝΤΛΕΝ Για λογαριασμό ποιανού με ρωτάτε; Για δικό του ή για δικό σας;

ΖΟΡΖ Σου μιλάει ο πατέρας του.

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Με απόλυτη, ακλόνητη βεβαιότητα.]* Τον αγαπώ. Μου ανήκει. Ο Μισέλ είμαι εγώ. Δεν μπορώ να φανταστώ πια τον εαυτό μου χωρίς τον Μισέλ. Έπρεπε να έρθει αυτός για να νιώσω πως έχω το δικαίωμα να είμαι ευτυχισμένη.

ΖΟΡΖ *[Η φωνή του γίνεται αργή και τρομακτικά ήρεμη.]* Και λοιπόν, φαντάζεσαι έτσι απλά και ωραία πως θα στον δώσω τον Μισέλ;

ΜΑΝΤΛΕΝ Τι;

ΖΟΡΖ Φαντάζεσαι πως θα στον αφήσω;

ΜΑΝΤΛΕΝ Θα αστειεύεστε βέβαια... Να μου πάρετε τον Μισέλ;

ΖΟΡΖ Και μάλιστα αμέσως. Τι ήλπιζες λοιπόν; Πως θα έκανα υπόκλιση και θα υποχωρούσα; Πως θα έσπρωχνα τον Μισέλ στην αγκαλιά σου για να θαυμάζω τον θρίαμβό σου ίσαμε το τέλος της ζωής μου;

ΜΑΝΤΛΕΝ Είστε τρελός! Πρόκειται για τον γιο σας, για την ευτυχία του παιδιού σας!

ΖΟΡΖ Τι ευτυχία μπορεί να θεμελιώσει κανένας με μια γυναίκα που απατά; Σε ρωτώ: αν υπάρχουν δυο, γιατί να μην υπάρχει και τρίτος; Αφού απατούσες τον έναν, ποιος μου λέει πως δεν θα απατήσεις και τον άλλον, αν δεν το έχεις κάνει κιόλας;

ΜΑΝΤΛΕΝ Ζορζ! Ζορζ! Δεν συλλογιέστε τι λέτε. Δεν μπορείτε να πιστεύετε τέτοιο πράγμα!

ΖΟΡΖ *[Αλλάζει ξαφνικά τόνο, σχεδόν καθησυχαστικός.]* Όχι, όχι, όχι, όχι. Είναι αλήθεια, δεν το πιστεύω.

ΜΑΝΤΛΕΝ Ήμουν βέβαιη.

ΖΟΡΖ *[Της παίρνει το χέρι, μια χειρονομία που προηγείται της απειλής.]* Λοιπόν, Μαντλέν, λοιπόν, αφού αυτός ο τρίτος δεν υπάρχει, πρέπει να τον κατασκευάσουμε.

ΜΑΝΤΛΕΝ Να τον κατασκευάσουμε;

ΖΟΡΖ Να κατασκευάσουμε έναν νέο της ηλικίας σου, λίγο μεγαλύτερο από τον Μισέλ, που τον έκρυβες ίσαμε σήμερα γιατί ντρεπόσουν, και που σ' έχει απόλυτα στην εξουσία του.

ΜΑΝΤΛΕΝ Με κοροϊδεύετε; Θέλετε να με δοκιμάσετε;

ΖΟΡΖ Δεν μίλησα ποτέ μου πιο σοβαρά.

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Ανατριχιάζει· η φωνή της ανεβαίνει.]* Μα...μα μου προτείνετε ένα έγκλημα! Μια τρέλα! Μια φρίκη!

ΖΟΡΖ *[Χωρίς να υψώνει τη φωνή.]* Πρέπει, Μαντλέν. Αλλιώς θα τα πω όλα.

ΜΑΝΤΛΕΝ Στον γιο σας; Στη γυναίκα σας;

ΖΟΡΖ *[Με αποφασιστικότητα που δεν επιδέχεται αντίρρηση· εννοεί την Υβόν.]* Ω, μην ανησυχείς για τη γυναίκα μου. Έτσι κι αλλιώς είμαι αποφασισμένος να της τα πω όλα, κι ό,τι βρέξει ας κατεβάσει. Της το χρωστάω.

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Σαστισμένη· η φωνή της ραγίζει στην τελευταία ερώτηση.]* Ώστε θα μπορούσατε στ' αλήθεια να το κάνετε. Να μου τον πάρετε. Να μ' αφήσετε μόνη, χωρίς κανέναν; Γιατί, φυσικά, να μην ελπίζετε πως θα σας ξαναδώ.

ΖΟΡΖ *[Πικρός αυτοσαρκασμός, ύστερα αυστηρή πατρική επιβολή.]* Να με ξαναδείς; Α, όχι, δα, γιατρεύτηκα. Και θα γιατρέψω και τον Μισέλ.

ΜΑΝΤΛΕΝ Από τον έρωτα;

ΖΟΡΖ Τουλάχιστον από έναν σχεδιαζόμενο γάμο που οι συνθήκες τον καθιστούν απαράδεκτο.

[Ακούγεται από ψηλά ο Μισέλ. Ο Ζορζ στρέφει το κεφάλι προς τη σκάλα, ενώ η Μαντλέν μένει ακίνητη.]

ΜΙΣΕΛ *[Προσπαθεί να κρατήσει την αξιοπρέπειά της.]* Τελειώσατε; *[Ανυπόμονα.]* Θα κατεβούμε.

ΖΟΡΖ *[Φωνάζει προς τα επάνω με προσποιητή ευθυμία.]* Όχι ακόμα. Μιλάμε σαν παλιοί καλοί φίλοι.

ΜΙΣΕΛ *[Παιχνιδιάρικα, χωρίς να υποψιάζεται τίποτα.]* Μπράβο! Μαντλέν! Έσπασα ένα φλιτζάνι! Κάντε γρήγορα!

[Ακούγεται η πόρτα του επάνω χώρου. Η Μαντλέν πλησιάζει τον Ζορζ με μια τελευταία προσπάθεια να τον μεταπείσει.]

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Με πάθος, αλλά χωρίς θεατρινισμό· προσπαθεί να του δείξει ένα κοινό μέλλον.]* Ζορζ, άκουσέ με. Πίστεψέ με. Ο πατέρας μου ήταν εργάτης. Και ο παππούς μου το ίδιο. Είμαι δυνατή. Θα κάνω τον Μισέλ ν' αλλάξει, θα δουλέψει. Άρχισε κιόλας ν' αλλάζει. *[Επιμένει, με αυξανόμενη βεβαιότητα.]* Το δικό σας περιβάλλον τού δίνει μονάχα παραδείγματα ακαταστασίας και τεμπελιάς. Ύστερα από λίγο καιρό θα έχετε ξεχάσει την πίκρα σας και θα ξέρετε πως τον κάνετε ευτυχισμένο.

ΖΟΡΖ *[Ξερά, σαν να κλείνει τη συζήτηση.]* Η μητέρα του δεν θα δεχόταν.

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Αγανακτισμένη· απευθύνεται πια στον πατέρα και όχι στον παλιό εραστή.]* Μα λοιπόν, είστε εχθροί του;

ΖΟΡΖ Αυτό λένε για τους γονείς που δεν αφήνουν τα παιδιά τους να σκαρφαλώνουν στα δέντρα. *[Την πιέζει, τονίζοντας κάθε «πρέπει».]* Χρυσό μου, κορίτσι, πρέπει να μας δώσεις τον Μισέλ! Πρέπει να κατασκευάσεις αυτό το τρίτο πρόσωπο. Πρέπει να διαλέξεις ανάμεσα σ' αυτό το ψέμα και την αλήθεια, που αλλιώς θα τη μάθει από μένα.

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Με οργή.]* Μα αυτό είναι άτιμο! Άτιμο!

ΖΟΡΖ *[Σκληρά, με το πρόσχημα της πατρικής ευθύνης.]* Κάνω το καθήκον μου.

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Ανεβάζει τη φωνή.]* Είστε τρελός!

ΖΟΡΖ *[Ακαριαία.]* Είμαι πατέρας.

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Ορμά ένα βήμα προς το μέρος του· η κατηγορία ξεσπά χωρίς αυτοσυγκράτηση.]* Λέτε ψέματα! Το κάνετε από εγωισμό και μόνο. Δεν είστε πατέρας. Είστε ένας άντρας που τον παράτησαν και εκδικείται!

ΖΟΡΖ *[Απειλητικά, προσπαθεί να την ανακόψει.]* Σου απαγορεύω...

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Δεν υποχωρεί.]* Ναι! Ναι! Είστε ψεύτης! Ψεύτης και εγωιστής! *[Παγωμένα.]* Το προτιμώ αυτό. *[Σχεδόν κατά πρόσωπο· η φωνή της τρέμει από αγανάκτηση.]* Αλλά μη μου μιλήσετε πια για σας και το παιδί σας! Νομίζετε πως εκδικείστε εμένα. Στ' αλήθεια όμως εκείνον εκδικείστε. Δεν σας νοιάζει αν θα 'ναι ευτυχισμένος ή δυστυχισμένος. Ζηλεύετε και δεν λογαριάζετε παρά μονάχα το συμφέρον σας!

ΖΟΡΖ *[Κοιτάζει προς τη σκάλα· ο εκβιασμός γίνεται τελεσίγραφο.]* Μας μένουν λίγα λεπτά ακόμη. Το απαιτώ: ή θα παίξεις στην κωμωδία ή θα μιλήσω.

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Τον προκαλεί, αποφασισμένη για μια στιγμή.]* Μιλήστε!

ΖΟΡΖ *[Κάνει κίνηση σαν να πρόκειται να καλέσει τους άλλους.]* Πάει καλά. Το σκέφτηκες όμως σοβαρά τι θα προκαλέσει η ομολογία μου;

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Τον σταματά έντρομη· η αντίστασή της καταρρέει.]* Όχι! Όχι! Όχι, να μη μιλήσετε! Αν δεν ξέρει την αλήθεια και μ' αφήσει, θα μου μένει ακόμα μια ελπίδα. Μα αν την ξέρει, τότε δεν θα 'χω να περιμένω πια τίποτα.

ΖΟΡΖ *[Σαν να προσφέρει βοήθεια, ενώ επιβάλλει το σχέδιό του.]* Εμπρός λοιπόν. Θα σε βοηθήσω κι εγώ.

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Χαμηλόφωνα, σχεδόν χωρίς φωνή.]* Είναι απαίσιο.

ΖΟΡΖ *[Ο θυμός γίνεται πληγωμένη εξομολόγηση· παύση πριν από το «τελευταίο».]* Και δεν ήταν τάχα απαίσιο να ακούω χτες τον Μισέλ να μου λέει πως σ’ αγαπάει, πως είσαι ερωμένη του, και εμένα να με αποκαλεί «ο γέρος της»;

ΜΑΝΤΛΕΝ Ήταν τόσο περήφανος για σας, για τα νιάτα σας.

ΖΟΡΖ Εσύ ήσουν τα νιάτα μου. Και το τελευταίο μου ατού. *[Επανέρχεται απότομα στον εκβιασμό.]* Λοιπόν, θα κάνεις όπως είπαμε;

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Με το κεφάλι χαμηλωμένο.]* Ναι.

ΖΟΡΖ *[Πλησιάζει επιτακτικά.]* Το ορκίζεσαι;

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Σχεδόν ψιθυριστά.]* Ναι.

ΖΟΡΖ *[Της υπαγορεύει τον όρκο.]* Στη ζωή του Μισέλ;

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Με δυσκολία, σαν να προφέρει καταδίκη.]* Ναι…

ΖΟΡΖ Το ορκίζομαι…

ΜΑΝΤΛΕΝ Στη ζωή του…Μισέλ. *[Κοιτάζει επιτέλους τον Ζορζ κατάματα.]* Είστε ένα τέρας!

ΖΟΡΖ *[Με ψυχρή αυτοδικαίωση.]* Θέλω απλώς και μόνο να προστατέψω τον γιο μου από την παγίδα όπου έπεσα ο ίδιος.

[Ο Ζορζ στρέφεται προς τη σκάλα και αρχίζει να ανεβαίνει. Η Μαντλέν τον ακολουθεί με το βλέμμα, απελπισμένη.]

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Τον καλεί πίσω, χωρίς αποτέλεσμα.]* Ζορζ, Ζορζ, σε ικετεύω! Ακόμα ένα λεπτό!

ΖΟΡΖ *[Φωνάζει από τη σκάλα προς τους άλλους.]* Ποιο το όφελος; Μισέλ, Υβόν, Λεονία! Ελάτε!

ΜΑΝΤΛΕΝ Ζορζ! Μισέλ, Μισέλ, ω Μισέλ!

ΣΚΗΝΗ ΟΓΔΟΗ — Μαντλέν, Ζορζ, Υβόν, Λεονί, Μισέλ

[Ο Ζορζ απομακρύνεται προς τον επάνω χώρο· η Υβόν, η Λεονί και ο Μισέλ κατεβαίνουν. Η Μαντλέν μένει απομονωμένη, με το πρόσωπο σφιγμένο από τον φόβο.]

ΜΙΣΕΛ [*Με χαρούμενη διάθεση.]* Είναι άντρας, γυναίκα, φυτό ή ιστορικό πρόσωπο**;**

ΖΟΡΖ Μισέλ, είμαι υποχρεωμένος να σου προξενήσω λύπη.

ΜΙΣΕΛ *[Με χαρούμενη ανυπομονησία, που σβήνει μόλις βλέπει τη Μαντλέν.]* Λύπη; Μαντλέν, τι έχεις;

ΖΟΡΖ *[Σοβαρός, κρατά τον έλεγχο της αφήγησης.]* Παιδί μου, με τη φίλη σου είχαμε μια μικρή συζήτηση, γεμάτη εκπλήξεις.

ΜΙΣΕΛ *[Αμήχανα, με ένα τελευταίο χαμόγελο.]* Δεν μπορεί να σου είπε περισσότερο απ’ όσα σου είπα εγώ;

ΖΟΡΖ *[Κοφτά, παρατηρεί την αντίδρασή του.]* Μου εξομολογήθηκε πως δεν είσαι ο μόνος.

ΜΙΣΕΛ *[Στρέφεται προς τη Μαντλέν, ζητώντας επιβεβαίωση.]* Μα αύριο όμως όλα θα έχουν αλλάξει. Η ίδια λυπάται πιο πολύ απ’ όλους μας γι’ αυτή την αργοπορία. Δεν είναι έτσι, Μαντλέν;

ΖΟΡΖ *[Απαλά στην αρχή· στήνει την παγίδα μεθοδικά.]* Θα μου επιτρέψεις να μιλήσω εγώ αντί γι’ αυτήν. Της το υποσχέθηκα. Τον άνθρωπο αυτόν που σου ανέφερε και η ίδια είναι έτοιμη να τον θυσιάσει. Μένει ο άλλος.

ΜΙΣΕΛ *[Αιφνιδιασμένος.]* Ποιος άλλος;

ΖΟΡΖ *[Με μετρημένη έμφαση.]* Νόμιζες πως είσαστε δυο μονάχα. Κι όμως, είσαστε τρεις.

ΜΙΣΕΛ *[Κοιτάζει διαδοχικά τον πατέρα του και τη Μαντλέν.]* Μα για ποιον τρίτο μιλάτε;

ΖΟΡΖ *[Πατρικός τόνος, που κρύβει την απειλή.]* Πρέπει να το πάρεις ανρίκια, Μισέλ. Είσαι πολύ νέος και δεν ξέρεις τις γυναίκες ούτε τη ζωή. Η κοπέλα αυτή είναι ερωτευμένη…

ΜΙΣΕΛ *[Αυθόρμητα, βέβαιος.]* Με μένα.

ΖΟΡΖ *[Με τεχνητή συμπόνια.]* Με σένα, ναι, δεν λέω όχι. Αλλά είναι σκλάβα ενός άλλου. Ενός ανθρώπου που κρύβεται, που την τρομοκρατεί, που της ρυθμίζει τη ζωή της, που δεν εγκρίνει τον έρωτά σας…και…

ΜΙΣΕΛ *[Εκρήγνυται και στρέφεται στη Μαντλέν, που δεν απαντά.]* Ψέματα! Ανοησίες! Μίλησε, Μαντλέν! Εγώ ξέρω τη ζωή της Μαντλέν από το άλφα ως το ωμέγα. Λες ψέματα!

ΥΒΟΝ Μισέλ!

ΜΙΣΕΛ *[Την πλησιάζει με απελπισμένη ικεσία.]* Μαντλέν, Μαντλέν! Σώσε με! Σώσε μας! Πες τους πως λένε ψέματα, Μαντλέν! Διώχ’ τους!

ΖΟΡΖ *[Σχεδόν καθησυχαστικά, αλλά αμείλικτα.]* Είναι φυσικό να σου ’ρθει ταμπλάς. Δεν συλλογίστηκες όμως, μικρέ μου, πως την έβλεπες πολύ λίγο; Πως ήταν λεύτερη τις νύχτες;

ΜΙΣΕΛ *[Οι ερωτήσεις διαδέχονται η μία την άλλη χωρίς ανάσα.]* Μα ποιος; Ποιος; Πού; Πώς;

ΖΟΡΖ *[Συνεχίζει το κατασκευασμένο ψέμα.]* Ω, είναι μια παλιά ιστορία. Τον υπακούει σαν υπνωτισμένη, τον ακολουθεί παντού.

ΜΙΣΕΛ *[Ορμά προς τη Μαντλέν, εκτός εαυτού.]* Αν αυτό είναι αλήθεια, θα της σπάσω τα μούτρα!

ΥΒΟΝ *[Τον εμποδίζει να πλησιάσει.]* Μισέλ! Τρελάθηκες; Θα χτυπήσεις μια γυναίκα;

ΜΙΣΕΛ *[Με βίαιο ξέσπασμα, που αμέσως μεταστρέφεται.]* Θα τη χαστουκίσω! Αυτό της αξίζει, ένα χαστούκι!

[Ο Μισέλ καταρρέει συναισθηματικά και χαμηλώνει μπροστά στη Μαντλέν, αναζητώντας στο πρόσωπό της μια διάψευση.]

ΜΙΣΕΛ *[Από την οργή περνά στην τρυφερότητα και ξανά στον πανικό.]* Μαντλέν, μικρό μου λουλούδι, συγχώρεσέ με. Το ξέρω πως λένε ψέματα, πως θέλουνε μονάχα να με δοκιμάσουν. Μίλα, σ’ εξορκίζω! Θεέ μου, Θεέ μου, θα τρελαθώ! Ποιος είναι; Ποιος;

ΖΟΡΖ *[Με χαμηλή, επίμονη φωνή.]* Λέει πως δεν τον ξέρεις. Πως είναι αδύνατον να τον ξέρεις.

ΜΙΣΕΛ *[Στρέφεται στη μητέρα του και την αγκαλιάζει.]* Υβόν μου…Μια γριά με κίτρινα μαλλιά. Κι εγώ που σου μίλησα άσχημα, που σχεδόν σε χτύπησα… Μαμά!

ΥΒΟΝ *[Τον περιβάλλει με τα χέρια της· η παρηγοριά κρύβει ανακούφιση που τον ξανακερδίζει.]* Οι γονείς ξέρουν, χρυσό μου. Φαίνονται γελοίοι, ανυπόφοροι, ενοχλητικοί, αλλά ξέρουν. Έλα, έλα, σου μένει η φτωχιά σου η μανούλα. Έλα, έλα.

ΜΙΣΕΛ *[Αποσπάται από την Υβόν και ξαναστρέφεται προς τη Μαντλέν.]* Για τελευταία φορά, Μαντλέν, απάντησέ μου! Είναι ένας εφιάλτης και θα ξυπνήσω. Δεν είναι έτσι; Έλα, ξύπνησέ με, Μαντλέν!

ΥΒΟΝ *[Τον συγκρατεί.]* Ησύχασε, παιδί μου.

ΜΙΣΕΛ *[Αναπνέει δύσκολα· δείχνει τον επάνω χώρο.]* Να ησυχάσω; Εγώ περίμενα εκεί πάνω και φανταζόμουν πως όλα θα τελείωναν με φιλιά και δάκρυα. Κι αντί γι’ αυτό βρίσκω το όνειρό μου γκρεμισμένο!

ΥΒΟΝ *[Σχεδόν άηχη· επιχειρεί να μιλήσει.]* Μισέλ…

ΜΙΣΕΛ *[Με απόγνωση που μετατρέπεται σε επίθεση.]* Κι αυτή μήτε τολμάει ν' ανοίξει το στόμα της! Μήτε τολμάει να μου μιλήσει!

ΥΒΟΝ *[Με επίσημο, σχεδόν διδακτικό ύφος.]* Μισέλ, δείξε μεγαλοψυχία. Η δεσποινίς θα μπορούσε να συνεχίσει την κωμωδία, να ξεγελάσει τον πατέρα σου, να εισχωρήσει στο σπίτι μας και να σε εκθέσει σε εκβιασμούς και σε δημόσια σκάνδαλα. Ήταν ηθικό από μέρους της που μας ειδοποίησε εγκαίρως. *[Απευθύνεται στη Μαντλέν, χωρίς να αντιλαμβάνεται τη συντριβή της.]* Δεσποινίς, σας εκφράζω την ευγνωμοσύνη μου. Αν κάποια μέρα…

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Ξεσπά, καλύπτοντας το πρόσωπό της.]* Φτάνει! Φτάνει! Φτάνει! Δεν μπορώ πια!

[Η Μαντλέν τρέχει προς τη σκάλα, ανεβαίνει παραπατώντας και εξαφανίζεται προς τον επάνω χώρο· ακούγεται δυνατό κλείσιμο πόρτας.]

ΜΙΣΕΛ *[Πάει να τρέξει πίσω της.]* Μαντλέν! Μαντλέν!

ΥΒΟΝ *[Τον σταματά.]* Άφησέ την.

ΜΙΣΕΛ *[Αδειασμένος από δυνάμεις.]* Πάρτε με από δω. Σώστε με. Θέλω να κλειστώ στο δωμάτιό μου, να βρω καταφύγιο στο σπίτι μας.

ΥΒΟΝ *[Με υπερβολική μητρική στοργή.]* Έλα, δεν θα σε ενοχλήσει κανείς. Θα σε νανουρίσουμε.

ΜΙΣΕΛ *[Πικρά.]* Δεν έπρεπε να 'χα αφήσει το τσαντίρι. Οι άνθρωποι είναι φριχτοί.

ΥΒΟΝ *[Τον χαϊδεύει.]* Όχι όλοι, Μισέλ.

ΜΙΣΕΛ *[Κοιτάζει γύρω του με πικρή ειρωνεία.]* Όλοι! Είδες την τάξη, ε, Λεό; Εδώ μέσα βρίσκει ο άνθρωπος όλες του τις ανέσεις.

[Η Μαντλέν εμφανίζεται ξανά στην κορυφή της σκάλας. Με δυσκολία στέκεται όρθια.]

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Με σβησμένη φωνή.]* Σας παρακαλώ, φύγετε.

ΜΙΣΕΛ *[Σκληρός, σχεδόν παραληρηματικός σαρκασμός.]* Βέβαια! Το νούμερο τρία ανυπομονεί. Και να τολμήσει αυτή η γυναίκα να μου πει πως αγαπάει τον αριθμό δύο! Τι μεγάλη καρδιά! Έχει θέση για όλο τον κόσμο!

ΥΒΟΝ Μισέλ, χρυσό μου…

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Τείνει τα χέρια προς το μέρος του, αλλά χάνει τις δυνάμεις της.]* Φύγετε… Φύγετε!

[Η Μαντλέν σωριάζεται σε ένα σκαλοπάτι. Η Λεονί σπεύδει προς το μέρος της. Ο Ζορζ απομακρύνεται διακριτικά προς τον διάδρομο.]

ΛΕΟΝΙ: Δεσποινίς! Δεσποινίς!

ΜΙΣΕΛ *[Απότομα, χωρίς να την κοιτάζει.]* Άσ' την Λεό, παίζει μελόδραμα. Άσ' την να λιποθυμήσει.

ΥΒΟΝ *[Με ελαφρά επίπληξη.]* Μην είσαι σκληρός. Μπορούσε να μην είχε μιλήσει.

ΣΚΗΝΗ ΕΝΑΤΗ — Υβόν, Λεονί, Μισέλ

ΜΙΣΕΛ *[Παρατηρεί την αποχώρηση του Ζορζ.]* Πού πάει ο μπαμπάς;

ΛΕΟΝΙ *[Στεγνά, προσπαθεί να αποκαταστήσει την ψυχραιμία.]* Αντιπαθεί αυτές τις σκηνές. Και γι' αυτό το 'στριψε αλά Γαλλικά.

ΥΒΟΝ *[Τον πλησιάζει και τον στηρίζει.]* Καλύτερα, Μικ. Μικ, παιδί μου, τρέμεις!

ΜΙΣΕΛ *[Αρνείται μηχανικά.]* Τι λες; Κάθε άλλο.

ΥΒΟΝ *[Του προσφέρει το μπράτσο της και τον οδηγεί προς την έξοδο.]* Ναι, ναι, τρέμεις. Πιάσε με απ' το μπράτσο, αγάπη μου. Θα κατέβουμε μαζί τη σκάλα σαν δυο σακάτηδες. *[Σταματά και κοιτάζει τη Μαντλέν.]* Λεό! Δεν κάνει να τ' αφήσουμε μόνο του το κορίτσι σε τέτοια κατάσταση.

ΛΕΟΝΙ Πάρ' τον εσύ, πήγαινε στο σπίτι. Εγώ θα μείνω ένα λεπτό. Σ' ευχαριστώ, Λεό.

[Η Υβόν και ο Μισέλ φεύγουν. Ακούγεται η πόρτα να κλείνει. Η Λεονί μένει μόνη με τη Μαντλέν.]

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ - Μαντλέν, Λεονί

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Φωνάζει προς την πόρτα, μισολιπόθυμη.]* Μισέλ! Μισέλ! Γλυκέ μου, Μισέλ!

ΛΕΟΝΙ *[Σκύβει δίπλα της και τη συγκρατεί.]* Έλα, έλα. Είμαι εγώ κοντά σου. Ησύχασε.

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Με λυγμούς, αδυνατεί να ολοκληρώσει τη σκέψη της.]* Ω, κυρία... Ω, κυρία, κυρία...

ΛΕΟΝΙ *[Σταθερά και προστατευτικά.]* Έλα, έλα, έλα, έλα, μην κάνεις έτσι.

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Προσπαθεί να μιλήσει ανάμεσα στους λυγμούς.]* Όχι, κυρία, εσείς δεν ξέρετε...

ΛΕΟΝΙ *[Τη διακόπτει με ήρεμη βεβαιότητα.]* Πώς... Πώς...Πως... Τα μάντεψα όλα.

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Σηκώνει το βλέμμα.]* Τι;

ΛΕΟΝΙ *[Χαμηλώνει τη φωνή· την κοιτάζει στα μάτια.]* Μάντεψα, πως το νούμερο δύο και ο πατέρας του Μισέλ ήταν το ίδιο πρόσωπο.

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Αποσβολωμένη.]* Μα πώς μπορέσατε;

ΛΕΟΝΙ *[Με οδυνηρή σαφήνεια· δεν θριαμβολογεί για τη διορατικότητά της.]* Για να μην το καταλάβει κανένας, θα 'πρεπε να 'ναι στραβός, θεόστραβος, σαν την αδελφή μου και τον Μισέλ. Η σκηνή ήταν φριχτή. Και το νούμερο τρία είναι παραμύθι. Θέλω να πω, δεν υπάρχει.

ΜΑΝΤΛΕΝ Όχι.

ΛΕΟΝΙ Υπάρχει;

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Σαν να μην μπορεί να το πιστέψει ακόμη.]* Όχι, κυρία, δεν υπάρχει. Αλλά ο Μισέλ δέχτηκε αυτή τη γελοία ιστορία δίχως δισταγμό, δίχως να τη βρει εξωφρενική.

ΛΕΟΝΙ *[Προσεκτικά, συναρμολογεί τα γεγονότα.]* Ευτυχώς. Αν ήταν άξιος να σκεφτεί, να καταλάβει το δεύτερο μέρος της ιστορίας, θα υπήρχε φόβος να καταλάβει και το πρώτο. Ο Ζορζ σάς φοβέρισε πως θα τ' αποκαλύψει, δεν είναι έτσι;

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Με εξάντληση, ξαναζεί τον εκβιασμό.]* Μάλιστα.

ΛΕΟΝΙ Και θα το 'κανε.

ΜΑΝΤΛΕΝ Με φοβέρισε, με τυράννησε. Ήθελε να γιατρέψει τον Μισέλ, έτσι μου είπε.

ΛΕΟΝΙ *[Αυστηρά· η αγανάκτησή της αφορά τον Ζορζ.]* Υπάρχουν όμως όρια.

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Συγκινημένη από την πρώτη ένδειξη συμπαράστασης.]* Σας ευχαριστώ. Δεν ήξερα, δεν ήλπιζα...

ΛΕΟΝΙ *[Της παίρνει το χέρι· η ειρωνεία δίνει τη θέση της σε ειλικρινή εκτίμηση.]* Μ' αρέσετε πολύ. Με κερδίσατε. Δεν το περίμενα, γιατί ήμουνα βέβαιη πως μήτε ο Μισέλ μήτε ο Ζορζ ήταν άξιοι να διαλέξουν

μια γυναίκα. Αν είχαμε βρεθεί σήμερα σ' ένα ακατάστατο σπίτι, σ' ένα δεύτερο τσαντίρι, θα κερδίζατε ίσως την υποστήριξή της Υβόν, μα θα χάνατε τη δική μου. *[Με ένα μικρό, αποφασιστικό χαμόγελο.]* Τώρα έχω την επιθυμία να γίνω συνένοχός σας. Θα κάνουμε τη συμμαχία της τάξης εναντίον της αταξίας.

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Παραιτημένη.]* Και για ποιο λόγο; Τώρα όλα τελείωσαν. Ίσως όμως και να είναι το σωστό, να μην είμαι φτιαγμένη για το δικό σας περιβάλλον.

ΛΕΟΝΙ *[Την ανασηκώνει ελαφρά για να την κάνει να προσέξει.]* Ποιο περιβάλλον; Αστειεύεσαι; Άκουσέ με, Μαντλέν.

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Σχεδόν άψυχα.]* Νιώθω σαν πεθαμένη.

ΛΕΟΝΙ *[Σταθερά, σαν να ανακοινώνει ένα σχέδιο.]* Θέλεις να σ' αναστήσω; Εμπρός, θα μ' ακούσεις; Αύριο στις πέντε θα 'ρθεις στο τσαντίρι.

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Δεν πιστεύει στ' αυτιά της.]* Στο τσαντίρι;

ΛΕΟΝΙ *[Διευκρινίζει.]* Στο σπίτι μας.

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Με ξαφνικό φόβο.]* Εγώ;

ΛΕΟΝΙ *[Αποφασιστικά.]* Εσύ!

ΜΑΝΤΛΕΝ Δεν το λέτε σοβαρά. Μα θα με διώξουν!

ΛΕΟΝΙ *[Στοχαστικά· μια σπάνια εξομολόγηση.]* Όχι, όχι, Μαντλέν. Υπάρχουν στιγμές που εκδικούμαι τον έρωτα, που μου φέρνει φρίκη. Υπάρχουν όμως και στιγμές που με συγκινεί, και τότε με κερδίζει. Ποτέ δεν ξέρει κανείς τι γίνεται μέσα μας, μικρή μου Μαντλέν. *[Με πικρό αυτοσαρκασμό.]* Είμαι κι εγώ ένα απίθανο φρούτο από αυτή την οικογένεια των γύφτων και των τρεχαγύρευε. Μας οδηγεί μια σκοτεινή δύναμη που κρύβεται μέσα μας. Μην προσπαθήσεις να με καταλάβεις.

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Επιστρέφει ο τρόμος.]* Μα ο Ζορζ θα μιλήσει.

ΛΕΟΝΙ *[Απόλυτα βέβαιη.]* Δεν θα πει λέξη. Στο υπόσχομαι.

ΜΑΝΤΛΕΝ Είναι σωστό τέρας! Μου ορκίστηκε...

ΛΕΟΝΙ *[Χωρίς να τον αθωώνει, εξηγεί την ανωριμότητά του.]* Όχι, μικρή μου. Ο Ζορζ είναι ένα παιδί, ένας ακαταλόγιστος. Μπορεί να κάνει το τρομερότερο κακό δίχως να πάρει χαμπάρι.

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Με βαθιά συγκίνηση.]* Ω, κυρία! Πώς θα μπορέσω να σας ευχαριστήσω;

ΛΕΟΝΙ *[Σκεπτική, περισσότερο προς τον εαυτό της.]* Όχι, όχι, όχι, όχι, όχι ευχαριστίες, κορίτσι μου. Στις μεγάλες καταστροφές, εκείνοι που δεν είναι άξιοι να σώσουν ούτε τον εαυτό τους μπορεί να σώσουν μια ολόκληρη βάρκα που βουλιάζει. Ξέρει όμως ποτέ κανείς ποιον βοηθάει; *[Παύση· η ερώτηση μένει ανοιχτή.]* Ξέρει ποτέ κανείς τι μπορεί να κάνει σαν βουλιάζει το βαπόρι; Ξέρουμε πού τελειώνει το καλό που κάνουμε στους άλλους και πού αρχίζει το καλό που κάνουμε στον εαυτό μας;

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Με ευγνωμοσύνη.]* Έχετε καλή καρδιά.

ΛΕΟΝΙ *[Επανέρχεται στο γνώριμο πρακτικό ύφος της.]* Καλή; Όχι. Έχω μια καρδιά σαν όλο τον κόσμο. Και μισώ την ακαταστασία. Η ακαταστασία που δημιούργησε εδώ πέρα ο Ζορζ μού φέρνει αηδία. Πρέπει να πλύνουμε, να σιδερώσουμε, να συγυρίσουμε όλα τ' άπλυτα. *[Με ήρεμη επιμονή.]* Έλα αύριο.

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Διστάζει.]* Μα...

ΛΕΟΝΙ *[Επιτακτικά, αλλά με προστατευτική πρόθεση.]* Δεν έχει μα! Στις πέντε. Είναι διαταγή. Ορκίσου το στη ζωή του Μισέλ.

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Συγκινημένη, με ανανεωμένη ελπίδα.]* Να.

ΛΕΟΝΙ Ορκίζομαι.

ΜΑΝΤΛΕΝ Στη ζωή…

ΛΕΟΝΙ Του Μισέλ.

ΜΑΝΤΛΕΝ Του Μισέλ.

[Η Λεονί την αποχαιρετά και φεύγει. Η Μαντλέν μένει πίσω, εξαντλημένη αλλά με μια πρώτη αίσθηση ελπίδας. Τέλος της δεύτερης πράξης.]

ΠΡΑΞΗ ΤΡΙΤΗ — Το δωμάτιο της Υβόν

[Το ίδιο δωμάτιο της πρώτης πράξης. Αρχικά επικρατεί ημίφως· το φως αυξάνεται σταδιακά. Έχει περάσει χρόνος από τη συνάντηση στο σπίτι της Μαντλέν.]

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ — Λεονί, Ζορζ

[Ο Ζορζ μπαίνει από την πίσω πόρτα. Η Λεονί τον περιμένει, συγκρατώντας την ανησυχία της.]

ΛΕΟΝΙ *[Χαμηλόφωνα, με ένταση.]* Τι νέα, Ζορζ;

ΖΟΡΖ *[Εξαντλημένος, αποφεύγει να τη δει.]* Τα ίδια.

ΛΕΟΝΙ Πως είναι ο Μισέλ;

ΖΟΡΖ Τα ίδια. Προτιμώ να μη μένω πια στο σπίτι.

ΛΕΟΝΙ *[Η εικόνα της οδύνης του Μισέλ τη συγκλονίζει, αλλά προσπαθεί να μείνει πρακτική.]* Κι εμένα μου είναι αδύνατον να μείνω στο δωμάτιό μου. Τον ακούω μέσα από τον τοίχο να βογκάει και να χτυπάει τη γροθιά του στο πάτωμα. Αν χάσω κι εγώ ολότελα την ψυχραιμία μου, τότε βράσε ρύζι…

ΖΟΡΖ Πνίγεται κανένας εδώ μέσα.

ΛΕΟΝΙ *[Σύντομα.]* Η Υβόν είναι με τον Μισέλ.

ΖΟΡΖ *[Σπάει η φωνή του.]* Αδύνατον να του πάρει λέξη. Δεν τον είχα ικανό για μια λύπη τόσο άγρια. Όσο συλλογιέμαι τι προσπάθεια πρέπει να κάνω εγώ για να πνίξω αυτή τη λύσσα της καρδιάς που δεν τελειώνει!

ΛΕΟΝΙ *[Με συμπόνια για τον Μισέλ.]* Είναι η πρώτη φορά που είναι ερωτευμένος και υποφέρει.

ΖΟΡΖ *[Πικρός σαρκασμός.]* Φυσικά! Αυτοί που ξέρουν να συγκρατιούνται δεν είναι άξιοι της λύπης σας.

ΛΕΟΝΙ *[Με ειλικρίνεια, αλλά και αδιαπραγμάτευτη ηθική αυστηρότητα.]* Ζορζ, κανένας στον κόσμο δεν σε νιώθει και δεν σε πονάει πιο πολύ από μένα. Αρνιέμαι όμως να συγκρίνω τον πόνο σου, όσο σκληρός κι αν είναι, με τον πόνο αυτού του παιδιού, που δεν έχει μάθει ακόμα τι θα πει δυστυχία. *[Η ζήλια του για τη μητρική κυριαρχία της Υβόν γίνεται εμφανής.]* Και που από χθες το μεσημέρι…

ΖΟΡΖ Έχει την Υβόν.

ΛΕΟΝΙ Δεν είσαι καλά.

ΖΟΡΖ Μπορεί να μην της μιλάει, μα είναι γαντζωμένος απάνω της. Το ένστικτο, βλέπεις. Και η Υβόν θριαμβεύει. Τον ξαναβρήκε, ξαναβρήκε τον γιο της. Το λέει και το ξαναλέει όλη την ώρα. Και για τη δική μου την περίπτωση παίρνει ένα ύφος αφηρημένο και λέει: «Είναι η τιμωρία σου, φτωχέ μου Ζορζ, η τιμωρία σου». Ξαναγυρίζω σ’ αυτήν κι εκείνη έτσι με υποδέχεται.

ΛΕΟΝΙ *[Με ειρωνεία που αποκαλύπτει την οξύτητα της κατάστασης.]* Έπρεπε να το περιμένεις πως δεν θα της έκανε εντύπωση αυτή η ιστορία. Ένας πατέρας κι ένας γιος να συναντάνε την ίδια γυναίκα, και να παίζουν κρυφτό δίχως να το ξέρουν - είναι από τα συνηθισμένα πράγματα στο φεγγάρι. Όσο για την τιμωρία, μπορεί να 'χει και δίκιο.

ΖΟΡΖ *[Εκρήγνυται.]* Να πάρει η ευχή! Τιμωρία για ποιο πράγμα;

ΛΕΟΝΙ *[Σταθερά, χωρίς περιστροφές.]* Χτες, όταν φύγατε, έμεινα μόνη μου μ' αυτή τη μικρή. Μιλήσαμε κάμποσο, όσο δηλαδή της το επέτρεπε η κατάστασή της.

ΖΟΡΖ Και λοιπόν;

ΛΕΟΝΙ Ζορζ, αυτό που έκανες είναι φρικαλέο.

ΖΟΡΖ *[Παγώνει.]* Ξαναπές το.

ΛΕΟΝΙ *[Τον κοιτάζει σταθερά.]* Είπα ότι αυτό που έκανες είναι φρικαλέο.

ΖΟΡΖ *[Εξοργισμένος, προσπαθεί να της μεταθέσει την ευθύνη.]* Αυτό που έκανα; Μα, Λεό, εσύ δεν με συμβούλεψες; Εσύ δεν επινόησες όλο αυτό το παιχνίδι;

ΛΕΟΝΙ *[Αυστηρά· κόβει κάθε απόπειρα δικαιολογίας.]* Σε συμβουλεύω να μην επαναλάβεις ποτέ αυτό που είπες. Να μην το ξαναπείς ούτε στον εαυτό σου. Να μην ξαναπείς, ακόμα κι αν δεν σ' άκουσε ψυχή, κάτι που έστω και να μοιάζει μ' αυτό που είπες.

ΖΟΡΖ Είναι άνω ποταμών!

ΛΕΟΝΙ *[Αναγνωρίζει το δικό της σφάλμα· στοχαστική, χωρίς να αποποιείται την ευθύνη.]* Εκείνο που ένιωθα, εκείνο που έβλεπα εδώ, δεν το βλέπω πια και δεν το νιώθω. Το είχε παραμορφώσει το σεληνόφως του τσαντιριού. Μακραίνει τις σκιές, γητεύει τα πράγματα. Έπεσα θύμα, τ' ομολογώ. *[Με ειλικρινή αυτοκριτική.]* Δεν θεωρούσα την ιστορία σας πραγματική και, ξέροντας πως εσύ και ο Μισέλ είστε ανίκανοι να διαλέξετε μια γυναίκα, φανταζόμουν την κοπέλα αυτή σαν μια καρακάξα που σας σέρνει από τη μύτη. Έκανα λάθος. Με συγχωρείς.

ΖΟΡΖ *[Δύσπιστος και αμυντικός.]* Η Μαντλέν σε τύλιξε.

ΛΕΟΝΙ *[Ήρεμα, με τρυφερή έμφαση στο «δυστυχισμένο».]* Δεν με τύλιξε, καλέ μου Ζορζ. Η Μαντλέν είναι ένα παιδί, ένα δυστυχισμένο παιδί.

ΖΟΡΖ *[Προσπαθεί να επαναφέρει την κατηγορία.]* Ωραία! Η νεαρή αυτή απατάει εμένα με τον Μισέλ και τον Μισέλ με...

ΛΕΟΝΙ *[Τον διακόπτει αμέσως.]* Έλα δα! Θα πιστέψεις τώρα κι εσύ στο φάντασμα που δημιούργησες;

ΖΟΡΖ *[Μισοειρωνικά, αφήνει την υποψία μετέωρη.]* Καλά, το δημιούργησα. Ποιος ξέρει όμως... *[Διστακτικά· προσπαθεί να διατηρήσει την υποψία του.]* Ίσως και να μην το δημιούργησα εντελώς. Μια γυναίκα που μπορεί να...

ΛΕΟΝΙ *[Τον διακόπτει απότομα· απαιτεί εντιμότητα.]* Δεν θα αρχίσεις τώρα να πιστεύεις αυτό το φοβερό πράγμα μόνο και μόνο επειδή σε συμφέρει. Πρέπει να φερθείς τίμια. *[Σαν να ξαναβλέπει μπροστά της την επίσκεψη στη Μαντλέν.]* Ξανάδα καθαρά την εικόνα με τη φαντασία μου: τους τρεις μας να πηγαίνουμε επίσκεψη σ' αυτή τη νέα κοπέλα, με τις παλιές μας συνήθειες, τον εγωισμό μας, τις μανίες μας, τις προλήψεις και την πίκρα μας, για να αλυσοδέσουμε τα νιάτα, τη χαρά, το μέλλον, την τάξη.

ΖΟΡΖ *[Με πικρή ειρωνεία.]* Με την τάξη, σ' έκοψε.

ΛΕΟΝΙ *[Απορρίπτει την ειρωνεία του· βιάζεται να επανορθώσει.]* Θα καταλάβεις τέλος πάντων πως δεν έχει σημασία αν με έκοψε ή όχι. Σημασία έχει να διορθωθεί εγκαίρως το κακό που έκανα.

ΖΟΡΖ Αααααα

ΛΕΟΝΙ Με τα νεύρα που έχω δεν ξέρω τι λέω. Ήθελα να πω το κακό που κάνατε, που κάναμε, που έκανε η δυστυχισμένη η Υβόν χωρίς να το καταλάβει.

ΖΟΡΖ *[Αναστατωμένος· αντιστέκεται στην πρόταση.]* Ξανά το χθεσινό πείραμα; Α, όχι, όχι, βγάλ' το απ' το νου σου. *[Επιτακτικά, χωρίς να υψώνει τη φωνή.]* Βγάλ' το απ' το νου σου, χρυσή μου, Λεό. Ποτέ!

ΛΕΟΝΙ Κάνε αυτή τη θυσία. Είναι απαραίτητο να θυσιάζεται κανένας καμιά φορά. Είναι υγιεινή της ψυχής. Πρέπει!

ΖΟΡΖ *[Σαρκαστικά.]* Τώρα βλέπω υιοθετείς το ύφος της Υβόν.

ΛΕΟΝΙ *[Δεν αφήνει το αστείο να διακόψει την επιχειρηματολογία της.]* Μη χωρατεύεις. Πρέπει να σε πείσω. Κι εσύ πρέπει να πείσεις την Υβόν. Πρέπει να πληρώσεις πρώτα, κι αυτή να πληρώσει.

ΖΟΡΖ *[Επιθετικά· στρέφει τη μομφή στη Λεονί.]* Κι εσύ; Κι εσύ που κορδώνεσαι σαν δικαστής και ζητάς από όλους να πληρώσουν, μήπως θα θυσιαστείς καθόλου σ' αυτή τη βρωμοϊστορία; Θυσιάστηκες εσύ ποτέ σου;

ΛΕΟΝΙ *[Με μια παλιά πληγή στη φωνή.]* Προ πολλού.

ΖΟΡΖ *[Ξαφνιασμένος.]* Προ πολλού; Τι θες να πεις;

ΛΕΟΝΙ *[Αποκαλύπτει το παλιό της αίσθημα χωρίς μελοδραματισμό.]* Σ' αγαπούσα, Ζορζ. Πού ξέρεις αν δεν σ' αγαπώ ακόμα; Νόμιζα πως θυσιαζόμουνα για την ευτυχία σου. Έπεσα έξω. Τώρα όμως δεν κάνω λάθος. Είναι αδύνατον να θυσιάσεις αυτήν την μικρή και τον Μισέλ για μια αόριστη ηρεμία που ελπίζεις να βρεις.

ΖΟΡΖ Λεό!

ΛΕΟΝΙ *[Συγκρατεί κάθε εκδήλωση τρυφερότητας.]* Και προπάντων όχι γλύκες. Οι γλύκες και τα ευχαριστώ να μένουν. Κάνω και χωρίς αυτές. Άκου, Ζορζ, πρέπει, πρέπει να πείσεις την Υβόν. Είναι απαραίτητο.

ΖΟΡΖ *[Με κόπωση· φαντάζεται το μαρτύριο της συμβίωσης.]* Μα καημένη Λεονία. Κι αν ακόμα υποθέσουμε πως εγώ είμαι έτοιμος να υποστώ το βασανιστήριο, βλέποντας εφ' όρου ζωής αυτούς τους ερωτευμένους, η Υβόν θα αρνηθεί κατηγορηματικά. Θα βάλει τις φωνές, θα φοβερίσει. Τον ξαναβρήκε. Ξαναβρήκε τον Μικ. Για δοκίμασε να της τον ξαναπάρεις.

ΛΕΟΝΙ *[Σκοτεινά· η διαπίστωση την πονά.]* Βρήκε μονάχα ένα πτώμα και γρήγορα θα το καταλάβει.

ΖΟΡΖ *[Με πικρή βεβαιότητα.]* Πιο πολύ θα τον αγαπούσε νεκρό κοντά της παρά ζωντανό σε άλλα χέρια.

ΛΕΟΝΙ *[Στρέφει τη συζήτηση στη λύση.]* Αν αυτό είναι αλήθεια, εσύ θα αντιδράσεις. Θα εναντιωθείς από ένστικτο.

ΖΟΡΖ *[Με αγωνία για τον γιο του.]* Και τι θα πούμε στον Μισέλ;

ΛΕΟΝΙ *[Σαφώς, σαν να διατυπώνει ένα σχέδιο.]* Είναι πολύ απλό: πως η Μαντλέν είναι άγγελος. Πως κατασκεύασε το νούμερο τρία για να του δώσει την ελευθερία του, για να τον προσφέρει στην οικογένειά του, στον κύκλο του. Θα τη λατρέψει πιο πολύ. Και της αξίζει.

ΖΟΡΖ *[Απορημένος μπροστά στη μεταστροφή της.]* Δεν ήξερα πως είχες τόσο χρυσή καρδιά.

ΛΕΟΝΙ *[Απλά.]* Αγαπώ τον Μισέλ. Είναι παιδί σου.

ΖΟΡΖ *[Τη δοκιμάζει.]* Αγαπάς και την Υβόν; Ή μην τυχόν όλες σου οι προσπάθειες στρέφονται εναντίον της;

ΛΕΟΝΙ *[Στοχαστικά· με αφοπλιστική ειλικρίνεια.]* Μην ψάχνεις και πάρα πολύ στην καρδιά, Ζορζ. Είναι κακό πράγμα. Μέσα στην καρδιά έχει απ' όλα. Μην ψάχνεις και πάρα πολύ στην καρδιά μου, μήτε στη δικιά σου.

ΖΟΡΖ: Θα γίνουμε πάλι ανεμοδούρες!

ΛΕΟΝΙ Οι αντιθέσεις, οι αντιφάσεις, οι απότομες στροφές, να η αληθινή πολυτέλεια. Είναι η δική μου η ακαταστασία και μη μου τη στερήσεις. *[Η φωνή της πλαταίνει σε μια πικρή, ποιητική εικόνα.]* Η οικογένεια, η ναυαγισμένη οικογένεια, η ναυαγισμένη αστική κοινωνία, η ναυαγισμένη ηθική αδιαλλαξία, κάτω από το θεόστραβο τάνκς, το πέρασμα αυτής της ηλίθιας δύναμης, όλα μπορούν να πλακωθούν. Τύχη, όνειρα, ελπίδες, τίποτα δεν γλιτώνει. Ας χαιρόμαστε που είμαστε ένα ναυάγιο, αγαπητέ μου Ζορζ, κι ας μας στριφογυρνάνε τα ρεύματα, κι ας μας παίρνουν τα κύματα, αρκεί να μην εμποδίζουμε τους άλλους στον δρόμο τους.

ΖΟΡΖ *[Υστερα από παύση, υποχωρεί.]* Λεό, νομίζω πως έχεις δίκιο.

ΖΟΡΖ *[Με τρυφερότητα.]* Ζορζ, σ' αγαπώ.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΗ – Υβόν, Λεονί, Ζορζ

[Η Υβόν εμφανίζεται στην πόρτα. Η ιδιωτική συνομιλία διακόπτεται· η προσοχή των δύο στρέφεται αμέσως πάνω της.]

ΖΟΡΖ *[Πλησιάζει την Υβόν ανήσυχος.]* Υβόν, τι νέα; Σε περιμέναμε εδώ. Ελπίζαμε πως αν μένατε μόνη, θα τον ανακούφιζες.

ΥΒΟΝ *[Συντετριμμένη· με δυσκολία συγκρατεί τα δάκρυά της.]* Είναι φοβερό.

ΛΕΟΝΙ *[Απαλά.]* Σου μίλησε;

ΥΒΟΝ *[Αναπαριστά τις κινήσεις της μέσα στο δωμάτιο του γιου της.]* Όχι. Μου έσφιγγε το χέρι σαν να 'θελε να μου το σπάσει. Πήγα να του χαϊδέψω τα μαλλιά και τον ρώτησα ανόητα αν διψούσε. Μου είπε «Φεύγα». Σηκώθηκα. Έλπιζα όμως πως θα με φώναζε, πως δεν θα μ' άφηνε να φύγω. Στάθηκα κοντά στην πόρτα. Μου ξανάπε «Φεύγα». Είναι φοβερό, δεν βαστάω άλλο. Δεν βαστάω άλλο.

ΡΟΡΖ *[Προσπαθεί να παρέμβει.]* Ακριβώς ήθελα να...

ΥΒΟΝ *[Δεν την αφήνει να ολοκληρώσει.]* Αφού με διώχνει εμένα, θα πει πως δεν θέλει να δει κανέναν. Τον παρακάλεσα να πλαγιάσει. *[Με απελπισία.]* Αντί για άλλη απάντηση άρχισε να δίνει μπουνιές στο πάτωμα. Είναι ξαπλωμένος μπρούμυτα μες στο σκοτάδι.

ΛΕΟΝΙ Έκλεισε τα παντζούρια;

ΥΒΟΝ Και τα παντζούρια, και τις κουρτίνες. Κυλιέται χάμω, δεν κάνει να τον αγγίξεις. Είναι φοβερό. Καλύτερα να τον αφήσουμε μόνο. *[Προσπαθεί να δικαιολογήσει τον γιο της.]* Δεν είναι σκληρός ο καημένος ο Μισέλ, αλλά στενοχωριέται που με κάνει και υποφέρω. Μου είπε «Φεύγα» όπως λέει κανείς «Φεύγα» όταν δεν θέλει να τον κοιτάζουν και να τον λυπούνται.

ΛΕΟΝΙ Την έφαγε κατακέφαλα.

ΥΒΟΝ Αν αυτή η γυναίκα δεν ήτανε πόρνη, θα τη φώναζα και θα της τον έδινα. Να πού έχω φτάσει.

ΖΟΡΖ *[Με δυσπιστία.]* Εύκολο είναι να το λες.

ΥΒΟΝ *[Με απόγνωση.]* Όχι, Λεό! Δεν είναι εύκολο. Για να το λέω, θα πει πως δεν αντέχω άλλο.

ΛΕΟΝΙ *[Εξετάζει προσεκτικά τη μεταστροφή της.]* Θα της τον έδινες;

ΥΒΟΝ *[Με φωνή σπασμένη.]* Θα ’κανα οτιδήποτε. Ναι, ναι, έτσι μου φαίνεται. Δεν το υποφέρω πια.

ΛΕΟΝΙ *[Αποφασίζει πως ήρθε η στιγμή της αποκάλυψης.]* Ε, λοιπόν, Υβόν, αυτό ήθελα να ακούσω να λες. Δεν ήθελα να το πω εγώ πρώτη, ούτε να σε αναγκάσει ο Ζορζ να το πεις. Μίλησε, Ζορζ.

ΥΒΟΝ *[Με αποστροφή.]* Λόγια, λόγια κι άλλα λόγια.

ΛΕΟΝΙ *[Σοβαρά.]* Όχι, Υβόν. Εσύ ίσως να νομίζεις πως η εξομολόγηση που σου ’κανα χθες ήταν μονάχα λόγια. Πάντως αυτή τη φορά πρόκειται για κάτι πιο σοβαρό.

ΥΒΟΝ *[Κουρασμένη, σχεδόν ειρωνικά.]* Δεν βλέπω τι μπορεί να ’ναι πιο σοβαρό από την τωρινή μας κατάντια.

ΖΟΡΖ *[Παίρνει την ευθύνη επάνω του.]* Αν η κατάντια μας έχει αιτία ένα έγκλημα κι αν ο εγκληματίας είμαι εγώ;

ΥΒΟΝ *[Στρέφεται απότομα προς τον Ζορζ.]* Εσύ;

ΖΟΡΖ *[Αποκαλύπτει το ψέμα που επέβαλε στη Μαντλέν.]* Η Μαντλέν είναι αθώα. Το μυστηριώδες υποκείμενο δεν υπάρχει.

ΥΒΟΝ *[Καχύποπτα.]* Δεν σε καταλαβαίνω.

ΖΟΡΖ Λεό!

ΛΕΟΝΙ Έμεινα μόνη με τη μικρή χθες…

ΥΒΟΝ Και σε έμπλεξε στα πόδια της, ε; Τι αφελής που είσαι! Και ο Ζορζ από θύμα έγινε εγκληματίας.

ΖΟΡΖ *[Με δυσκολία, αλλά χωρίς υπεκφυγές.]* Να τι συνέβηκε: ανάγκασα αυτή τη μικρή να πει ψέματα, να κηλιδωθεί. Εγώ της υπέβαλα τον ρόλο της. Είναι να ανατριχιάζεις.

ΥΒΟΝ *[Ανατριχιάζει.]* Το ’κανες αυτό;

ΖΟΡΖ *[Καθαρά.]* Το ορκίζομαι.

ΥΒΟΝ *[Σκληρά· η προειδοποίηση απευθύνεται στον Ζορζ.]* Ζορζ, θα μπορούσες να σκοτώσεις τον Μισέλ.

ΖΟΡΖ *[Με ενοχή.]* Γι’ αυτό μιλάω για έγκλημα. Θα μπορούσα να ’χα σκοτώσει και τη Μαντλέν, έτσι που παρουσιάστηκα ξαφνικά μπροστά της. Ωραία δουλειά. Ήταν η καλύτερή μου εφεύρεση, τουλάχιστον η μόνη που δούλεψε, κι ήμουνα περήφανος. Χρειάστηκε να μου δείξει η Λεό πόσο…

ΛΕΟΝΙ *[Τον διακόπτει· δεν θέλει να παρουσιαστεί σαν αθώα.]* Ζορζ, πρέπει να ’σαι ειλικρινής. Και χωρίς εμένα.

ΖΟΡΖ *[Αποδέχεται το μερίδιό του.]* Χωρίς εσένα θα συνέχιζα. Παίρνω στην πλάτη μου όλες τις ευθύνες. Αλλά βλέπεις το γύφτικο τσαντίρι ασκεί επάνω μας μια γοητεία, τη γοητεία της Υβόν, που μας κάνει κουφούς και στραβούς.

ΥΒΟΝ *[Ειρωνικά· απορρίπτει την ηθική έξαρση.]* Ζορζ, μην είσαι υπερβολικός. Περνάς μια κρίση γεμάτη από αισθήματα ανωτερότητας, εξομολογήσεις και αυτοθυσίες. Η Λεό είναι πολύ ισορροπημένη για να μην

το ’χει μυριστεί. Ώστε μην την εμπιστεύεσαι, καλέ μου φίλε. Εσύ ονειρεύεσαι ξύπνιος και πρέπει εγώ, η υπνοβάτης, η χαρτορίχτρα του τσαντιριού, να βλέπω καθαρά. *[Σαν να κλείνει έναν φάκελο οριστικά.]* Καλά, ό,τι έγινε έγινε. Ούτε ο Μισέλ ούτε η νεαρή αυτή γυναίκα πεθάνανε. Η φρόνηση λοιπόν μας συμβουλεύει να πούμε «ουφ», να ανασάνουμε που δεν συνέβη και τίποτα απ’ ό,τι φοβόμαστε και να επωφεληθούμε από την καλή μας τύχη.

ΖΟΡΖ *[Αγανακτισμένος.]* Την καλή μας τύχη; Ποια τύχη; Σκέφτεσαι τις λέξεις που μεταχειρίζεσαι;

ΥΒΟΝ *[Υπερασπίζεται την ιδιότητά της ως μητέρας.]* Είμαι μια μητέρα που αγαπάει το παιδί της και που καταπραΰνει τις πληγές του. Δεν παριστάνω τον ανώτερο άνθρωπο, κάθε άλλο. Είχαμε την καλή τύχη να βγούμε απ’ αυτή την υπόθεση σώοι και ακέραιοι.

ΖΟΡΖ *[Της υπενθυμίζει όσα είπε μόλις πριν.]* Μα πριν από πέντε λεπτά έλεγες σαν να ξεψυχούσες: «Είναι φοβερό, δεν βαστάω άλλο».

ΥΒΟΝ *[Με αυξανόμενη επιμονή.]* Ακριβώς επειδή είναι φοβερό κι επειδή δεν βαστάω άλλο βρίσκω και τη δύναμη να φωνάξω «στοπ», όταν εσείς θέλετε να ξεσκαλίσετε μια υπόθεση που είναι πια τελειωμένη, περασμένη στο αρχείο. Και το ξαναλέω, εγώ η χαζή του τσαντιριού: Λέω ότι πρέπει να επωφεληθούμε από την καλή τύχη που μας προσφέρει αυτή η θλιβερή ιστορία.

ΛΕΟΝΙ *[Απορημένος.]* Μα, Υβόν, για ποια τύχη μιλάς;

ΥΒΟΝ *[Αναπτύσσει το επιχείρημά της.]* Να, πρώτα πρώτα είναι τύχη που ο γέρος της ήτανε ο Ζορζ.

ΖΟΡΖ *[Ξερά.]* Ευχαριστώ πολύ.

ΥΒΟΝ *[Επιμένει.]* Μάλιστα. Γιατί αν ο γέρος ήταν κανένας άλλος, ένας πραγματικός άλλος... Τον ξέρω τον Ζορζ. Ναι, σε ξέρω πολύ καλά. Θα είχε μαλακώσει και δεν θα ’χε δείξει πυγμή.

ΖΟΡΖ *[Αμήχανος.]* Πυγμή;

ΛΕΟΝΙ Χρυσή μου Υβόν, μου φαίνεται πως κάνετε κάποια παρεξήγηση και πως η άποψή σου διαφεύγει του Ζορζ.

ΖΟΡΖ *[Τον διακόπτει.]* Εγώ δεν κάνω καμιά παρεξήγηση. Απλώς δεν καταλαβαίνω τίποτα.

ΛΕΟΝΙ *[Αναλαμβάνει να εξηγήσει καθαρά τις δύο αντίθετες θέσεις.]* Τα βλέπετε; Αν δεν κάνω λάθος, η Υβόν βρίσκει πως, παρόλο τον πικρό χωρισμό, είναι τύχη που ο Μισέλ θεωρεί αδύνατο τον γάμο.

ΥΒΟΝ Μα!

ΛΕΟΝΙ Μια στιγμή! Και ο Ζορζ, απ’ το άλλο μέρος, θέλει να σου δείξει πως δεν υπάρχει πια κανένα εμπόδιο.

ΥΒΟΝ *[Ανασηκώνεται, ανήσυχη.]* Εμπόδιο σε τι;

ΖΟΡΖ *[Απερίφραστα.]* Στον έρωτα της Μαντλέν και του Μισέλ.

ΥΒΟΝ *[Σοκαρισμένη.]* Τι είπες;

ΖΟΡΖ *[Με αταλάντευτη βεβαιότητα.]* Είπα πως παρ’ ολίγο να σκοτώσουμε αυτά τα δύο παιδιά από εγωισμό και πως είναι μεγάλη ανάγκη να τα ξαναφέρουμε στη ζωή. Να τι είπα!

ΥΒΟΝ *[Με απίστευτη δυσπιστία.]* Κι αυτό το λες εσύ; Εσύ; Και το πιστεύεις στα σοβαρά; Το πιστεύετε στα σοβαρά, η Λεό, κι εσύ; *[Επιστρατεύει τις κοινωνικές της προκαταλήψεις.]* Σοβαρά και ήρεμα πως αυτό το πρόσωπο μπορούσε να πάρει το όνομά μας, να μπει στο δικό μας περιβάλλον;

ΖΟΡΖ *[Με ήρεμη ειρωνεία.]* Ο παππούς σου έκανε συλλογή από άνω τελείες. Ο δικός της ήταν βιβλιοδέτης. Ώστε μου επιτρέπεις, αγαπητή μου…

ΥΒΟΝ Όχι δεν αστειεύομαι διόλου και απαιτώ να μου πεις…

ΖΟΡΖ Δεν μπορώ να μη γελάσω. *[Η αγανάκτηση δίνει θέση σε ένα ευρύτερο επιχείρημα.]* Όνομα, περιβάλλον. Κοίταξες ποτέ σου από ψηλά την πλατεία ενός θεάτρου; Όλοι αυτοί οι άνθρωποι δεν γνωρίζονται ανάμεσά τους κι όμως ο καθένας τους έχει ένα περιβάλλον που κατά τη γνώμη του είναι το μόνο που αξίζει.

ΥΒΟΝ αι όμως οι οικογένειές μας υπάρχουν.

ΖΟΡΖ *[Στρέφει τα λόγια του στην ίδια την οικογένεια.]* Πώς! Εγώ ένας εφευρέτης του δημοπρατηρίου, εσύ μια άρρωστη που ζει στα σκοτάδια, η Λεό μένει γεροντοκόρη για να μπορεί να μας βοηθάει. Και για χάρη αυτής της μαύρης συμφοράς, αυτού του κενού, αυτής της ανισορροπίας, θέλεις να αρνηθείς στον Μισέλ την επιτυχία, τον καθαρό αέρα, τον ανοιχτό ορίζοντα; Όχι, όχι, όχι! Θα αντισταθώ.

ΛΕΟΝΙ Μπράβο, Ζορζ!

ΥΒΟΝ *[Πικρόχολα.]* Φυσικά. Ο Ζορζ είναι ένας θεός, ένας αλάθευτος.

ΛΕΟΝΙ Τον θαυμάζω.

ΥΒΟΝ *[Ήρεμα, με υποδόρια αιχμή.]* Πες καλύτερα πως τον αγαπάς.

ΖΟΡΖ Υβόν!

ΥΒΟΝ *[Σε έξαρση, σχεδόν παραδίδεται στη ζήλια της.]* Παντρευτείτε! Παντρέψτε τους! Εγώ θα εξαφανιστώ, θα σας αφήσω το πεδίο ελεύθερο. Τίποτα το απλούστερο.

ΖΟΡΖ *[Ανήσυχος.]* Τι έπαθες; Σου ’στριψε;

ΥΒΟΝ *[Με πικρό χιούμορ.]* Ναι, Λεό, μου ’στριψε. Μη μου κρατάς κακία.

ΛΕΟΝΙ *[Προσπαθεί να την ηρεμήσει.]* Δεν σου κρατώ.

ΥΒΟΝ *[Χαμηλώνει το βλέμμα.]* Ευχαριστώ. Σου ζητώ συγγνώμη.

ΛΕΟΝΙ *[Απομακρύνει τις τυπικότητες.]* Να που αρχίζουν πάλι τα ευχαριστώ και τα ήμαρτον. Ας τα διαγράψουμε απ’ το λεξικό μας. Άκουσέ με, Υβόν. Αν πραγματικά ήθελα τον Ζορζ, δεν θα σ’ είχα αφήσει να τον πάρεις. Θα ’χα βρει έναν τρόπο. Είναι αργά για να τα ξαναθυμόμαστε. Αλλά δεν μας μένει παρά μονάχα ένα μέσο για να πάψουμε να γκρεμιζόμαστε και να εμποδίσουμε και το γκρέμισμα του Μισέλ.

ΥΒΟΝ *[Σιγά.]* Ποιο μέσο;

ΛΕΟΝΙ *[Καθαρά.]* Να πούμε στον Μισέλ την αλήθεια και να του ξαναδώσουμε τη ζωή.

ΥΒΟΝ *[Αναζητεί ακόμη αντίρρηση.]* Αυτό είναι η ζωή;

ΖΟΡΖ *[Χωρίς δισταγμό.]* Δίχως άλλο. Έπειτα δεν σου κάνει καρδιά να βλέπεις τον Μισέλ σ’ αυτή την κατάσταση. Γιατί λοιπόν αργούμε;

ΥΒΟΝ *[Παραδίδεται για μια στιγμή.]* Πάντως η κοπέλα είναι πάρα πολύ νέα.

ΛΕΟΝΙ Ε;

ΖΟΡΖ *[Ξαφνιασμένος.]* Είναι τρία χρόνια πιο μεγάλη από τον Μισέλ. Χθες την έβρισκες πολύ γριά.

ΥΒΟΝ *[Πικρά· εννοεί τον εαυτό της.]* Είναι πολύ νέα. Κοντά σε μένα.

ΛΕΟΝΙ *[Αυστηρά, αλλά με συμπόνια.]* Αυτό πια!

ΥΒΟΝ Μη μου ζητάτε τα αδύνατα.

ΛΕΟΝΙ Πολεμάς ενάντια στον εαυτό σου, Υβόν, με παλιά όπλα.

ΥΒΟΝ *[Αρπάζεται από τον φόβο της απώλειας.]* Ξαναβρήκα τον Μικ και δεν θέλω να τον χάσω.

ΛΕΟΝΙ *[Την κοιτάζει σταθερά.]* Δεν θα ξαναβρείς τον Μισέλ παρά μόνο αν του δώσεις τη Μαντλέν.

ΛΕΟΝΙ *[Προκαλεί την Υβόν να δει τη συνέπεια της επιθυμίας της.]* Δηλαδή, αν καταλαβαίνω καλά, το ιδανικό σου είναι ένας γιος σακάτης που να μη βγαίνει ποτέ από το σπίτι.

ΥΒΟΝ *[Σαν να μη μπορεί να αντέξει την πίεση.]* Αυτό είναι πάρα πολύ, πάρα πολύ για μένα.

ΖΟΡΖ *[Με ζεστασιά και επιμονή.]* Τίποτα δεν είναι πάρα πολύ όταν αγαπάει κανείς. Αγαπάς τον Μισέλ. Σκέψου την ευγνωμοσύνη του όταν του αποκαλύψεις πως η Μαντλέν είπε ψέματα μονάχα από ηρωισμό.

ΥΒΟΝ Ζορζ! Ζορζ!

ΖΟΡΖ Αντί γι' αυτό προτιμάς να βλέπεις έναν Μισέλ γεμάτο πίκρα.

ΛΕΟΝΙ Που θα παντρευτεί στο τέλος από πίκρα μία από κείνες τις σαχλές και άσχημες κοπέλες που πηγαίνουν στους χορούς και περιμένουν τη δυστυχία καθισμένες σε μια καρέκλα.

ΖΟΡΖ Έλα, Υβόν, άσε τον εγωισμό σου να λυγίσει. Μην κλείνεσαι. Δείξε την καρδιά σου.

ΥΒΟΝ *[Αμύνεται με οργή.]* Αφήστε με! Παρατήστε πια αυτό το ανώτερο ύφος. Στο κάτω κάτω δεν είστε και τόσο πιο σπουδαίοι από μένα. Όλο ψέματα, ψέματα! Ναι, Ζορζ, εσύ χθες που πηγαίναμε σ' αυτή τη γυναίκα έκανες τάχα πως δεν ήξερες πού μένει, πως είχες κάνει λάθος στο πάτωμα. Είχατε συνωμοτήσει όλοι εναντίον μου. Τόλμησες να με πας στο σπίτι της ερωμένης σου.

ΖΟΡΖ Πάψε!

ΥΒΟΝ Ναι, της ερωμένης σου!

ΖΟΡΖ *[Τη σταματά, δείχνοντας προς το δωμάτιο του Μισέλ.]* Πάψε! Θες να σ' ακούσει το παιδί; Έλα, βάλε στον εαυτό σου λίγη τάξη.

ΥΒΟΝ *[Πεισματικά.]* Όχι, εγώ μένω πιστή στην αταξία. Τη δικιά μου, του σπιτιού μας. Μου ζητάτε να πείσω το παιδί μου να γυρίσει σ' εκείνη τη γυναίκα, να ταπεινωθεί.

ΖΟΡΖ *[Τη διακόπτει αποφασιστικά.]* Άσε πια αυτή τη γελοία περηφάνια. Δεν πρόκειται να πείσεις τον Μισέλ ή να του μιλήσεις για το γραφείο του μπαμπά του, αλλά μονάχα να τρέξεις ως το δωμάτιό του, να τον φιλήσεις και να κάνεις το θαύμα.

ΛΕΟΝΙ Όσο για τη Μαντλέν, έχω αναλάβει εγώ, διακινδυνεύοντας την ίδια μου τη ζωή.

ΥΒΟΝ *[Αμέσως καχύποπτη.]* Λεό, ποιος σου είπε να ανακατευτείς; Πες μου αμέσως τι έκανες.

ΛΕΟΝΙ *[Απαριθμεί χωρίς να απολογείται.]* Το καθήκον μου. Μίλησα, άκουσα, συμβούλεψα, ακόμα και τηλεφώνησα.

ΥΒΟΝ *[Με έκπληξη.]* Της τηλεφώνησες;

ΛΕΟΝΙ *[Απλά.]* Να έρθει.

ΥΒΟΝ *[Κατηγορηματικά.]* Ώστε λοιπόν αυτή ήταν η συνωμοσία!

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ – Υβόν, Ζορζ

ΖΟΡΖ *[Ήρεμα.]* Συνωμότησα μονάχη της η Λεό, για λογαριασμό μου και της είμαι ευγνώμων.

ΥΒΟΝ *[Αισθάνεται παγιδευμένη.]* Θέλετε να εκβιάσετε τη συγκατάθεσή μου;

ΖΟΡΖ *[Σταθερά.]* Θέλουμε να σε σώσουμε. Να σώσουμε τον Μισέλ.

ΥΒΟΝ *[Με αυτοσαρκασμό.]* Γίνατε ξαφνικά όλοι σας άγιοι. Εμένα θα μου πάρει καιρό, θα πάει πιο αργά, πολύ σιγά σε μένα.

ΖΟΡΖ *[Την πλησιάζει.]* Θαρρείς πως εγώ δεν κάνω μια υπεράνθρωπη προσπάθεια;

ΥΒΟΝ *[Με θλίψη και τρυφερότητα μαζί.]* Φτωχέ μου γέρο.

ΖΟΡΖ *[Τη διορθώνει.]* Φτωχή μου γριά! Δεν είμαστε γέροι, μήτε ο ένας μήτε ο άλλος, Υβόν. Κι όμως…

ΥΒΟΝ *[Με πικρή επίγνωση του χρόνου.]* Κι όμως, ένα ωραίο πρωί βλέπει κανείς πως τα παιδιά μεγάλωσαν και σου ζητάνε να ξεκουμπιστείς για να πάρουν τη θέση σου.

ΖΟΡΖ Είναι η φυσική τάξη.

ΥΒΟΝ *[Με ήπιο χιούμορ.]* Δεν σκαμπάζω εγώ από τάξη.

ΖΟΡΖ *[Απαντά αμέσως.]* Μήτε εγώ. Υβόν, είσαι παγωμένη.

ΥΒΟΝ *[Ανατριχιάζει.]* Ω, εγώ…

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ – Υβόν, Λεονί, Ζορζ

ΛΕΟΝΙ *[Παρατηρεί το τρέμουλό της· προσπαθεί να της δώσει κουράγιο.]* Εμπρός, ας ετοιμάσουμε τη μικρή μας γιορτή, ας ανάψουμε το δέντρο και όλα θα πάνε…

ΖΟΡΖ *[Με αμήχανο χιούμορ.]* Δεν είμαι διόλου συνηθισμένος από γιορτές και από ευχάριστες εκπλήξεις.

ΥΒΟΝ Όταν όμως τις κάνεις, τις κάνεις σπουδαίες.

ΛΕΟΝΙ Έλα τώρα, ειρήνη.

ΖΟΡΖ *[Ζητά πρακτικές οδηγίες.]* Τι διαδικασία θα ακολουθήσεις;

ΛΕΟΝΙ *[Οργανώνει προσεκτικά την αποκάλυψη.]* Είναι πολύ απλό. Υβόν, πρέπει οπωσδήποτε να μάθει το νέο από σένα. Πρέπει να στο χρωστάει.

ΥΒΟΝ *[Με κόπο.]* Μα.

ΛΕΟΝΙ Δεν έχει μα και ξεμά.

ΥΒΟΝ Αφού το κάνω με βαριά καρδιά.

ΛΕΟΝΙ *[Την προτρέπει.]* Μην το δείξεις.

ΥΒΟΝ *[Τρέμοντας.]* Θα φανώ γελοία. Είμαι παγωμένη. Άκου, χτυπάν τα δόντια μου.

ΖΟΡΖ *[Καθησυχαστικά.]* Είναι νευρικό.

ΥΒΟΝ *[Με παράπονο.]* Θα πεθαίνω μια μέρα κι εσύ θα λες «είναι νευρικό». Τρέμουν τα γόνατά μου.

ΛΕΟΝΙ *[Σταθερά· της θυμίζει τον σκοπό.]* Έλα, δοκίμασε, πιάσε με από τον ώμο. Πρέπει!

ΖΟΡΖ Πρέπει, Υβόν. Σκέψου. Σαν να του βάζεις ένα χριστουγεννιάτικο δώρο μέσα στην κάλτσα του.

ΥΒΟΝ *[Μια στιγμή κωμικής αμηχανίας.]* Αν τη βρω αυτή την κάλτσα…

[Ακούγεται πόρτα. Και οι τρεις σωπαίνουν και αφουγκράζονται τις κινήσεις του Μισέλ έξω από το δωμάτιο.]

ΛΕΟΝΙ *[Χαμηλόφωνα.]* Μια πόρτα βρόντησε. Είναι ο Μισέλ. Γίνεται το έργο σου ευκολότερο. Ένα θαύμα. Βλέπεις;

ΥΒΟΝ *[Ξέψυχα.]* Πού με καταντήσατε;

ΖΟΡΖ Τι κάνει, που πάει;

ΛΕΟΝΙ Μήπως φεύγει;

ΥΒΟΝ *[Αφουγκράζεται.]* Όχι, τότε θα βρόνταγε την άλλη πόρτα.

ΛΕΟΝΙ Σωστά.

ΥΒΟΝ Δεν έφαγε τίποτα από χθες. Τώρα πάει στον μπουφέ. *[Παρακολουθεί νοερά κάθε του βήμα.]* Διστάζει. Τώρα έρχεται στην πόρτα μου. Τώρα βάζει το χέρι του στο πόμολο. Το πόμολο γυρίζει. Ανοίγει. Φοβάμαι, φοβάμαι σαν να μην ήταν ο Μικ, σαν να ήταν κάτι παράξενο, φοβερό. Λεό; Λεό;

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ – Υβόν, Λεονί, Ζορζ, Μισέλ

[Η πόρτα ανοίγει. Ο Μισέλ εμφανίζεται εξαντλημένος, απορροφημένος στον πόνο του· στην αρχή δεν προσέχει τους άλλους.]

ΜΙΣΕΛ *[Από την πόρτα.]* Εγώ είμαι. Εγώ είμαι.

ΥΒΟΝ *[Προσπαθεί να φανεί φυσική.]* Έλα λοιπόν μέσα. Κλείσε τις πόρτες σου.

ΜΙΣΕΛ *[Ξαφνιασμένος.]* Γιατί τις πόρτες μου; Εντάξει, κλείνω. Θα ’βγαινα πάλι αμέσως. Γύρευα τη ζάχαρη.

ΥΒΟΝ Ξέρεις πού είναι.

ΜΙΣΕΛ*[Με προσπάθεια τρυφερότητας.]* Ναι. *[Σχεδόν αφηρημένος.]* Είσαι μόνη;

ΥΒΟΝ *[Δείχνει τους άλλους δύο.]* Γλυκό μου παιδί, δεν βλέπεις λοιπόν τη θεία σου και τον πατέρα σου;

ΜΙΣΕΛ *[Στρέφει επιτέλους το βλέμμα του γύρω.]* Ω, με συγχωρείς, Λεό, με συγχωρείς, μπαμπά. Δεν βλέπω τίποτα. Μήπως σας ενοχλώ;

ΖΟΡΖ Ναι, τόσο λίγο μας ενοχλείς που η μητέρα σου ήθελε να ’ρθει να σε ψάξει.

ΜΙΣΕΛ *[Προσπαθεί να εξηγήσει.]* Ήθελα να σας... Πρώτα πρώτα. Πρώτα πρώτα Υβόν, σου ζητώ συγγνώμη που σε έδιωξα απ' την κάμαρά μου, αλλά σιχαίνομαι τον εαυτό μου. Δεν μπορούσα. Τέλος πάντων, καταλαβαίνεις, ε;

ΥΒΟΝ *[Τον κοιτάζει με συμπόνια.]* Το κατάλαβα και πριν μου το πεις, φτωχέ μου Μικ.

ΜΙΣΕΛ *[Απότομα· δεν αντέχει τον οίκτο.]* Δεν θέλω να με λυπούνται.

ΖΟΡΖ *[Προσπαθεί να τον κρατήσει στη συζήτηση.]* Τι άλλο ήθελες να μας πεις;

ΜΙΣΕΛ *[Ανήσυχος, σαν να μην μπορεί να βρει θέση για το σώμα του.]* Να, δεν μπορώ να κάθομαι έτσι ξαπλωμένος στο πάτωμα. Μπαμπά, εκείνη η θέση που μου είχες πει στο Μαρόκο...*[Σηκώνει το βλέμμα του.]* Αν αποφάσιζα...

ΥΒΟΝ *[Τρομαγμένη.]* Θα με εγκαταλείψεις;

ΜΙΣΕΛ *[Αποφασισμένος.]* Το 'χω αποφασίσει.

ΥΒΟΝ Μικ!

ΜΙΣΕΛ *[Με απόγνωση, αλλά και ανάγκη φυγής.]* Υβόν, δεν μπορώ να 'μαι πια καλή παρέα για σας. Θα σας αρρωστήσω όλους.

ΥΒΟΝ *[Σαν να μην πιστεύει όσα ακούει.]* Είσαι τρελός.

ΜΙΣΕΛ *[Αποφασιστικά· η τελευταία φράση μένει μετέωρη στο όριο του 90ού λεπτού.]* Θα τρελαθώ στ' αλήθεια αν μείνω στο Παρίσι. Θέλω να φύγω μακριά και μάλιστα γρήγορα. Θα εργαστώ. Η αυτοκτονία μού φέρνει αηδία. Είναι ανάγκη ν' αλλάξω αέρα, να δω καινούργια πράγματα.

ΥΒΟΝ Κι εγώ; Κι εμείς;

ΜΙΣΕΛ Ω, Υβόν!

ΥΒΟΝ *[Πλησιάζει τον Μισέλ και προσπαθεί να τον συγκρατήσει.]* Δώσ' μου το χέρι. Άκουσε, Μικ. Άκουσέ με. Σήκωσε το κεφάλι. Σκέψου. Σκέψου Μικ. Αν...αν δεν υπήρχε πια λόγος να φύγεις;

ΖΟΡΖ Αν, λόγου χάρη, σου αναγγέλλαμε ένα ευχάριστο νέο;

ΜΙΣΕΛ *[Απελπισμένος.]* Δεν υπάρχουν πια ευχάριστα νέα για μένα.

ΛΕΟΝΙ Αυτό εξαρτάται. Ας πούμε πως η αιτία της φυγής αυτής εξαφανιζόταν.

ΜΙΣΕΛ Αφήστε τα τώρα. Πάω στο δωμάτιό μου.

ΖΟΡΖ *[Τον εμποδίζει να απομακρυνθεί.]* Δεν πρόκειται να σε στείλω στο Μαρόκο. Θα σου αναγγείλω τώρα ένα νέο, ένα μεγάλο νέο. Η Μαντλέν...

ΜΙΣΕΛ *[Ξεσπά.]* Μη μου μιλάτε γι' αυτήν! Δεν θέλω να μου μιλήσει κανένας γι' αυτήν. Δεν βλέπετε πόσο με πονάει; Σωπάστε λοιπόν!

ΛΕΟΝΙ Μικ, άκουσε τον πατέρα σου.

ΜΙΣΕΛ Σας απαγορεύω να ξαναρχίσετε. Σας απαγορεύω, τ' ακούτε;

ΖΟΡΖ *[Βλέποντάς τον να χτυπά το κρεβάτι.]* Μην κλωτσάς το κρεβάτι της μητέρας σου, σε παρακαλώ. Η μητέρα σου είναι άρρωστη. Και μίλα πιο σιγά.

ΜΙΣΕΛ Τι με θέλετε;

ΖΟΡΖ Χθες, όταν φύγαμε από την επίσκεψη, η θεία σου έμεινε λίγο περισσότερο.

ΜΙΣΕΛ *[Καχύποπτα.]* Σκαρώνετε ψέματα για να με κάνετε να μείνω στο Παρίσι. Μην κοπιάζετε. Έχω πάρει την απόφασή μου.

ΥΒΟΝ Δεν θα φύγεις.

ΜΙΣΕΛ Βλέπετε;

ΖΟΡΖ Δεν θα φύγεις, γιατί αυτό θα ήταν έγκλημα.

ΜΙΣΕΛ Τι έγκλημα;

ΖΟΡΖ Ακόμη κι αν δεν λογαριάζεις πια την οικογένειά σου, υπάρχει κάποιο πρόσωπο που θα έπρεπε πρώτα να του ζητήσεις πρώτα την άδεια να φύγεις. Υβόν;

ΥΒΟΝ *[Με δυσκολία.]* Ναι, είναι αλήθεια, Μικ.

ΖΟΡΖ Αρχίζεις τώρα να το πιστεύεις;

ΜΙΣΕΛ Μη με τυραννάτε!

ΖΟΡΖ Ποιος σε τυραννάει; Αυτή η κοπέλα δεν είναι μονάχα αθώα. Είναι κι ένα σπάνιο κορίτσι.

ΜΙΣΕΛ *[Σαστισμένος.]* Σε τι είναι σπάνια, που να πάρει η οργή;

ΖΟΡΖ Ναι, ίσως φταίω εγώ. Ίσως τη φόβισε η παρουσία μου. Είπε ψέματα, Μισέλ. Έφτιαξε όλη αυτή την ιστορία για να σου δώσει την ελευθερία σου, για να μας απαλλάξει από την παρουσία της.

ΜΙΣΕΛ *[Δεν τολμά να πιστέψει.]* Με κοροϊδεύετε. Φοβάστε μήπως η αναχώρησή μου κάνει κακό στην Υβόν.

ΛΕΟΝΙ Το Μαρόκο δεν έχει καμιά σχέση, χρυσέ μου Μισέλ. Όταν άνοιξες την πόρτα, η μητέρα σου ήταν έτοιμη να ’ρθει στο δωμάτιό σου, να σε πιάσει από τον σβέρκο και να σε φέρει εδώ. Ήταν τρελή από τη χαρά της.

ΜΙΣΕΛ Μα, αν ήταν αλήθεια, θα αργούσατε τόσο πολύ να μου το πείτε; Η Υβόν θα μ’ άφηνε τόσες ώρες;

ΛΕΟΝΙ Η μητέρα σου δεν το ήξερε ακόμη. Ύστερα, σου ετοιμάζει μια έκπληξη.

ΜΙΣΕΛ *[Στρέφεται στην Υβόν, ικετευτικά.]* Μαμά, πες μου το εσύ. Εσύ!

ΥΒΟΝ *[Συγκρατημένα.]* Στο ’πα. Δεν στο’ πα;

ΜΙΣΕΛ *[Η απελπισία μετατρέπεται σε έξαλλη ελπίδα.]* Μα τότε, τότε πρέπει να τρέξω, να τηλεφωνήσω, να την ξαναβρώ όπου κι αν είναι. Ο Θεός ξέρει τι είναι άξια να κάνει. Ίσως και να ’φυγε! Μπαμπά! Λεό! Γρήγορα! Γρήγορα! Πού είναι;

ΛΕΟΝΙ *[Δείχνει την πόρτα του δωματίου της.]* Εκεί μέσα.

ΥΒΟΝ Εκεί μέσα;

ΛΕΟΝΙ Την έχω κλεισμένη στην κάμαρά μου εδώ και πέντε ώρες.

ΜΙΣΕΛ *[Η συγκίνηση τον καταβάλλει· σωριάζεται λιπόθυμος.]* Μαντλέν!

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ - Υβόν, Λεονί, Ζορζ, Μισέλ, Μαντλέν

ΥΒΟΝ Μικ! Μικ! Θεέ μου, λιποθύμησε!

[Η Λεονί ανοίγει την πόρτα του δωματίου της. Η Μαντλέν εμφανίζεται και σπεύδει κοντά στον Μισέλ. Οι άλλοι προσπαθούν να τον συνεφέρουν.]

ΖΟΡΖ Μισέλ, Μισέλ, κοίτα! Κοίτα! Η Μαντλέν είναι κοντά σου.

ΛΕΟΝΙ Ήταν φοβερά νευρικός. Δεν είναι τίποτα. Μαντλέν, μίλησέ του.

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Γονατίζει κοντά του.]* Μισέλ! Μισέλ! Εδώ είμαι. Πώς αισθάνεσαι;

ΜΙΣΕΛ *[Συνέρχεται, σαν να ξυπνά από όνειρο.]* Είδα τον ουρανό σφοντύλι. Είναι κωμικό. Μαντλέν, μικρή μου Μαντλέν, συγχώρεσέ με.

ΜΑΝΤΛΕΝ Έλα, έλα, πρέπει να κάτσεις. Έλα.

ΛΕΟΝΙ *[Μετακινεί την πολυθρόνα.]* Την πολυθρόνα.

ΖΟΡΖ Θα τον βοηθήσω εγώ.

ΜΙΣΕΛ *[Τραβιέται, γεμάτος ξαφνική ενέργεια.]* Δεν έχω ανάγκη να με βοηθήσεις. Δεν σκοπεύω να λιποθυμήσω. Έχω όρεξη να πηδήξω, να τρέξω, να φωνάξω!

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Τον καθησυχάζει και τον αγκαλιάζει.]* Ησύχασε, φίλησέ με.

ΜΙΣΕΛ *[Γονατίζει μπροστά της, ζητώντας συγχώρεση.]* Συγχώρεσέ με μικρή μου, χρυσή μου Μαντλέν. Συγχώρεσέ με.

ΜΑΝΤΛΕΝ Να σε συγχωρέσω εγώ, Μισέλ; Αγάπη μου γλυκιά! Εγώ που σ' έκανα να πονέσεις;

ΜΙΣΕΛ Εγώ...εγώ είμαι ένας ηλίθιος. Ναι, ναι, ναι. Ένα κτήνος.

ΛΕΟΝΙ *[Με στοργική αποφασιστικότητα.]* Στη θέση σας, παιδιά μου, δεν θα έδινα εξηγήσεις. Θα ξανάρχιζα από το μηδέν.

[Ο Μισέλ και η Μαντλέν μένουν κοντά στην πολυθρόνα. Ο Ζορζ και η Λεονί τους περιβάλλουν. Η Υβόν αποτραβιέται αθόρυβα προς τον τοίχο, έξω από τον κύκλο τους.]

ΖΟΡΖ Η Λεό έχει δίκιο.

ΜΙΣΕΛ Η Λεό είναι θαύμα.

ΖΟΡΖ Ω, είναι θαύμα.

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Ακόμη συγκλονισμένη.]* Δεν μπορώ ακόμα να τα πιστέψω πως όλα αυτά συμβαίνουν στ' αλήθεια.

ΜΙΣΕΛ Κι εγώ που ήθελα να φύγω τροχάδην και να αρχίσω δουλειά στο Μαρόκο!

ΜΑΝΤΛΕΝ Στο Μαρόκο;

ΖΟΡΖ *[Αστειευόμενος.]* Την ώρα ήσαστε στο δωμάτιο της Λεό, Ο Μισέλ μάς ανακοίνωσε, σε ύφος κηδείας και μασουλώντας ζάχαρη, πως βρίσκει την Ευρώπη ανυπόφορη και πως φεύγει για το Μαρόκο.

ΛΕΟΝΙ Επιμένεις ακόμη, Μισέλ;

ΜΙΣΕΛ *[Με χαμόγελο.]* Ναι, κορόϊδευε εσύ.

ΖΟΡΖ Ειρήνη. *[Ενώνει τα χέρια των νέων.]* Δώστε τα χέρια.

ΜΙΣΕΛ Αχ, τι καλοί που είστε όλοι!

ΛΕΟΝΙ *[Αρχίζει να χαλαρώνει.]* Αρχίζουν να ζεσταίνονται.

ΜΙΣΕΛ Κρύωνες;

ΜΑΝΤΛΕΝ Ναι. Όταν σε είδα να πέφτεις, τα έχασα κάπως. Τόσο που δεν έβλεπα μπροστά μου.

ΖΟΡΖ *[Με αμήχανο χιούμορ.]* Δεν βλέπατε μπροστά σας, γιατί δεν βλέπει κανείς τίποτα εδώ μέσα. Η γυναίκα μου μισεί το φως. Ώστε προσέξτε, μην ανάψετε...

[Η Υβόν, παραμελημένη από τους υπόλοιπους, έχει επιστρέψει αθόρυβα στο κρεβάτι της και ύστερα γλιστρά απαρατήρητη στο μπάνιο.]

ΛΕΟΝΙ *[Χαμηλόφωνα, παρατηρώντας την απουσία της.]* Η μητέρα σου...

ΜΙΣΕΛ *[Κοιτάζει γύρω.]* Πού πήγε;

ΜΑΝΤΛΕΝ Ίσως να φταίω εγώ.

ΖΟΡΖ Τι βλακεία! Ήταν μαζί μας τώρα δα.

ΛΕΟΝΙ Μισέλ, θα 'πρεπε να την είχες φιλήσει.

ΜΙΣΕΛ Νόμιζα πως ήταν κοντά μας. Υβόν!

ΖΟΡΖ Υβόν!

ΥΒΟΝ *[Από το μπάνιο.]* Δεν χάθηκα! Εδώ είμαι. Στο μπάνιο. Κάνω την ένεσή μου.

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Προς την κλειστή πόρτα.]* Θέλετε να σας βοηθήσω;

ΥΒΟΝ Ευχαριστώ. Συνήθισα να είμαι μόνη μου.

ΛΕΟΝΙ *[Χαμηλόφωνα.]* Η Υβόν δεν ανέχεται να τη βοηθούν. Είναι μανιώδης.

ΜΑΝΤΛΕΝ Ίσως με τον καιρό να την καταφέρω.

ΜΙΣΕΛ Θα' τανε μια πραγματική νίκη.

ΛΕΟΝΙ Η Υβόν είναι πολύ ευαίσθητη. Την ξεχάσαμε. Ο Μισέλ ήταν απορροφημένος από σας. Πράγμα πολύ φυσικό. Αλλά καλύτερα, παιδιά μου, να προσέχετε.

ΖΟΡΖ Έλα τώρα, Λεό, μην παρουσιάζεις την Υβόν σαν τελώνιο.

ΛΕΟΝΙ Δεν την παρουσιάζω σαν τελώνιο. Απλώς προειδοποιώ τον Μισέλ για το καλό της μικρής. Δεν πρέπει να κάνουμε την Υβόν να ζηλέψει.

ΖΟΡΖ Ωραία, φόβησέ την τώρα!

ΜΙΣΕΛ Η Μαντλέν είναι έξυπνη. Καταλαβαίνει.

ΜΑΝΤΛΕΝ Δεν φοβάμαι, Μισέλ. Αλλά ανησυχώ.

[Η πόρτα του μπάνιου ανοίγει. Η Υβόν στέκεται στη σκιά, κρατώντας το πλαίσιο της πόρτας. Η φωνή της ακούγεται παράξενη, σχεδόν απόμακρη.]

ΖΟΡΖ Προσοχή.

ΥΒΟΝ Βλέπετε, δεσποινίς; Βλέπετε πόσο με αγαπούν; Δεν μπορώ να βγω από την κάμαρά μου λεπτό δίχως να βρεθούνε σαν χαμένοι. Εγώ δεν χάθηκα. Φρόντισα την υγεία μου. *[Προχωρεί αργά ως το κρεβάτι και κάθεται βαριά.]* Να καθίσω. Είμαι κουρασμένη. Δεσποινίς, είμαι μια γριά γυναίκα. Χωρίς την ινσουλίνη θα είχα πεθάνει.

ΛΕΟΝΙ *[Ψιθυριστά στον Μισέλ.]* Τρέχα να τη φιλήσεις.

ΜΙΣΕΛ Έλα, Μαντλέν.

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Τον σπρώχνει απαλά προς τη μητέρα του.]* Πήγαινε εσύ.

ΜΙΣΕΛ *[Πλησιάζει το κρεβάτι.]* Υβόν, δεν είσαι άρρωστη;

ΥΒΟΝ Όχι.

ΜΙΣΕΛ Υβόν, είσαι ευχαριστημένη, ε;

ΥΒΟΝ Ναι. Μη με τραβάς! *[Προς τη Μαντλέν, με αδύναμο χαμόγελο.]* Δεσποινίς, θα είστε τυχερή αν ο Μικ δεν σας φιλάει στ' αυτί και δεν σας ανακατώνει τα μαλλιά.

ΛΕΟΝΙ *[Προσπαθεί να ξαναφέρει την ευθυμία.]* Μισέλ, θα 'πρεπε να δείξεις στη Μαντλέν το φημισμένο σου δωμάτιο.

ΜΙΣΕΛ Ω, Λεό.

ΜΑΝΤΛΕΝ Μισέλ, αρνιέσαι να μου το δείξεις;

ΜΙΣΕΛ Θα αρχίσει το συγύρισμα!

ΖΟΡΖ Έρχομαι μαζί σας. Θα σας δείξω το υποβρύχιο τουφέκι.

ΜΙΣΕΛ Το γύφτικο τσαντίρι θα την υποδεχτεί με όλες τις τιμές. Εμπρός, μαρς! *[Προς τη μητέρα του, καθώς ετοιμάζονται να φύγουν.]* Υβόν, σε παραδίδουμε στην αντιπρόσωπο της τάξης. Λεό, μην αφήσεις τη μαμά να μας κακολογήσει, ε!

[Ο Μισέλ, η Μαντλέν και ο Ζορζ στρέφονται προς την έξοδο. Η Υβόν, που τους παρακολουθεί από το κρεβάτι, προσπαθεί να τους σταματήσει.]

ΥΒΟΝ Μικ, στάσου, μη φεύγετε!

ΖΟΡΖ *[Γυρίζει κοντά της.]* Τι έχεις, Υβόν; Υβόν!

ΥΒΟΝ Φοβάμαι.

ΜΙΣΕΛ Ποιους; Εμάς;

ΥΒΟΝ Όχι. Φοβάμαι. Φοβάμαι τρομερά. Μη φεύγετε! Μη φύγετε! Ζορζ, Μικ, Μικ, φοβάμαι, φοβάμαι τρομερά.

ΛΕΟΝΙ *[Αντιλαμβάνεται ξαφνικά τον κίνδυνο.]* Δεν είναι η ινσουλίνη. Πήρε κάτι άλλο!

ΛΕΟΝΙ Υβόν, τι έκανες στο μπάνιο;

ΖΟΡΖ Τι έκανες;

ΜΙΣΕΛ Υβόν, τι έκανες;

[Η Λεονί ορμά στο μπάνιο, ψάχνει και επιστρέφει με ένα άδειο φιαλίδιο.]

ΛΕΟΝΙ Ήμουνα σίγουρη! Δεν ήταν ινσουλίνη.

ΥΒΟΝ *[Η φωνή της τρέμει· αρχίζει να χάνει τις δυνάμεις της.]* Ζαλίζομαι.

ΛΕΟΝΙ Ω, Θεέ μου!

ΥΒΟΝ Ζορζ! Ζορζ, έκανα μια τρέλα, μια φριχτή τρέλα. Ήθελα…

ΜΙΣΕΛ Υβόν, μίλησέ μας!

ΥΒΟΝ Δεν μπορώ… Ήθελα… Σώστε με! Σώσε με, Μικ!

ΖΟΡΖ Υβόν!

ΥΒΟΝ Συγχώρεσέ με, Μικ. *[Δείχνει τη γωνιά όπου είχαν συγκεντρωθεί οι άλλοι.]* Σας είδα όλους σας εκεί, στη γωνιά, μαζεμένους. Έλεγα πως σας ενοχλώ, πως σας ήμουνα βάρος.

ΜΙΣΕΛ Μαμά!

ΖΟΡΖ Θεέ μου!

ΥΒΟΝ Ναι. Δεν ήξερα τι έκανα. Ήθελα να πεθάνω. Μα τώρα δεν θέλω πια να πεθάνω. Θέλω να ζήσω! Θέλω να ζήσω μαζί σας, να σας βλέπω, να σας βλέπω ευτυχισμένους. *[Απευθύνεται με αγωνία στη Μαντλέν.]* Μαντλέν, θα σας αγαπήσω, σας το υπόσχομαι. Γρήγορα! Γρήγορα! Κάντε κάτι! Θέλω να ζήσω! Φοβάμαι! Βοήθεια!

ΜΑΝΤΛΕΝ Μην στέκεστε έτσι!

ΥΒΟΝ Βοήθεια!

ΖΟΡΖ *[Αναλαμβάνει δράση, μέσα στον πανικό.]* Μισέλ, τρέχα στον γιατρό που κάθεται από πάνω. Φέρ' τον με τη βία! Εγώ θα τηλεφωνήσω στον καθηγητή, στην κλινική.

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Σπρώχνει τον αποσβολωμένο Μισέλ προς την έξοδο.]* Πήγαινε λοιπόν! Πήγαινε Μισέλ!

ΛΕΟΝΙ Ζορζ, πήγαινε να τηλεφωνήσεις. Εγώ θα μείνω εδώ.

ΖΟΡΖ Μα είναι να τρελαθεί κανείς!

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ – Υβόν, Λεονί, Μαντλέν

[Ο Μισέλ φεύγει τρέχοντας. Ακούγονται πόρτες που ανοίγουν και κλείνουν. Ο Ζορζ απομακρύνεται για να τηλεφωνήσει. Η Λεονί μένει στο πλευρό της Υβόν.]

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Ελέγχει τον σφυγμό της Υβόν.]* Ο σφυγμός της είναι πολύ αδύνατος. Κανονικός, μα αδύνατος.

ΛΕΟΝΙ Ναι. Κάτι είχα καταλάβει.

ΜΑΝΤΛΕΝ *[Απομακρύνεται από το κρεβάτι, γεμάτη ενοχές.]* Εγώ φταίω. Η θέση μου δεν είναι εδώ. Πρέπει να φύγω.

ΛΕΟΝΙ Να φύγεις;

ΜΑΝΤΛΕΝ Ν’ αφήσω τον Μισέλ.

ΛΕΟΝΙ Μη λες βλακείες. Πρέπει να μείνεις, σε διατάζω. Εξάλλου ο Μισέλ θα σε έχει ανάγκη, όπως κι ο Ζορζ θα έχει ανάγκη εμένα.

[Μια μικρή, βαριά σιωπή. Η Υβόν έχει ακούσει τα τελευταία λόγια.]

ΥΒΟΝ Σ’ ακούω, Λεό.

ΛΕΟΝΙ Τι ακούς;

ΥΒΟΝ Άκουσα τι είπες. Ξέχασες πως θα μπορούσα να τ’ ακούσω;

ΛΕΟΝΙ Ν’ ακούσεις τι;

ΥΒΟΝ *[Η καχυποψία μετατρέπεται σε παραλήρημα.]* Κάνε την αθώα! Θέλετε να με ξεφορτωθείτε! Θέλετε…

ΛΕΟΝΙ Υβόν!

ΥΒΟΝ Δηλητηριάστηκα, και θα σας δηλητηριάσω κι εσάς. Θα σε δηλητηριάσω, Λεό! Σας είδα! Σας είδα εκεί πέρα στη γωνιά. Σας είδα όλους. Θέλατε να με βάλετε στην πάντα. Θέλατε… Θέλατε… Μικ! Μικ!

[Ο Ζορζ επιστρέφει από το τηλέφωνο.]

ΣΚΗΝΗ ΟΓΔΟΗ – Υβόν, Λεονί, Ζορζ, Μαντλέν και μετά ο Μισέλ

ΛΕΟΝΙ Ζορζ!

ΖΟΡΖ Ο καθηγητής είναι στην εξοχή. Στέλνουν έναν βοηθό.

ΛΕΟΝΙ Ζορζ, η Υβόν παραμιλάει.

ΥΒΟΝ Δεν παραμιλάω, Λεό! Θέλατε να με εγκαταλείψετε, να με παρατήσετε. Το κατάλαβα και θα τα πω όλα!

ΖΟΡΖ *[Σκύβει και τη φιλά στο στόμα, προσπαθώντας να την ηρεμήσει.]* Ήσυχα, ήσυχα.

ΥΒΟΝ *[Με πικρό θυμό.]* Πόσα χρόνια είχες να με φιλήσεις στο στόμα; Και τώρα με φιλάς για να μου κλείσεις το στόμα!

ΖΟΡΖ Έλα, έλα.

ΥΒΟΝ Θα σας δηλητηριάσω! Θα σας καταδώσω! Θα τα πω στον Μικ!

[Ο Μισέλ επιστρέφει λαχανιασμένος.]

ΜΙΣΕΛ Κανείς! Δεν είναι κανείς επάνω. Δεν ανοίγουν!

ΥΒΟΝ Μικ, άκουσέ με! Άκουσέ με. Άκουσέ με, Μικ! Δεν θέλω, δεν θέλω. Θέλω να μάθεις…

ΛΕΟΝΙ *[Μιλώντας πάνω από τις κραυγές της.]* Μισέλ, η μητέρα σου παραμιλάει. Τηλεφώνα πάλι στην κλινική. Χρυσή μου Μαντλέν, σε παρακαλώ βοήθησέ τον. Δεν θα τα καταφέρει ποτέ μόνος του. Γρήγορα! Γρήγορα! Γρήγορα!

[Η Μαντλέν οδηγεί τον Μισέλ έξω. Η Υβόν προσπαθεί να τους εμποδίσει, χωρίς να μπορεί να σηκωθεί.]

ΣΚΗΝΗ ΕΝΑΤΗ – Υβόν, Λεονί, Ζορζ

ΥΒΟΝ Μη φύγετε! Μη φύγετε! Σας διατάζω! Μικ! Μικ, σε γελούνε! Σε διώχνουν! Είναι πρόφαση! Είναι άθλιοι. Δεν θα αφήσω να πετύχουν οι βρομοδουλειές σας.

ΛΕΟΝΙ Υβόν!

[Στρέφεται με μίσος στη Λεονί.] Εσύ, εσύ τα οργάνωσες όλα. Ήθελες, ήθελες τον θάνατό μου! Ήθελες να μείνεις μόνη με τον Ζορζ!

ΖΟΡΖ *[Αποσβολωμένος.]* Τι φρίκη!

ΥΒΟΝ Ναι, φρίκη! Φρίκη! Και θα…θα…

ΖΟΡΖ *[Στη Λεονί.]* Τουλάχιστον, να φτάσει εγκαίρως ο βοηθός! Αν έπαιρνε ο Μισέλ ένα ταξί…

ΛΕΟΝΙ Θα διασταυρωνόταν με τον βοηθό.

ΖΟΡΖ Τι να κάνουμε; Τι να κάνουμε;

ΥΒΟΝ Μικ…

ΛΕΟΝΙ Να περιμένουμε.

ΥΒΟΝ *[Ανοίγει τα μάτια, με φωνή που μόλις ακούγεται.]* Μικ, είσαι εδώ; Πού είσαι;

ΖΟΡΖ Εδώ είναι, εδώ είναι. Έρχεται.

ΥΒΟΝ Δεν θα ’μαι κακιά. Δεν ήθελα… Σας έβλεπα όλους στη γωνιά. Ήμουνα μόνη, μόνη στον κόσμο. Με είχανε ξεχάσει. Ήθελα να σας προσφέρω μια υπηρεσία. *[Αδυνατεί να κρατήσει το κεφάλι της όρθιο.]* Ζαλίζομαι, Ζορζ. Σήκωσέ με, Ζορζ. Ευχαριστώ. Λεό, εσύ είσαι; Και τη μικρή… θα την αγαπήσω. Θέλω να ζήσω! Θέλω να ζήσω μαζί σας. Θέλω ο Μικ…

ΛΕΟΝΙ Θα τον δεις τον Μικ ευτυχισμένο. Κάτσε ήσυχα. Έρχεται ο γιατρός. Εμείς είμαστε κοντά σου.

ΥΒΟΝ *[Ξανατρομάζει, τραβιέται από τα χέρια τους.]* Τι; Είστε εσείς; Πάλι εσείς; Εσύ και ο Ζορζ;

ΛΕΟΝΙ Υβόν, ξάπλωσε, ησύχασε.

ΥΒΟΝ Να τους συλλάβουν! Να με ανακρίνουν!

ΛΕΟΝΙ Θα εξαντληθείς! Άκουσέ μας! Βοήθησέ μας!

ΥΒΟΝ Μην μ’ αγίζετε. Ας έρθουν! Ας έρθουν! Μισέλ!! Βοήθεια! Μισέλ! Μισέλ! Μικ!

[Η Υβόν παλεύει να ανασηκωθεί, ενώ ο Ζορζ και η Λεονί προσπαθούν να την καθησυχάσουν. Η Λεονί σηκώνει ένα μαξιλάρι που έχει πέσει στο πάτωμα. Η Υβόν αφήνεται απότομα να πέσει μπρούμυτα πάνω στα σεντόνια. Μένει ακίνητη.]

[Ο Μισέλ επιστρέφει με τη Μαντλέν, χωρίς να έχει ακόμη αντιληφθεί τι συνέβη.]

ΛΕΟΝΙ Τελείωσε.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ – Υβόν, Λεονί, Ζορζ, Μισέλ, Μαντλέν

ΜΙΣΕΛ Δεν μπόρεσα να μιλήσω σε κανέναν. Κατεβαίνω τώρα να κοιτάξω αν…

ΛΕΟΝΙ Μικ…Περιττό Μισέλ, η μητέρα σου πέθανε.

ΜΙΣΕΛ Τι;

ΖΟΡΖ *[Με συντριβή.]* Μικ, καημένε Μικ…

ΜΙΣΕΛ *[Ορμά προς το κρεβάτι.]* Τι; Υβόν…

ΛΕΟΝΙ Να, αυτό είναι το τσαντίρι σας. Θα δίνατε τώρα το καθετί για να ’ταν η Υβόν ζωντανή, για να την τυραννήσετε και πάλι.

ΜΙΣΕΛ *[Αυστηρά, συγκρατώντας την οδύνη του.]* Λεό, Λεό, αν ξαναμιλήσεις…

ΖΟΡΖ *[Σαν να αρνείται την πραγματικότητα.]* Μισέλ! Ξεχνάς πως είσαι στο δωμάτιο της μητέρας σου.

ΜΙΣΕΛ Δεν υπάρχει μητέρα. Η Υβόν είναι ένας καλός φίλος. Μαμά, πες τους το! Δεν μου το ’χεις πει χίλιες φορές;

ΛΕΟΝΙ *[Σκύβει κοντά του.]* Μισέλ…τρελάθηκες!

ΜΙΣΕΛ *[Καταρρέει δίπλα στο κρεβάτι.]* Θεέ μου, ξέχασα. Δεν θα καταλάβω ποτέ. Ποτέ…Πάντα θα το ξεχνάω.

[Η Μαντλέν ακουμπά το κεφάλι της κοντά στο δικό του. Οι υπόλοιποι μένουν ακίνητοι. Ακούγεται κουδούνι.]

ΛΕΟΝΙ Αφήστε, θ’ ανοίξω εγώ.

ΜΙΣΕΛ Υβόν, Υβόν.

ΜΑΝΤΛΕΝ Μισέλ, Μισέλ αγάπη μου!

[Ο Ζορζ βγαίνει. Στο δωμάτιο επικρατεί σιωπή.]

ΛΕΟΝΙ *[Επιστρέφει, χαμηλόφωνα.]* Ήταν η παραδουλεύτρα. Της είπα πως δεν τη χρειαζόμαστε. Πως όλα είναι εντάξει.

[ΑΥΛΑΙΑ]